

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2017

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2017

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה
הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים לחברה

מספר חברה: 520007469

משרד ראשי: רח' אלנבי 115, תל אביב, 6581708

מוקד שירות לקוחות ארצי: 03-7107777

פקס: 03-7107788

www.menoramivt.co.il

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	1. תיאור החברה	.1
1.....	1.1 בעלי מניותיה של החברה	1.1
1.....	1.2 תחומי פעילותה של החברה	1.2
2.....	1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	1.3
16.....	2. המצב הכספי	.2
16.....	2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	2.1
20.....	3. תוצאות פעילות	.3
20.....	3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	3.1
21.....	3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	3.2
24.....	3.3 תוצאות הפעילות בתקופת הדוח	3.3
26.....	3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות	3.4
38.....	4. תזרים מזומנים	.4
38.....	5. מקורות מימון	.5
38.....	6. חשיפה לסיכוני שוק	.6
39.....	7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	.7
40.....	8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	.8
40.....	9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	.9
40.....	10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	.10
41.....	11. אירועים לאחר תאריך המאזן	.11
41.....	11.1 מינוי דירקטורים והקמת וועדת אסטרטגיה	11.1
41.....	11.2 אסיפה כללית שנתית ומיוחדת	11.2
41.....	11.3 דיבידנד מחברות מוחזקות	11.3

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2017

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2016, אשר פורסם ביום 27 במרס 2017 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, ובהתאם לחוזרי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, באמצעות חברות בנות בשליטתה, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברות בנות בשליטתה בפעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבויות חיתומיות, השקעות בנדל"ן ופעילות סולארית בארץ ובחול, וכן פעילות אשראי ומימון לעסקים קטנים ובינוניים, פעילות של מתן התחייבויות לפירעון אמצעי תשלום, ופעילות ניהול קרנות נאמנות, באמצעות חברות כלולות.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, והכל כמפורט בסעיף 1.2 בדוח התקופתי.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 סיום כהונה ומינוי מנכ"ל – מנורה מבטחים ביטוח

בחודש יולי 2017, הודיע ה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח על רצונו לסיים את תפקידו, וזאת לאחר כ- 7 שנים בהן כיהן בתפקיד האמור ובתפקידים נוספים בקבוצת מנורה מבטחים. בהמשך לאמור, החליט דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח למנות לתפקיד את ה"ה יהודה בן אסאייג, וזאת בתוקף מיום 1 בספטמבר, 2017, ולאחר שנתקבל אישור הממונה למינוי. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים מיום 31 ביולי, 2017 (אסמכתא: 2017-01-066010) ומיום 3 בספטמבר, 2017 (אסמכתא: 2017-01-089289).

1.3.2 מינוי מנכ"ל- מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

בחודש ספטמבר 2017, החליט דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים פנסיה וגמל"), חברה בת של החברה, על מינויו של ה"ה גיא קריגר לתפקיד מנכ"ל החברה, וזאת בתוקף מיום 10 בספטמבר 2017, ולאחר שנתקבל אישור הממונה למינוי. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 7 בספטמבר, 2017 (אסמכתא: 2017-01-090855).

1.3.3 הסכם קיבוצי

ביום 30 ביולי 2017, חתמה מנורה מבטחים ביטוח על הסכם קיבוצי עם ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ועם וועד העובדים היציג (להלן: "ההסכם"). ההסכם אושר על ידי דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח ביום 31 ביולי, 2017.

עיקרי ההסכם הינם כדלקמן: תקופת ההסכם הינה מיום 1 באוגוסט, 2017 ועד ליום 31 בדצמבר, 2020 (להלן: "תקופת ההסכם"), ובהתאם להסכמת הצדדים, בתקופת תוקפו של ההסכם הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי לגבי העניינים והנושאים המוסדרים בו; ההסכם יחול על כל עובדי מנורה מבטחים ביטוח, למעט עובדים בתפקידים ספציפיים שהוגדרו בהסכם ומנהלים בדרג שהוגדר בהסכם; בהסכם נקבעו הסדרים לעניין קבלת עובדים, תקופת ניסיון והענקת קביעות, איש משרות, ניווד עובדים, ביטוח פנסיוני וזכויות סוציאליות ונלוות, חופשה והבראה, סדרי ושעות עבודה, נהלים וכללי התנהגות בעבודה, הודעה מוקדמת והליכי סיום העסקתם של עובדים; החל משכר החודש העוקב למועד חתימת ההסכם, יעמוד שכר המינימום למשרה מלאה לעובדים, כפי שהוגדרו בהסכם ונכללים בו, על סך של 6,000 ש"ח ברוטו לחודש; במהלך תקופת ההסכם, תהיינה 4 פעימות של תוספות שכר לעובדים, כאשר בשנת 2017 יעמוד התקציב לצורך תשלום תוספות השכר על 4% משכר הבסיס של חודש דצמבר בשנה שקדמה למועד חלוקת תוספות השכר (להלן: "שכר הבסיס לתוספות השכר") עבור ה"עובדים הזכאים לתוספת שכר", כפי שהוגדרו בהסכם (להלן: "העובדים הזכאים לתוספת שכר"), ובשנה השנייה, השלישית והרביעית על 3% משכר הבסיס לתוספות שכר, כאשר החלוקה של תוספות השכר כאמור, תתבצע בחלקה כתוספת שכר קבועה ואחידה לכל העובדים הנכללים בהסכם ובחלקה כתוספת שכר דיפרנציאלית, בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם. יצוין, כי ככל שבשנים 2017 עד 2019, מנורה מבטחים ביטוח לא תעמוד לכל הפחות ב- 50% מ"יעד הרווח" כהגדרתו בהסכם (להלן: "יעד הרווח"), אזי "התקציב לצורך תשלום תוספות השכר" בשנה העוקבת כהגדרתו בהסכם, לעובדים הזכאים לתוספת שכר, יעמוד על 1.5% בלבד (ובמקרה של הפסד, על 1% בלבד) משכר הבסיס לתוספות שכר, כהגדרתו לעיל, ויחולק על פי מנגנון, בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם; בסמוך לחתימת ההסכם, יוקצה תקציב לצורך תשלום בנוס שנתו בשיעור של 3.33% מ"שכר שנתי לבונוס" כהגדרתו בהסכם (להלן: "השכר השנתי לבונוס"), ובשנים 2018-2020 תקצה החברה תקציב לתשלום בונוסים ל"עובדים הזכאים לבונוס שנתי", כהגדרתם בהסכם (להלן: "העובדים הזכאים לבונוס"), בשיעור משתנה, בהתאם לשיעור העמידה ביעד הרווח ובטווח שבין 2.66% מהשכר השנתי לבונוס כהגדרתו בהסכם לעמידה ב- 80% מיעד הרווח ועד לשיעור של 4.33% לעמידה ב- 130% מיעד הרווח. יצוין, כי בגין עמידה ביעד הרווח בשיעור הנמוך מ- 80%, לא ישולם כל בונוס ובגין עמידה ביעד הרווח בשיעור של למעלה מ- 150% יעמוד התקציב על שיעור של 4.66% מהשכר השנתי לבונוס. החלוקה של תקציב הבונוס השנתי כאמור, תתבצע בחלקה בסכום קבוע ואחיד ובחלקה כרכיב דיפרנציאלי, וזאת בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם; בנוסף על רובד ביטוח הבריאות הבסיסי הקיים לעובדים במועד החתימה על הסכם זה, מנורה מבטחים ביטוח

תרכוש עבור העובדים, כיסוי לביטוח תרופות בהתאמה אישית בהתאם לתנאי הפוליסה ולסייגיה; תקציב פעילות הרווחה (כמשמעותו בהסכם) לכל עובדי ומנהלי החברה יהיה בסך של כ- 5.7 מיליוני ש"ח לכל שנה משנות ההסכם, בממוצע, ובסה"כ למלוא תקופת ההסכם סך של כ- 23 מיליוני ש"ח; ההסכם מהווה מיצוי מלא ומוחלט של כל תביעות הצדדים ו/או יחידיהם לתקופת תוקפו, בנושאים ועניינים שהוסדרו בו, לרבות מעבר עובדי החברה לבית מנורה מבטחים ברמת גן, המוקם בימים אלו, ושמעבר החברה ועובדיה אליו צפוי בחודשים הקרובים; אומדן הגידול הממוצע בעלות הכוללת של הוצאות השכר של מנורה מבטחים ביטוח (בהנחת עמידה ב- 100% מיעד הרווח שיקבע בכל שנה) לכל שנה משנות ההסכם, הוא כ- 16.5 מיליוני ש"ח. מובהר, כי אומדן הגידול בעלויות הנ"ל הינו בהתחשב באומדן עליות שכר ומענקים שהיו משולמים לולא נחתם ההסכם. חלק מהמידע לעיל הינו מידע צופה פני עתיד כמשמעו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, והתממשותו תלויה, בין היתר, במספר העובדים המועסקים, תוצאותיה הכספיות של מנורה מבטחים ביטוח ועמידתה ביעדי הרווח שיקבעו במהלך שנות ההסכם. מידע זה עשוי שלא להתממש, או להתממש באופן שונה מהאמור לעיל, בין היתר, בשל שינויים במצב עסקי החברה ומספר העובדים המועסקים בה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 31 ביולי 2017 (אסמכתא: 2017-01-078525).

1.3.4 מכירת פעילות פוטוולטאית באיטליה

בחודש אוגוסט, 2017, חתמה סולנגיה בע"מ (להלן: "סולנגיה"), חברה נכדה של החברה, על הסכם למכירת מרבית האתרים הסולריים שבבעלותה באיטליה. תמורת המכירה עולה לכדי סך של כ- 30 מיליוני יורו אשר תשולם בתשלומים כמפורט בהסכם המכירה עד ליום 31.12.2022. לעסקת המכירה כאמור, אין השפעה מהותית על רווחיות הקבוצה.

1.3.5 ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

בחודש אוגוסט 2017, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה התקשרות בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, לרבות עבור בעל השליטה בחברה, בגבול אחריות מצטבר לקבוצת מנורה מבטחים בגובה של 110 מיליון דולר, המורכב מפוליסת בסיס בגבול אחריות של 15 מיליון דולר לכל אחת מחטיבות הקבוצה (מנורה מבטחים החזקות וחברות הבנות שאינן חטיבות בפני עצמן, מנורה מבטחים ביטוח וחברות הבנות שלה, מנורה מבטחים פנסיה גמל וחברות הבנות שלה), וכן כיסוי משותף בפוליסת מטריה, לכלל החטיבות בקבוצת מנורה מבטחים בגבול אחריות כולל של 95 מיליון דולר נוספים וזאת, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות") ובהתאם למדיניות התגמול בחברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 31 באוגוסט 2017 (אסמכתא: 2017-01-088620).

1.3.6 תשלום הפרש בגין מענק לנושאי משרה

ביום 18 ביוני 2017, וביום 26 ביוני 2017, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של מנורה מבטחים ביטוח, בהתאמה, תשלום של הפרשים למענק בגין שנת 2016, לה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 26 ביוני, 2017 (אסמכתא: 2017-01-053365).

בחודש יוני 2017, וביום 31 באוגוסט 2017, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, בהתאמה, תשלום של הפרשים למענק בגין שנת 2016, לה"ה יוני טל, המכהן כמשנה למנכ"ל החברה וכן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות במנורה מבטחים ביטוח. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של החברה מיום 31 באוגוסט, 2017 (אסמכתא: 2017-01-088614).

1.3.7 חלוקת דיבידנד

בחודשים אפריל וספטמבר 2017, חילקה החברה דיבידנד בהיקף כולל של 100 מיליוני ש"ח (50 מיליוני ש"ח בכל חלוקה). לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 27 במרס 2017 (אסמכתא: 2017-01-025279), ומיום 31 באוגוסט 2017 (אסמכתא: 2017-01-088671).

1.3.8 דיבידנד מחברות מוחזקות

בתקופת הדוח, חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, אלטשולר שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ, אמפא קפיטל בע"מ, ואי.אר.אן בע"מ דיבידנדים לחברה, בסך של 15 מיליוני ש"ח, 3 מיליוני ש"ח, 2.7 מיליוני ש"ח ו- 2.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

1.3.9 תשלומי קרן וריבית אג"ח סדרה א'

בחודש יולי 2017, שילמה החברה תשלום נוסף של קרן אגרות חוב (סדרה א') בסך כולל של כ- 72 מיליוני ש"ח, כמפורט בדיווח המידי מיום 16 ביולי 2017 (אסמכתא: 2017-01-060739).

1.3.10 דירוג החברה וחברה בת

ביום 29 ביוני 2017, פרסמה חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") דוח מעקב בנוגע לדירוג תעודות ההתחייבות סדרות א' ב' ו- ג' של החברה, ובו הודיעה כי היא מותירה את דירוג כתבי ההתחייבות הקיימים של החברה (Aa3 יציב) על כנם.

בנוסף, פרסמה החברה דוח מעקב של מידרוג בנוגע להותרת הדירוג של מנורה מבטחים ביטוח Aa2 באופן יציב, וכן הותרת דירוג של כתב ההתחייבות הנדחה של מנורה מבטחים ביטוח בדירוג A1 באופן יציב. כמו כן, באותו מועד הודיעה מידרוג על הותרת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני נחות ושלישוני מורכב) סדרות א' ו- ד' של מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ, חברה נכדה של החברה (להלן: "מנורה מבטחים גיוס הון") בדירוג Aa3 באופן יציב, והותרת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) סדרות ב' ו- ג', של מנורה מבטחים גיוס הון, בדירוג A1 באופן יציב. לדוחות הדירוג המלאים ראה דיווחים מידיים מיום זה (אסמכתאות: 2017-01-055042, 2017-15-067215, 2017-01-054994).

1.3.11 הארכת תשקיפי מדף

ביום 6 ביוני 2017, אישרה רשות ניירות ערך את הארכת תקופתו של תשקיף המדף של החברה אשר פורסם ביום 20 ביולי 2015, וזאת בהמשך להחלטת דירקטוריון החברה מיום 29 במאי 2017. לפרטים ראה דיווח מיום זה (אסמכתא: 2017-01-057933).

ביום 7 במאי 2017, אישרה רשות ניירות ערך את הארכת תקופתו של תשקיף המדף של מנורה מבטחים גיוס הון, אשר פורסם ביום 28 במאי 2015, וזאת בהמשך להחלטת דירקטוריון מנורה מבטחים גיוס הון מיום 27 במרס 2017. לפרטים ראה דיווח מידי מיום זה של מנורה מבטחים גיוס הון (אסמכתא: 2017-01-037783).

1.3.12 החלפת נאמן- אגרות חוב (סדרה א')

בהמשך לאמור בסעיף 8.1 לדוח הדירקטוריון המצורף לדוח התקופתי, ביום 3 בינואר 2017, נכנס לתוקפו מינויה של משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ כנאמן לסדרת אגרות חוב א' של החברה, כמפורט בדיווח מידי מיום זה (אסמכתא: 2017-10-001440).

1.3.13 מינוי דירקטורית חיצונית לכהונה שניה

בחודש מאי 2017, אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויה של הגב' אביטל שטיין לכהונה שניה כדירקטורית חיצונית בחברה. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 27 במרס, 2017 ומיום 3 במאי, 2017 (אסמכתאות: 2017-01-025273, 2017-01-045087, בהתאמה).

1.3.14 השלמת עסקה- מיזוג ומכירת פעילות קרנות נאמנות וניהול תיקי השקעות

בהמשך לאמור בסעיף 8.16.5 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר עסקאות למיזוג פעילות קרנות הנאמנות ומכירת פעילות ניהול תיקי השקעות לחברות מקבוצת אלטשולר שחם בע"מ (להלן: "אלטשולר שחם") ומכירת פעילות הקרנות המחקות למגדל שוקי הון בע"מ (להלן: "מגדל שוקי הון"), במהלך הרבעון הראשון לשנת 2017, הושלמו העסקאות כלהלן: ביום 1 בינואר 2017, הועברו הקרנות המחקות למגדל שוקי הון, ובכך הושלמה העסקה. לפרטים ראה דיווח מידי מיום 27 בדצמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-092247). ביום 27 בדצמבר 2016, הושלם ההסכם למכירת פעילות התיקים לאלטשולר שחם ובהמשך לאמור, ביום 31 במרס 2017, חדלה מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות

בע"מ מעיסוקה בפעילות זו. ביום 20 בפברואר, 2017, הושלם הסכם המיזוג עם אלטשולר שחם. באותו מעמד נחתם הסכם בעלי מניות בין הצדדים. לפרטים נוספים בדבר ההסכמים, ראו דיווח מיידי מיום 20 בפברואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-015316).

1.3.15 הפסקת דירוג איכות- מנורה מבטחים פנסיה וגמל

בחודש ינואר 2017, הודיעה חברת מידרוג על הפסקת דירוג איכות (Investment Manager Quality Rating (MQ של מנורה מבטחים פנסיה וגמל, נוכח החלטת החברה. לפרטים ראה דיווח מיידי מיום 26 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-008680).

1.3.16 השלמת עסקה- השקעה באי.אר.אן בע"מ

בהמשך לאמור בסעיף 8.16.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר עסקת השקעה באי.אר.אן בע"מ, ביום 12 בינואר 2017, הושלמה העסקה. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי מיום 8 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-119806) ומיום 12 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-006081).

1.3.17 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 6 בדוחות הכספיים.

1.3.18 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

1.3.18.1 הוראות דין החלות על הקבוצה באופן כללי

1.3.18.1.1 חוקים ותקנות

• בחודש מאי 2017, פורסם צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017, המאחד את הוראות הצווים הקיימים (לעניין מבטח חברות מנהלות וסוכני ביטוח) לכדי מסגרת אחת ומחיל הוראות נוספות בהתאם להתפתחויות שחלו ברגולציה הבינלאומית ולהוראות החלות על גופים פיננסיים מפוקחים אחרים. במסגרת הצו שתחולתו הורחבה גם ביחס לקרן פנסיה כללית (אך לא ביחס לקרן פנסיה מקיפה) ולקופת גמל להשקעה, נוספו בין היתר, חובות בקרה שוטפות, חובות דיווח נוספות, חובות קביעת מדיניות וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור וכן נוספה הוראה לעניין חובת "הכרת הלקוח" בעת התקשרות עם לקוח חדש. בחודש יולי 2017, פורסמה טיוטת תיקון לצו האמור, שעיקרה הקדמת מועד תחילת הצו ליום 18 בפברואר 2018. בחודש נובמבר 2017, פרסמה הממונה טיוטת תיקון להוראות חלק 3 בשער 5 של החוזר המאוחד, בפרק 5 שעניינה "ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים". במסגרת הטיוטה מוצע, בין היתר, לקבוע נושאים אליהם תתייחס מדיניות הגוף המוסדי לניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור ונהלים ליישום המדיניות זו, שתתייחס בין היתר, לזיהוי הסיכונים ולאמצעים להפחתתם. כמו כן, מוצע לקבוע כי דירקטוריון הגוף המוסדי יאשר, יפקח ויבקר את המדיניות וכי ממונה הציות והאכיפה בגוף המוסדי ימונה כאחראי למילוי חובות הגוף המוסדי לעניין זה. בנוסף, מוצע לקבוע כי הליך הכרת הלקוח יתבצע באמצעות שאלון מובנה שיערך בהתאם לקווים המנחים שבנספח א' וכי בירור קיומו של חשבון של איש ציבור כהגדרתו בטיוטה יבוצע באמצעות הטופס המובנה בנספח ב'. מוצע כי מועד תחילת התיקון יהיה במועד תחילת הצו.

• בחודש ינואר 2017, פורסם ברשומות חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, המיישם את המלצות הועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("ועדת שטרומ"). מטרת החוק הינן הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים בישראל, שיפור יעילותו ודרכי פעולתו של שוק הבנקאות, הגברת רווחת ציבור הלקוחות וצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות כאשר מטרתו אלו יושגו, בין היתר, על ידי: (1) איסור על בנק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בחוק, לעסוק, לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב; (2) איסור על בנק וגוף מוסדי גדול כהגדרתו בחוק, לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב כהגדרתו בחוק, אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב; (3) מתן "הגנות ינוקא" לשחקנים חדשים שתקבענה כהוראות שעה; (4) שינוי מבנה הבעלות בתאגיד המפעיל ממשק בין מנפיקים לסולקים באופן המונע מגופים המחזיקים באמצעי שליטה בתאגיד כאמור להציב חסמים בפני מתחריהם ו- (5) קביעת הוראות נוספות להגברת התחרות, לרבות מניעת שינוי לרעה של תנאי התקשרות של תאגיד בנקאי עם לקוח, ללא הצדקה סבירה, מקום בו הלקוח מעוניין לצרוך שירותים בנקאיים ממתחרה; שיתוף העברה ושימוש במידע אודות הלקוח, בהסכמתו ולבקשתו; והדרישה כי תאגיד בנקאי יציג בפני לקוחותיו את כרטיסי החיוב ותנאיהם של כלל המנפיקים שביקשו מהתאגיד הבנקאי לעשות כן.

• בחודש אוגוסט 2016, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק"). עניינו של החוק בהסדרת הפיקוח על נותני שירותי מטבע ונותני שירותי האשראי החוץ בבנקאי. עיקרי החוק כוללים, בין היתר, מינוי מפקח על נותני שירותים פיננסיים, אשר הינו המפקח המוגדר בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, אשר יפקח על פעילות של העמדת אשראי חוץ בבנקאי שלא על ידי גופים מוסדיים ועל פעילות נותני שירותי מטבע. השירותים המפוקחים בהתאם לחוק זה יהיו מתן אשראי מסוגים והיקפים מסוימים על ידי גופים כאמור וכן עסקאות ניכיון. על פי החוק קיימים מספר סוגי רישיונות, בהתאם לסוגי הפעילויות המבוקשות על ידי נותני השרות, והיקפן. מועד כניסתו של החוק לתוקף הינו ביום 1 ביוני 2017, ביחס לנותני

שירותי אשראי, וביום 1 ביוני 2018, ביחס לנותני שירות בנכס פיננסי. האסדרה במסגרת חקיקה זו חולקה למספר מקטעים כשבכל אחד מהם מוסדרים תחומי שירותים פיננסיים שונים. במקטע הראשון הוסדרו תחום מתן שירות בנכס פיננסי ותחום מתן האשראי. מקטע זה עוגן כאמור בחוק. המקטע השני, עוסק בין היתר, באסדרת הבנקאות הזעירה, לחברי אגודה או לקרוביהם, לרבות, מתן אשראי, ניהול פיקדונות וניהול תשלומים. המקטע השלישי, מסדיר את תחום מתן האשראי החוץ בנקאי באמצעות פלטפורמה המתווכת באופן מקוון - בין מלווים ללווים שהם יחידים. יצוין, כי תיווך מקוון באשראי בין מלווים ללווים שהם תאגידיים, מוסדר בחוק נפרד אשר הרשות לניירות ערך אמונה על אסדרתו. בחודש יוני 2017, פורסמה טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע להסדיר את החובות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור של "נותן שירותי אשראי" שהוא גוף פיננסי, לרבות, הכרת הלקוח, זיהוי פנים אל פנים, רישום פרטי הלקוח ואימותם, וחובות בקרה ודיווח.

1.3.18.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש יוני 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II". מטרת החוזר הינה לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות הדירקטיבה המכונה "SOLVENCY II" שאומצה על ידי האיחוד האירופאי ולהביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידה באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק. החוזר קובע כיצד על חברות הביטוח ליישם את משטר כושר הפירעון המבוסס סולבנסי אשר מונהג באיחוד האירופאי החל מינואר 2016. היקף דרישות ההון מחברות הביטוח, בהתאם להוראות, יכנסו לתוקף באופן מדורג, החל מיום 30 ביוני 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2024. לפרטים בדבר דרישות ההון של הקבוצה והליך המעבר למשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס SOLVENCY II, ראה סעיף 2.1.3 להלן, וכן באור 5 לדוחות הכספיים.
- בחודש מרס 2017, פרסמה הממונה תיקון לחוזר "צירוף לביטוח" במסגרתו הוסף לחוזר נספח שעניינו "נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח". במסגרת נספח זה נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין צירוף מבוסס לפוליסת פרט המעניקה פיצוי כאשר למבוטח קיימת פוליסה אחרת המעניקה פיצוי עבור מקרה דומה, והוראות בדבר הליך העברת מבוטחים מביטוח קבוצתי לפרט. לפרטים בדבר החוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (יב') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. הוראות הנספח נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2017.
- בחודש אוגוסט 2015, פרסמה הממונה נייר עמדה מתוקן בעניין "עקרונות לניסוח תכניות ביטוח" ("נייר העמדה") וכן חוזר שעניינו "הוראות לניסוח תכניות ביטוח" ("החוזר"). בחודש מרס 2017, פרסמה הממונה תיקון להוראות החוזר, ובו רשימת הוראות נוספות הנוגעות לניסוח תכניות ביטוח בענפים השונים. להוראות התיקון נקבעה תחולה מדורגת עד ליום 1 בדצמבר 2017, וזאת בהתאם לסוג תכנית הביטוח לגביה רלבנטית ההוראה המתקנת. לפרטים בדבר נייר העמדה והחוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (יד') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. להוראות נייר העמדה, החוזר והתיקון לו עשויות להיות השלכה על פישוט והקלה של תהליכי השקת פוליסות ביטוח חדשות מחד, אך מאידך, הן עלולות להחמיר את החובות החלות על חברת ביטוח בעת ניסוח פוליסות. כמו כן, עשויות הוראות נייר העמדה, החוזר והתיקון לו לחשוף את הקבוצה לשינויים בפוליסות ביטוח ששווקו על ידה בעבר וכפועל יוצא אף להשפיע על תמחור פוליסות אלה ועל רווחיותן באופן רטרופקטיבי, כמו גם על התקשרויות עם מבטחי משנה בגינן. נכון למועד דוח זה, פועלת הקבוצה ליישומן של הוראות התיקון לחוזר ואינה סבורה, כי תהיה להן השלכה מהותית על פעילותה. הערכת הקבוצה לעניין השלכות התיקון לחוזר הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות מאלה שהוערכו, מן הטעמים שפורטו לעיל.

- בחודש יולי 2016, פורסם **נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות טיפול בפניות ציבור** (להלן: "הנספח" ו-"חוזר יישוב תביעות", בהתאמה). בחודש מרס 2017, פורסם תיקון להוראות הנספח, במסגרתו נקבע, בין היתר, כי גוף מוסדי יעביר כספים למבוטח באמצעות העברה בנקאית או זיכוי בכרטיס אשראי על פי בחירת הגוף המוסדי. במקרה בו לא ניתן להעביר סכום כסף כאמור באותו אמצעי תשלום או ביקש המבוטח לקבל סכום כסף באמצעי תשלום מסויים, יאפשר הגוף המוסדי למבוטח לבחור את אמצעי התשלום מבין האמצעים הקיימים בגוף המוסדי, שבאמצעותו יועברו לו הכספים. בנוסף, נקבע, כי בעת פניית אדם לגוף מוסדי או למי מטעמו בקשר להגשת תביעה יפרט הגוף המוסדי למבוטח את הפוליסות שבהן הוא מבוטח אצלו, יציין בפניו את הפוליסות שנתבעו כתוצאה מתביעתו, ואת האפשרות שלו לבחון הגשת תביעה בפוליסות נוספות, ויפנה אותו לאתר הביטוח המרכזי ("הר הביטוח") לרבות באמצעות שליחת קישור במסרון. הוראות התיקון לנספח נכנסו לתוקף ביום 1 בספטמבר 2017. לפרטים בדבר החוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (ז') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. להערכת הקבוצה יכול ותהיה להוראותיו של חוזר בירור ויישוב תביעות (לרבות הוראות הנספח) כפי שתוקנו כאמור, השפעה על היבטים תפעוליים של ניהול התביעות וכפועל יוצא על עלות התביעות ועל דמי הביטוח, אולם בשלב זה הקבוצה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הוראות החוזר והנספח על פעילותה. **הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.**

- בחודש פברואר 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "ביטול פוליסת ביטוח", אשר מטרתו קביעת הוראה אחידה בקשר עם ביטול פוליסה על ידי המבוטח על פי הוראות חוזה הביטוח או על פי הוראות הדין, המחייבת את חברות הביטוח להציע למבוטח דרכים לביצוע הביטול לרבות באמצעות הקצאת אזור לשם כך באתר האינטרנט, ומגדירה את הפעולות הנדרשות לעניין זה, לרבות חובת תיעודן וכן לוחות הזמנים לביצוען, אשר בהתקיימן תבוטל הפוליסה. הוראות החוזר חלות על תכניות ביטוח שאינן ביטוח קבוצתי, וזאת בענפי ביטוח רכב מנועי חובה ורכוש (למעט ציי רכב), ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, ביטוח בריאות וביטוח חיים, החל מיום 1 ביולי 2017.

- בחודש פברואר 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "אחזור מידע אישי". על פי החוזר, חברת ביטוח נדרשת לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי נגיש באמצעים טכנולוגיים, באמצעותו יוכל לאחזר מידע אישי, ובכלל זה: פרטיו האישיים, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש שנים האחרונות. כמו כן, קובע החוזר כי חברת ביטוח תציע למבוטח אפשרות משלוח מסמכים והודעות הנדרשים על פי דין בכלים טכנולוגיים ותאפשר למבוטח למסור מסמכים באותו אופן. החוזר נכנס לתוקף ביום 30 במרס 2017.

1.3.18.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

1.3.18.2.1 חוקים ותקנות

- בחודש אוקטובר 2017, פורסם ברשומות תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך), במסגרת התיקון נקבעה מגבלה ביחס לשיעור עמלות רכישה ו/או מכירה של ניירות ערך שניתן לרכוש באמצעות צד קשור למשקיע המוסדי. בתיקון נקבע, בין היתר, כי ניתן יהיה לרכוש ו/או למכור ניירות ערך בעסקה אקראית עם מי שלא אושר בהליך תחרותי, בהתאם לנוהל שיאושר על ידי ועדת השקעות. בנוסף, נקבע כי משקיע מוסדי יבצע הליך תחרותי גם עבור החזקה (קסטודי) של ניירות ערך כל 5 שנים לפחות, למעט בעבור ניירות ערך אשר מוחזקים באמצעות שירותי "גלובל קסטודיאן". תחולת ההוראה לעניין הליך תחרותי בעבור החזקה של ניירות ערך הוא שנה מיום פרסום התקנות, שאר הוראות נכנסו לתוקף עם הפרסום ברשומות.

- בחודש מרס 2017, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017 (להלן: "התקנות"). התקנות

מעגנות את ההמלצות שפורטו בדוח הצוות להגברת הוודאות בחיטון פנסיוני, ומשנות, מיום 1 ביולי 2017, את אופן הקצאת אג"ח מיועדות מסוג "ערד" לקרנות הפנסיה (ההקצאה הינה בשיעור קבוע של 30% מנכסי קרן הפנסיה המקיפה), באופן שנותן עדיפות למקבלי קצבה ולעמיתים מבוגרים על חשבון שיעור ההקצאה לעמיתים צעירים: שיעור ההקצאה למקבלי קצבה יעלה ל- 60%, שיעור ההקצאה לעמיתים מגיל 50 ועד ליציאה לפנסיה זקנה יהיה עד 30%, ולעמיתים עד גיל 50 יוקצו אג"ח המיועדות שיוותרו, כאשר שיעור ההקצאה ל- 3 הקבוצות האמורות יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן, כאשר עד לתום שנת 2023, שיעור ההקצאה לעמיתים בני 50 ומעלה ולשאר העמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן מסוימת יהיה זהה. כמו כן נקבע בתקנות, כי שיעור ההקצאה למקבלי קצבה של קרן מסוימת עשוי לגדול עד לכדי 85% מסך נכסיהם, ככל ששיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן יהיה, לפני הגדלת ההקצאה כאמור, גבוה ביותר מ- 0.5% משיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן אחרת, וזאת כדי לעודד מעבר עמיתים לקראת גיל פרישה לקרן שכזו ובכך להגדיל את התחרות על עמיתים מבוגרים לקראת פרישה. בחודש יוני 2017, פורסם חוזר שעניינו **כללים להגדלת שיעור זקיפת התשואה למקבלי קצבה בקרנות פנסיה חדשות**, אשר קובע כי רק אם הפער בשיעורי ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה יעלה על 1.5%, תוכל הקרן להגדיל את שיעור ההקצאה למקבלי קצבה בקרן מעבר ל- 60%. בחודש מאי 2017, התפרסמו תיקונים לחוזרי פנסיה **שעניינם הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות, הוראות לניהול קרן חדשה והוראות לניהול קרן חדשה כללית (להלן - "החוזרים")**. החוזרים, אשר יכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018, קובעים הוראות משלימות להוראות התקנות, לרבות הוראה שלפיה הפנסיות של מקבלי קצבת נכות או שאירים, שמועד אירוע הנכות או הפטירה חל לאחר מועד התחילה של החוזרים, והפנסיות של מקבלי קצבת זקנה, שיפרשו לאחר מועד התחיל כאמור, יהיו צמודות לפער שבין התשואה שתושג בפועל בגין תיק מקבלי קצבה לבין הנחת התשואה - כאשר גירעונות (או עודפים) בשל פער זה ניתן יהיה לפרוס על פני 3 שנים. הקבוצה מעריכה, כי השילוב של הוראות התקנות ביחד עם הוראות החוזרים, צפויים להביא לכך שבניגוד למצב בעבר - פרישה לפנסיה זקנה לא תייצר גרעון אקטוארי לקרן הפנסיה המקיפה, עלויות הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים לא יהיו בחסר (שנובע מריביות היוון), ולכן הגרעון האקטוארי הדמוגרפי של קרן הפנסיה המקיפה יצטמצם בצורה משמעותית. כתוצאה מכך, יתאפשר לקרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסיה זקנה מיידית - באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.**

- בחודש ינואר 2017, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (תיקון מס' 20), **התשע"ז-2017**, שעניינו איסור קיומה של זיקה בין עמלת ההפצה לדמי הניהול הנגבים מהעמיתים. החוק קובע במפורש שאין לחשב עוד את עמלת ההפצה בזיקה לדמי הניהול הנגבים מהעמית. עוד נקבע כי חישוב עמלת ההפצה בזיקה לדמי הניהול תהווה עבירה שהעונש בצידה הוא שנת מאסר או קנס, על פי זהות המפר. התיקון לחוק נכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2017.

1.3.18.2.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש ספטמבר 2017, פורסם חוזר שעניינו **"איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות - הוראת שעה- יישום נוסף"**, וזאת בהמשך לחוזר המקורי באותו עניין (ראה סעיף 8.1.3.2 (ז) לדוח התקופתי), אשר המנה האחרונה לפיו התבצעה בסוף חודש אוגוסט 2017. חוזרים אלו נועדו לקבוע הוראות בנוגע לאופן יישום הוראת השעה שנקבעה בתיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל, ואשר פוקעת ביום 31 במרס 2018. במסגרת החוזר החדש נדרשים הגופים המוסדיים להפעיל פעם נוספת את מנגנון האיתור, בתיווכה של הממונה, בגין כספים של מבוטחים במעמד לא פעיל בקרנות פנסיה, אשר הינם במקביל מבוטחים פעילים בקרן פנסיה אחרת, תוך העברת הכספים לקרן הפנסיה הפעילה, אשר תתרחש כל עוד לא יביע המבוטח התנגדות להעברה.

מנגנון זה כרוך במשלוח מכתבים לכלל עמיתי הקרן שחשבונותיהם נפתחו לפני 1 בינואר 2017, ושלא נשלחה אליהם הודעה בהתאם לחוזר המקורי. החוזר החדש קובע כי העברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות בהתאם לחוזר החדש תבצע במנה אחת, בחודש מרס 2018. להערכת הקבוצה היקף ההשפעה של החוזר החדש על תוצאותיה הכספיות של הקבוצה אינו ניתן לאומדן, אם כי ניתן להעריך שיהיה נמוך משמעותית מהיקף הכספים שנוידו בהתאם לחוזר המקורי, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור הנוכחי של לקוחותיה שלצד היותם עמיתים לא פעילים בקרנות הפנסיה שבניהולה הינם עמיתים פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות כאמור, בין היתר, בשיעור העמיתים הפעילים בעלי חשבונות לא פעילים בקרנות הפנסיה השונות כמפורט לעיל.**

- בחודש מאי 2017, פרסמה הממונה תיקון לחוזר שעניינו "קווים מנחים לעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה", הקובע מבנה אחיד ומודולרי לתכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, אשר יאפשר למועמדים לביטוח לערוך השוואה בין תכניות הבסיס השונות וההרחבות השונות לתוכנית הבסיסית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. החוזר קובע הגדרה אחידה לאובדן כושר עבודה וכן הוראות שונות לתכנית הבסיסית לרבות בכל הנוגע לתקופת הביטוח, תקופת ההמתנה, היקף הכיסוי, תגמולי הביטוח ואופן חישובם, חריגים לכיסוי, כיסוי בתקופת העדר עבודה ואפשרות קיזוז תגמולי הביטוח במקרה של תשלום מגורמים ממשלתיים או ממבטחים אחרים. החוזר חל על כל התכניות לביטוח אובדן כושר עבודה, אישיות או קבוצתיות שישווקו, יארכו או יחודשו החל מיום 1 באוגוסט 2017 (להלן: "המועד הקובע"). כמו כן, נקבעה בחוזר הוראת מעבר, לפיה, תקופת הביטוח בפוליסות אובדן כושר עבודה קבוצתיות שישווקו החל ממועד הפרסום ועד מועד התחילה לא תעלה על שנה אחת (להלן: "תקופת המעבר"), וכי בתקופת המעבר לא תשווקנה תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, הקובעת בהגדרת מקרה הביטוח כי מבטח ייחשב כמי שנמצא באובדן כושר עבודה אם נשלל כושר העבודה שלו לעסוק בשיעור של לפחות 75% בכל עיסוק שהוא (הגדרת "כל עיסוק"). בהתאם לאמור, הגישה הקבוצה פוליסות עדכניות לאישור הממונה. בחודש ספטמבר 2017, פרסמה הממונה תיקון לחוזר, לפיו, ניתן יהיה להאריך פוליסות קבוצתיות לביטוח אובדן כושר עבודה ששווקו לפני המועד הקובע עד למועד המוקדם מבין אלה: (1) 30 ימים לאחר מועד אישור הפוליסה הקבוצתית בהתאם להוראות החוזר. (2) יום ה- 1 בדצמבר 2017. כמו כן, הובהר כי בתקופה שעד למועד אישור הפוליסה האישית העדכנית, בהתאם להוראות החוזר, לגבי מבטחים שזכאים להמשכיות, בהתאם להוראות ההסדר התחקיתי, המבטחת רשאית לשווק להם פוליסה המשכית שאושרה לפני המועד הקובע. נכון למועד פרסום הדוח טרם התקבל אישור הממונה לשיווק הפוליסות העדכניות לאובדן כושר עבודה. להערכת הקבוצה העדר אישור כאמור החל מחודש אוגוסט 2017 צפוי לגרום האטה משמעותית במכירות ביטוחי מנהלים.

- בחודש ינואר 2017, פורסם תיקון לחוזר מחודש ספטמבר 2016, שעניינו "הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל", אשר מסדיר את תהליכי ההצטרפות לקרן פנסיה, קופת גמל לחסכון וקרן השתלמות, ועדכון הפרטים אצלן, ואף מסדיר את הליך איתור החיסכון הלא פעיל של מצטרף חדש לקרן פנסיה ואיחודו לחשבון העמית בקרן הפנסיה החדשה שלו (בדומה לעקרון שבחוזר איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות). החוזר נכנס לתוקף בחודש יוני 2017, למעט בכל הנוגע לאיחוד החסכונות כאמור לעיל שנכנס לתוקף בחודש ינואר 2017. היקף השפעת החוזר אינה ניתנת לאומדן, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור לקוחותיה הלא פעילים שיחלו להפקיד בקרנות פנסיה מתחרות, ואין בידי הקבוצה מידע לגבי היקף הנכסים שצפוי לעבור לקרנות הפנסיה שבניהול הקבוצה בעקבות הצטרפותם של עמיתים חדשים.

1.3.18.2.3 הצעות חוק וטיטות תקנות וחוזרי ממונה

- בחודש יולי 2017, התפרסמה טיטת חוזר שעניינה "הכרעה עקרונית לעניין גביית דמי טיפול בהלוואות למבוטחים ולעמיתים", בו מורה הממונה לגופים המוסדיים להשיב לעמיתים "דמי טיפול" שנגבו מהם בעד מתן הלוואה מיום 1 ביולי 2010 ואילך. השפעות טיטה זו על הקבוצה, ככל שתהפוך לחוזר סופי ומחייב, אינה מהותית. בהקשר זה יצוין, כי כנגד הקבוצה הוגשה תובענה ובקשה לאישור כייצוגית באותו ענין.
- בחודש מאי 2016, חתמה ישראל על הצטרפותה להסכם הרשויות המוסמכות ליישום האמנה המולטילטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי (CRS – Common Reporting Standard) וליישום האמנה המולטילטרלית לדיווח בין מדינות (Country by Country Report – CBC) ה-CRS הינו הסכם ליישום חילופי מידע אוטומטיים בנוגע לחשבונות פיננסיים של תושבים זרים. ההסכם ותקניו פותחו על ידי ה-OECD לצורך אכיפת המס. ההסכם מגדיר תקן קבוע, בין היתר, הוראות לגבי סוג המידע והגופים הפיננסיים עליהם תחול החובה של העברת המידע לרשויות והמועד להעברת המידע. אחידות התקן נועדה לצמצם את העלויות הכרוכות בריבוי תקנים לממשלות ולמוסדות הפיננסיים ועל מנת לאפשר החלפת מידע ביעילות עם מדינות רבות בו זמנית. התקן נשען במידה רבה על המודל שפותח במסגרת יישום מדיניות ה-FATCA. בחודש דצמבר 2016, פורסמה טיטת תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017. טיטת התקנות מסדירה את אופן זיהוי הלקוחות שייכללו בדיווחים לרשות המיסים, את המועדים לביצוע הדיווחים וכן חובות נוספים בקשר לתהליך יישום התקן האחד. בחודש אוקטובר 2017, פרסמה הממונה נייר שעניינו היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים, במסגרתו הובהר כי במהלך תקופת הביניים עד להשלמת תהליך התקנת התקנות, יהיה רשאי גוף מוסדי לבקש את פירטי התיעוד העצמי הנדרשים בהוראות התקן, ובכלל זה הצהרה מהלקוח על המדינה או המדינות שבהן הוא תושב לצרכי מס והפרטים הרלוונטיים לתיעוד העצמי, בהתאם להוראות טיטת התקנות. משכך, הובהר כי סירוב של גוף מוסדי לפתוח חשבון בשל חוסר שיתוף פעולה מצד לקוח למסירת מידע, לא ייחשב מבחינת הממונה כפעולה שאינה עולה בקנה אחד עם הוראות הדין. בחודש יולי 2016, ובהמשך למסמך הבהרות אותו פרסמה הממונה בחודש אוקטובר 2015, לעניין ההסכם הבין מדינותי בין ישראל וארה"ב ליישום חוק ה-FATCA, ולצורך יישום ההסכם, פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016, ובחודש אוגוסט 2016, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016, אשר מגדירים, בין היתר, את זהות הגופים המחויבים ביישום ואיסוף מידע אודות פעילות לקוחות, לרבות קביעת קריטריונים לקבלת לקוחות חדשים ודיווח אודות עסקאות ותנועות בהתאם ל-FATCA. הקבוצה פועלת ליישום הוראות החוק והתקנות, לרבות ביצוע בדיקות נאותות וזיהוי למצטרפים חדשים בחשבונות הרלוונטיים.
- בחודש מרס 2017, פורסמה טיטת חוזר שעניינה "משיכת כספים מקופת גמל - טיטה", במסגרתה הוצע, בין היתר, לקבוע כללים לעניין תהליכי ביצוע משיכת כספים מקופות גמל שונות, נוסח טפסי בקשות המשיכה, טפסים שיידרשו לצורך ביצוע המשיכה, ולוחות הזמנים לביצוע המשיכה, לרבות ביחס למוצרים שלגביהם לא נקבעו עד כה לוחות זמנים לביצוע המשיכה.

1.3.18.3 ביטוח כללי

1.3.18.3.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש אפריל 2017, פרסמה הממונה עדכון לחוזר שעניינו "תיקון הוראות בחוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה", שמטרתו להסדיר את תחום נזקי המים בענף ביטוח דירה על פי הפוליסה התקנית, וזאת באופן שיספר את השירות שיקבל מבוטח בקרות מקרה ביטוח. במסגרת הוראות החוזר יוכל המבוטח לבחור, בעת הצירוף לביטוח, בפוליסה שתאפשר תיקון באמצעות שרברב שבהסדר עם חברת הביטוח

(ואשר המבוטח יוכל לבחור בזהותו בקרות מקרה ביטוח), או בפוליסה שתאפשר תיקון באמצעות כל שרברב שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח. בנוסף קובע החוזר, בין היתר, הוראות החלות לעניין שרברבים שבהסדר הביטוח דירה, לרבות ביחס לניהול רשימת השרברבים שבהסדר, ופרסומה על ידי חברת הביטוח, פריסה גיאוגרפית נאותה של מספר השרברבים, דירוג השרברבים שבהסדר, וזמינות מתן השירות על ידם. כמו כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין מסירת מסמך מסכם למבוטח בסיום מתן השירות על ידי שרברב שבהסדר, לעניין אחריותה של חברת הביטוח לאיכות התיקון והשירות שיינתנו למבוטח על ידי שרברב שבהסדר, ולעניין תנאים נאותים מסוימים לשירות שעליה לכלול במסגרת התקשרותה עם שרברבים שבהסדר. מועד תחילתן של עיקר הוראות החוזר הינו המועד המאוחר מבין יום ה- 3 בספטמבר 2017, או לגבי פוליסות קיימות - בעת חידושן. יחד עם זאת, מועד תחילתן של הוראות החוזר לעניין דירוג שרברבים הינו 1 בדצמבר 2017, וכמו כן, בתקופה שבין 1 ביוני 2017 לבין 30 ליוני 2018, הוקנתה לממונה הסמכות לאשר מניין שרברבים שונה אשר נדרש לכלול ברשימת השרברבים בכל מחוז. הוראות החוזר אינן חלות על ביטוח דירה אגב הלוואות לדירוג באמצעות סוכנויות ביטוח בבעלות תאגידים בנקאיים. להערכת הקבוצה, להוראות החוזר עשויה להיות השפעה על היבטים תפעוליים הנוגעים לפוליסות ביטוח דירה, כמו גם על גידול בסכומי התביעות ובגובה התביעה הממוצעת מחד, ועל דמי הביטוח בענף זה, מאידך. הערכת הקבוצה בעניין זה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור התנהגות המתחרים והלקוחות בענף, וגורמים הפעילים בענף השרברבים.

1.3.18.3.2 הצעות חוק וטיטות תקנות וחוזרי ממונה

- בחודש אוגוסט 2017, פרסמה הממונה טיטות חוזר שעניינה "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף רכב רכוש" (להלן: "הטייטה"), שמטרתה לאפשר שכלול שוק ביטוח הרכב המנועי – רכוש, תוך שיפור מצבם של המבוטחים וצדדי ג', וזאת באמצעות הגברת ההוגנות, היעילות והשקיפות בהליכי תביעות ביטוח רכב רכוש, וצמצום ניגודי העניינים בין השחקנים השונים הפועלים בשוק כיום, תוך הסדרת עבודת חברות הביטוח מול השמאים ומוסכי ההסדר. בהתאם לטייטה, מוצע לבטל את רשימות שמאי החוץ ולהורות לכל חברות הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים אשר יוקם כתחליף לרשימות האמורות. בנוסף, מוצע לקבוע מספר עקרונות שיחייבו את חברות הביטוח ואת המוסכים המוסכמים, ושיהיו בסיס לחוזה ההתקשרות שיחול ביניהם ואשר יכלול מנגנונים מאזנים בין האינטרסים של הצדדים. נוסח הסכם ההתקשרות האמור יפוקח על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ויפורסם לציבור, על מנת לאפשר למוסכים שמעוניינים בכך לפעול כמוסכים מוסכמים מטעם חברות הביטוח. עוד מוצע לאפשר לכל מבוטח לבחור באופן עצמאי הן את השמאי והן את המוסך המוסכם. חברות הביטוח יחויבו לפרסם לציבור, ולהעביר למבוטחים (בעצמן או באמצעות סוכני הביטוח), את האפשרויות שיעמדו בפניהם לבחירת שמאי ולבחירת מוסך, והן יהיו רשאיות להתנות בחירה בשמאי פרטי בכך שהמבוטח יאפשר לשמאי מטעמן לבדוק את הרכב טרם תיקונו, וכן יוכלו להתנגד לחוות דעתו של השמאי הפרטי באמצעות שומה מטעמן. הוראות החוזר, לכשיפורסם, תחלנה שנה מיום פרסומן. נכון למועד דוח זה לומדת הקבוצה את הוראות הטייטה. להערכת הקבוצה, להוראות הטייטה, ככל ויקבלו תוקף מחייב, תהיה השפעה נרחבת על היבטים תפעוליים ומסחריים הנוגעים לפוליסות ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי), אולם בשלב זה הקבוצה לא יכולה לצפות ו/או לאמוד את השפעות היבטים אלו. הערכת הקבוצה בעניין זה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח.

- בחודש יוני 2017, פורסמה טיטות צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חלוקת נטל הפיצויים בין מבטחים), התשע"ז-2017, על פיה מוצע לקבוע, כהוראת שעה למשך שנתיים וחצי, תיקון לאמור בסעיף 3 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, כך שבמקרה של תאונת דרכים בה מעורבים אופנוע אחד או יותר, ורכב אחד או יותר, שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע, 95% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם עקב התאונה, וזאת במקום תשלום של 75% מהפיצויים האמורים עד כה. מטרת התיקון המוצע

הינה להעלות את חלקו של מבטח כלי הרכב האחר שאינו האופנוע בתשלום הפיצויים בשל נזק גוף של המשתמש באופנוע (דהיינו, העלאת עלות הסיכון המבוטח שנושא בה המבטח של כלי הרכב האחר, תוך הפחתת עלות הסיכון המבוטח שנושא בה מבטחו של האופנוע), כך שתתאפשר הפחתת עלות ביטוח החובה למשתמשים באופנוע. נכון למועד דוח זה, טרם אושר נוסח הצו בידי ועדת הכלכלה של הכנסת, והוא טרם נחתם בידי שר האוצר. הקבוצה לומדת את הוראות טיטת הצו, ולהערכתה, אם וככל ויאשר האמור בטיטה, הרי שככל ולא יהיה שינוי מהותי בתעריפי האופנועים המבוטחים בפול, ו/או בהעמסה על תעריפי חברות הביטוח בגין הפסדי הפול, לכניסת הצו לתוקף לא צפויה להיות השפעה כספית מהותית (אם בכלל), על תוצאות הקבוצה.

1.3.18.4 ביטוח בריאות

1.3.18.4.1 תוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש ינואר 2017, פרסמה הממונה תיקון ל"הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3 ו- 4 **ביטוח נסיעות לחו"ל**", לפיו על מבטח להתאים את סכומי הביטוח ואת אופן התמחור של הפוליסה ליעד הנסיעה של המבוטח. כמו כן, בהתאם לתיקון, על המבטח לערוך תכנית ביטוח הבנויה מרובד בסיסי והרחבות. בנוסף, נקבעו בתיקון הוראות בנוגע לכיסויים ברובד הראשון ובנוגע להרחבות אשר ניתן יהיה להתנות עליהן לטובת המבוטח, לרבות הוראות לעניין הטסת מלווה, כיסוי כבודה, גילוי בדבר מצב רפואי קודם והארכת תקופת הביטוח. כן נקבע בתיקון כי תנאי הפוליסה לא יכללו חריגים שניתן היה לבררם בתהליך המכירה וכי סוכן הביטוח או חברת הביטוח יתעדו את פעולותיהם בהתאם להוראות התיקון אל מול המועמד לביטוח. התיקון יחול על תכניות לביטוח נסיעות לחו"ל שיימכרו או יחודשו החל מיום 1 באוגוסט 2017. בחודש יולי 2017, פרסמה הממונה עדכון נוסף, הדוחה את מועד התחילה של התיקון לגבי תוכניות לביטוח נסיעות לחו"ל שיימכרו או יחודשו החל מיום 3 בספטמבר 2017.

1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

1.4.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

1.4.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו במהלך החודשים האחרונים תומכים בהערכה שהמשק הישראלי ממשיך לצמוח בקצב גבוה. הכלכלה המקומית צמחה ברבעון השלישי בקצב מרשים של 4.1% (בחישוב שנתי), אך זאת לאחר צמיחה מתונה ברבעון השני (2.5% בחישוב שנתי) וברבעון הראשון (0.9% בחישוב שנתי). שיעורי הצמיחה הגבוהים ברבעון השלישי נבעו בעיקר כתוצאה מצמיחה מהירה של הצריכה הפרטית שעלתה בשיעור חד של 7.8% (בחישוב שנתי) לאחר שצמחה בקצב מהיר גם ברבעון השני של שנת 2017 (6.1% בחישוב שנתי).

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שנוספו במהלך החודשים האחרונים, דוגמת מדד מנהלי הרכש בתעשייה, מדד אמון הצרכנים והמדד המשולב למצב המשק כמו גם חוזקו של שוק התעסוקה בישראל המתאפיין בשיעור אבטלה נמוך ובעליית שכר, הריבית הנמוכה והעלייה בערכם של הנכסים הפיננסיים, תומכים בהערכה שבמהלך המחצית השנייה של שנת 2017 המשק הישראלי יצמח בשיעור של כ- 4%, כך ששיעור הצמיחה של המשק הישראלי לשנת 2017 כולה, תעמוד על כ- 3.1%.

בשוק העבודה נמשכת תמונה חיובית מאוד של גידול בתעסוקה ובשכר כאשר האבטלה במשק הישראלי עמדה על שיעור מנוכה עונתיות של כ- 4.1%, בסוף חודש ספטמבר 2017. התבססות הצמיחה ממשיכה לבוא לידי ביטוי בשוק העבודה בו חלה עליה בשיעור ההשתתפות ובשיעור התעסוקה, כאשר גם שיעור המשרות הפנויות מוסיף להיות גבוה, ונמשכת האצה בקצב עליית השכר. שיעור האבטלה הינו נמוך מאוד, הן בראיה היסטורית והן בהשוואה בינלאומית.

הקצב השנתי של האינפלציה נותר נמוך מאוד, וב- 12 החודשים שהסתיימו בספטמבר 2017, הוא הגיע לשיעור של כ- 0.1%, וזאת על אף המדיניות המוניטרית המרחיבה, עליית האינפלציה בעולם ועליית השכר במשק, כאשר התגברות התחרות במשק והשפעת הייסוף החד שחל בשער החליפין מעכבים את חזרת האינפלציה ליעד. הייסוף הביא גם לירידה חדה יחסית בציפיות לאינפלציה לטווחים הקצרים כאשר גם בציפיות לטווחים הבינוניים והארוכים חלה ירידה מסוימת, אך הציפיות לאינפלציה לטווחים הבינוניים מעוגנות בתוך יעד האינפלציה, והציפיות לטווחים הארוכים נעות סביב מרכזו.

רמת הריבית הנומינלית, אשר נקבעת על ידי בנק ישראל, ממשיכה להיות ברמת שפל היסטורי של 0.1%, כאשר הצפי הוא שבנק ישראל לא יעלה את הריבית במהלך השנה הקרובה. בשילוב עם פעילות בנק ישראל בשוק המט"ח, הרי שהמדיניות המוניטרית ממשיכה להיות מרחיבה מאוד.

נתוני שוק הדיור ממשיכים להצביע על ביקושים מתונים ועל האטה בפעילות, אך מחירי הדירות מוסיפים לעלות ברמה מתונה יחסית. היקף העסקאות ממשיך להיות ממותן. בחודשים האחרונים התייצב קצב נטילת המשכנתאות לאחר ירידה מתמשכת, תוך ירידה מתונה בריבית על המשכנתאות.

תמונת הפעילות הכלכלית העולמית משתפרת, והסחר העולמי צומח בקצב נאה. קרן המטבע העלתה את תחזית הצמיחה לכל המשקים העיקריים ולסחר העולמי, אך ציינה כי בעוד הסיכונים לסטייה מהתחזית בטווח הקצר מאוזנים, הסיכונים לטווח הבינוני הם להרעה בצמיחה, בדגש על הסיכונים הפיננסיים והגיאופוליטיים. האינפלציה ברוב המשקים העיקריים עדיין נמוכה מהיעד.

בארה"ב מסתמן המשך למגמה החיובית של הפעילות הכלכלית ברבעון השלישי, למרות השיבושים בפעילות, הזמניים וכנראה מוגבלים בהיקפם, כתוצאה מפגעי מזג האוויר. הממשל הציג פירוט לגבי תכנית הפחתת המיסים אך עדיין ישנה אי וודאות לגבי המתכונת והמועד בה תמומש. ה-Fed הודיע שיחל במימוש התכנית לצמצום המאזן וההערכות הן שהריבית תעלה פעם נוספת בחודש דצמבר.

באירופה, ממשיכה הצמיחה להתבסס והשיפור חל במדינות הליבה כמו גם בפריפריה; בשלב זה, ההתפתחויות הפוליטיות בספרד (אי וודאות סביב היפרדות קטלוניה), אינן מערערות את היציבות כאשר ה- ECB הודיע כי יאריך את תכנית רכישות האג"ח במקביל לצמצום מדורג בהיקפה. ביפן, תוקן כלפי מטה נתון הצמיחה ברבעון השני אך הוא עדיין גבוה משמעותית מקצב הצמיחה הפוטנציאלי, והמומנטום החיובי ככל הנראה נמשך ברבעון השלישי. בסין, חלה האטה קלה בצמיחה ברבעון השלישי.

1.4.3 שוקי האג"ח והמניות

תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, היטיבו עם מרבית שווקי המניות ברחבי העולם (מדד MSCI World עלה בשיעור של כ- 14.4% במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017), כאשר בלטו במיוחד מניות השווקים המתעוררים (מדד MSCI EM עלה בכ- 25.5% במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017).

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, ירד מדד ת"א 35 בשיעור של כ- 3.4%, כפועל יוצא מירידת מניות הפארמה, לעומת עליה בשיעור של כ- 15.9% במדד ת"א 90, כאשר בלטו לחיוב מדד חברות הביטוח שעלה בכ- 24.7% ומדד ת"א נדל"ן שעלה בכ- 19%. מדדי המניות האמריקאיים העיקריים (הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה- S&P 500) עלו בשיעור של כ- 13%-21%, מדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 3.2%, מדד הדאקס הגרמני עלה בכ- 11.7% ומדד הקאק הצרפתי עלה בכ- 9.6%.

מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 2.9%, ומדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ- 1.9%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ- 5.3%, ומדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ- 3%.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, יוסף שיערו היציג של השקל מול הדולר בשיעור משמעותי של כ- 8.2%, על אף רכישות אגרסיביות של מט"ח מצד בנק ישראל, כאשר מול האירו יוסף השקל בכ- 2.8%. במקביל, יתרות המט"ח של בנק ישראל חצו את רף ה- 100 מיליארד דולר לראשונה במהלך חודש ינואר 2017.

2. המצב הכספי

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

2.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

ליום			באלפי ש"ח
31 בדצמבר 2016	30 בספטמבר 2016	30 בספטמבר 2017	
23,229,398	22,703,327	24,816,046	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
17,339,273	16,758,984	17,852,224	השקעות פיננסיות אחרות
7,906,229	8,079,871	7,945,620	נכסים אחרים
48,474,900	47,542,182	50,613,890	סך כל הנכסים
3,387,929	3,246,342	3,531,559	הון
			התחייבויות:
18,108,011	18,091,923	18,639,837	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
22,860,214	22,397,893	24,468,345	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)
2,187,923	2,028,467	1,779,637	התחייבויות פיננסיות
1,930,823	1,777,557	2,194,512	התחייבויות אחרות
48,474,900	47,542,182	50,613,890	סך כל ההון וההתחייבויות

(*) חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות.

סך הנכסים של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2017 עומד על סך של כ- 50,614 מיליוני ש"ח לעומת סך של 48,475 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2016. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו ומתשואה חיובית שהושגה בתקופת הדוח.

סך ההתחייבויות של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2017 עומד על סך של 47,082 מיליוני ש"ח לעומת סך של 45,087 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2016. הגידול בסך ההתחייבויות נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח ומתשואה חיובית שהושגה בתקופת הדוח.

2.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבטחים ועמיתים בקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 30 בספטמבר		% שינוי	ליום 31 בדצמבר 2016
	2017	2016		
עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה	24,816	22,703	9.3%	23,229
עבור עמיתי קרנות פנסיה	99,123	84,621	17.1%	88,322
עבור עמיתי קופות גמל	24,203	21,523	12.5%	22,125
עבור לקוחות קרנות נאמנות וניהול תיקים (*)	-	9,768	(100.0%)	9,395
סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבטחים ועמיתים בקבוצה (**)	148,142	138,615	6.9%	143,071

(*) לעניין מיזוג ומכירת פעילות קרנות הנאמנות וניהול התיקים ראה סעיף 1.3.14 לעיל.
(**) הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה קופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה).

2.1.3 ההון העצמי

2.1.3.1 ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 30 בספטמבר 2017, הסתכם בכ- 3,520 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 3,377 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016. הגידול בהון נובע בעיקר מרווח כולל המיוחס לבעלי המניות בסך של כ- 243 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח ובניכוי דיבידנד שחולק בסך של 100 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 1.3.7 לעיל).

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), תשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") החלות על המבטחים בקבוצה, למנורה מבטחים ביטוח ולשומרה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 351 מיליוני ש"ח וכ- 122 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, סכום ההשקעות שיש להעמידם בשומרה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות הממונה, אשר אינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים לסך של כ- 41 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשל"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים מהנדסים") עודף הון בסך של כ- 204 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. יצוין, כי לאחר תאריך המאזן חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח ובסך של כ- 1.3 מיליוני ש"ח בהתאמה.

נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להן, לפי העניין (ראה גם באור 5 לדוחות הכספיים).

2.1.3.2 משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח - מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017, פורסם על ידי הממונה חוזר 2017-1-9 שעניינו "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II". מטרת החוזר הינה לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל, בהתבסס על הדירקטיבה 2009/138/EC (להלן: "חוזר סולבנסי") שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת, החל מינואר 2016, בכל המדינות החברות בו. החוזר האמור החיל על חברות הביטוח בקבוצה את החובה לקיים משטר כושר פירעון כלכלי, זאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות ההון והוראות הממונה שניתנו מכוחן. החוזר ציין כי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון תפעל לתיקון תקנות ההון כך שהוראותיהן לעניין הון עצמי מינימלי נדרש לא יחולו על חברות ביטוח שהוראות חוזר זה חלות עליהן, וזאת לאחר שחברת

הביטוח קיבלה את אישורו של הממונה כי ביצעה ביקורת על יישום הוראות חוזר זה בדוחותיה הכספיים השנתיים.
 בחודש יולי 2017, פרסמה הממונה טיוטת חוזר שעניינה "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" יחד עם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי נדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ז-2017. התקנות, ככל שתיכנסנה לתוקף, קובעות כי משטר כושר הפירעון החשבונאי לא יחול על חברת ביטוח אשר קיבלה את אישורו של הממונה כי ביצעה ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי, וזאת החל ממועד האישור ואילך. מנורה מבטחים ביטוח ושומרה ביצעו ביקורת רואה החשבון המבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי, אשר ממצאיה הוגשו לממונה תוך עמידה בדרישותיה.
 לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II של חברות ביטוח ראה באור 5 בדוחות הכספיים.

להלן פירוט אודות יחס כושר פירעון במנורה מבטחים ביטוח:

ליום 31 בדצמבר 2016 באלפי ש"ח	
	א. יחס כושר פירעון
	ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:
4,188,398	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
3,366,630	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
821,768	עודף ליום הדוח
124%	יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)
	עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:
4,077,276	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת פריסה
1,923,618	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת פריסה
2,153,658	עודף ליום הדוח בתקופת הפריסה
	ב. סף הון (MCR)
865,628	סף הון (MCR)
3,288,593	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

להלן פירוט אודות יחס כושר פירעון בשומרה:

ליום
31 בדצמבר
2016
באלפי ש"ח

א. יחס כושר פרעון

	ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:
477,532	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פרעון (SCR)
494,497	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
(16,965)	גירעון ליום הדוח
97%	יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)

עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:

477,532	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פרעון בתקופת פריסה
289,081	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת פריסה
188,451	עודף ליום הדוח בתקופת הפריסה

ב. סף הון (MCR)

130,086	סף הון (MCR)
467,533	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

3. תוצאות פעילות

3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
6,844,204	0.7%	1,790,789	1,803,793	3.6%	5,094,243	5,279,668	פרמיות שהורווחו ברוטו
6,050,688	(0.7%)	1,592,727	1,581,107	2.8%	4,497,223	4,624,475	פרמיות שהורווחו בשייר רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,470,639	16.7%	558,103	651,379	93.9%	891,205	1,728,261	הכנסות מדמי ניהול
863,144	12.7%	219,184	246,932	7.4%	623,380	669,345	הכנסות מעמלות
155,862	11.9%	40,163	44,924	24.0%	115,046	142,660	הכנסות אחרות
30,834	(7.2%)	18,452	17,131	124.5%	19,856	44,573	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
6,268,730	8.1%	1,737,349	1,877,918	12.1%	4,587,276	5,140,998	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
1,362,668	2.5%	341,760	350,317	3.4%	1,014,426	1,049,214	הוצאות מימון
787,961	(9.5%)	209,418	189,517	0.5%	564,098	566,987	חלק ברווחי חברות כלולות
80,121	(34.3%)	27,635	18,150	22.4%	61,344	75,108	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
1,715	(71.7%)	3,717	1,052	42.4%	5,795	8,251	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
73,402	(8.2%)	116,184	106,623		(74,639)	385,258	רווח נקי (הפסד)
26,454	5.2%	33,368	35,110		(12,578)	139,702	
46,948	(13.6%)	82,816	71,513		(62,061)	245,556	
200,024	43.3%	72,041	103,265	325.0%	57,914	246,106	רווח כולל

3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
1,555,940	6.0%	398,168	422,180	7.8%	1,149,227	1,238,866	רכב רכוש
827,904	1.9%	208,094	212,068	0.9%	615,222	620,648	רכב חובה
619,324	(1.6%)	158,364	155,873	(2.7%)	469,230	456,362	ענפי רכוש ואחרים
330,009	4.2%	82,270	85,711	4.2%	248,222	258,668	ענפי חבויות אחרים
3,333,177	3.4%	846,896	875,832	3.7%	2,481,901	2,574,544	סך תחום ביטוח כללי
1,981,761	7.5%	513,647	552,354	10.5%	1,464,503	1,618,699	פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים
902,476	(27.5%)	270,851	196,381	(17.4%)	684,386	565,228	פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים
2,884,237	(4.6%)	784,498	748,735	1.6%	2,148,889	2,183,927	סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים
1,115,580	(16.2%)	262,614	220,162	(12.4%)	807,261	706,846	פרמיות בגין חוזי השקעה (*)
3,999,817	(7.5%)	1,047,112	968,897	(2.2%)	2,956,150	2,890,773	סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
626,790	12.4%	159,395	179,226	12.5%	463,453	521,197	תחום בריאות
7,959,784	(1.4%)	2,053,403	2,023,955	1.4%	5,901,504	5,986,514	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו
6,844,204	0.7%	1,790,789	1,803,793	3.6%	5,094,243	5,279,668	סה"כ פרמיות בדוח רווח והפסד (*)

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

להלן התפלגות הפרמיות בדוח רווח או הפסד לפי תחומי פעילות:

% מסך הפרמיה					
1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
48.7%	47.3%	48.6%	48.7%	48.8%	תחום ביטוח כללי
42.1%	43.8%	41.5%	42.2%	41.4%	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
9.2%	8.9%	9.9%	9.1%	9.8%	תחום בריאות
100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	סך הכל

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	(מיליוני ש"ח)
1-9/2017			
2,184	565	1,619	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	26%	74%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-9/2016			
2,149	684	1,465	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	32%	68%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
7-9/2017			
749	196	552	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	26%	74%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
7-9/2016			
784	271	514	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	35%	65%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2016			
2,884	902	1,982	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	31%	69%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

ביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-9/2017					
2,712	272	463	648	1,329	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	17%	24%	49%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
1-9/2016					
2,672	267	491	647	1,267	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	18%	24%	48%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
7-9/2017					
864	88	168	201	407	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	20%	23%	47%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
7-9/2016					
847	80	167	202	398	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	9%	20%	24%	47%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
1-12/2016					
3,387	324	614	836	1,613	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	9%	18%	25%	48%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

ביטוח בריאות

פרמיות ברוטו	פרמיות בשייר	(מיליוני ש"ח)
521	425	1-9/2017 סה"כ פרמיות ברוטו
463	372	1-9/2016 סה"כ פרמיות ברוטו
179	147	7-9/2017 סה"כ פרמיות ברוטו
159	129	7-9/2016 סה"כ פרמיות ברוטו
627	505	1-12/2016 סה"כ פרמיות ברוטו

3.3 תוצאות הפעילות בתקופת הדוח רווח כולל מתחומי פעילות:

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:							
248,957	12.5%	53,558	60,241	43.8%	126,221	181,457	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
13,909	(48.9%)	24,302	12,410		(7,114)	27,940	בריאות
(180,740)	955.6%	5,213	55,029		(168,335)	141,366	ביטוח כללי
82,126	53.7%	83,073	127,680		(49,228)	350,763	סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
188,206	85.0%	14,960	27,675	(74.4%)	132,976	34,042	רווח כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
270,332	58.5%	98,033	155,355	359.5%	83,748	384,805	סה"כ רווח כולל לפני מס
70,308	100.4%	25,992	52,090	436.9%	25,834	138,699	מיסים על הכנסה
200,024	43.3%	72,041	103,265	325.0%	57,914	246,106	רווח כולל
מיוחס ל:							
196,826	44.4%	70,741	102,130	342.3%	54,930	242,932	בעלי מניות בחברה
3,198	(12.7%)	1,300	1,135	6.4%	2,984	3,174	זכויות שאינן מקנות שליטה
200,024	43.3%	72,041	103,265	325.0%	57,914	246,106	רווח כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כמגזר פעילות והכנסות מהשקעות, שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. **ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה משינויים בריבית בתקופת הדוח, הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול של כ- 6 מיליוני ש"ח בביטוח כללי וקיטון בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות). בתקופה המקבילה אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 112 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 79 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 20 מיליון ש"ח בביטוח בריאות וגידול בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח בביטוח כללי).

ברבעון השלישי של השנה חלה ירידה בריבית חסרת סיכון והקבוצה הגדילה את ההפרשה לעתודות בסך של כ- 88 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 83 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וגידול של כ- 5 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד, הקטינה הקבוצה את ההפרשה לעתודות בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 7 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, קיטון של כ- 26 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וקיטון של כ- 10 מיליוני ש"ח בביטוח כללי).

ב. **שיפור חיתומי בענף רכב רכוש:** בתקופת הדוח חל שיפור בתוצאות עסקי ביטוח רכב רכוש בעיקר בשל שיפור חיתומי, וזאת בסך של כ- 153 מיליוני ש"ח, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של השנה חל שיפור בתוצאות עסקי ביטוח רכב רכוש בעיקר בשל שיפור חיתומי, וזאת בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.2 להלן.

ג. **הכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:** סך ההכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח, הסתכמו בסך של כ- 660 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 76 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול משתנים), לעומת סך של כ- 580 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 20 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול משתנים), בתקופה המקבילה אשתקד.

סך ההכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ברבעון השלישי של השנה, הסתכמו בכ- 246 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 46 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול משתנים), לעומת

סך של כ- 205 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 19 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול משתנים), ברבעון המקביל אשתקד.

ד. **ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי:** בחודש יוני 2016, עודכנו תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978, וזאת בהמשך להמלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) וינוגרד. במסגרת התיקון עודכנו תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3% עובר לתיקון. מאחר ולביטוח הלאומי קיימת זכות להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק הביטוח הלאומי, הקבוצה מעריכה כי התשלומים שיהיה עליה לשלם במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המוסד לביטוח לאומי יגדלו ויכול שהדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים בתביעות אחרות.

כתוצאה מהעדכון האמור, הגדילה הקבוצה, בתקופת הדוח, את ההפרשות להתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות אחרים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח לעומת כ- 216 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 181 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 60 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.1 להלן.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 141 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 168 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 55 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.2 להלן.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 28 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 12 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.3 להלן.

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 34 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 133 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מעליית ערך נדל"ן לשימוש עצמי בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 28 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת ברבעון השלישי לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר מירידה בהוצאות המימון ומגידול ברווחים מחברות כלולות.

3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

3.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
2,884,237	(4.6%)	784,498	748,735	1.6%	2,148,889	2,183,927	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,238,314	27.3%	481,766	613,367	106.8%	739,874	1,529,853	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
807,084	20.1%	205,274	246,468	13.7%	580,214	659,540	הכנסות מדמי ניהול
23,571	(60.6%)	4,005	1,576	31.0%	14,173	18,573	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,561,938	13.5%	1,129,535	1,282,167	32.6%	2,511,146	3,329,368	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
482,742	4.4%	119,436	124,644	6.3%	363,231	386,033	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
520,210	(3.3%)	131,250	126,897	(0.8%)	380,759	377,527	
257,128	(31.1%)	63,047	43,417	45.4%	132,595	192,831	רווח לפני מס
248,957	12.5%	53,558	60,241	43.8%	126,221	181,457	רווח כולל לפני מס

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מס, הסתכם בסך של כ- 181 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 126 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 55 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל בתקופת הדוח נובעת בעיקר מגידול ברווח מפעילות ביטוח חיים.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ברבעון השלישי של השנה, הסתכם בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, לפני מס, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ- 6 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל ברבעון השלישי של השנה נובעת בעיקר מגידול ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, מעליה ברווח בפעילות הגמל בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח ומנגד, מירידה ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים ראה פירוט להלן.

תוצאות פעילות ביטוח חיים

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
2,884,237	(4.6%)	784,498	748,735	1.6%	2,148,889	2,183,927	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,012,805	40.1%	406,929	570,056	138.9%	560,651	1,339,364	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
234,849	43.4%	65,211	93,496	43.3%	151,740	217,422	הכנסות מדמי ניהול
23,571	(60.6%)	4,005	1,576	31.0%	14,173	18,573	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,358,867	18.4%	1,056,603	1,251,446	34.5%	2,348,511	3,157,583	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
339,473	3.6%	85,503	88,572	5.5%	255,494	269,448	הוצאות הנהלה וכלליות
224,957	(10.5%)	59,721	53,433	(5.1%)	166,432	157,921	רווח (הפסד) לפני מס
101,228		26,158	(13,176)	614.0%	9,592	68,486	רווח כולל לפני מס
92,856	(77.8%)	16,652	3,704	1654.4%	3,261	57,212	

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 2,184 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 2,149 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 2% הפרמיות השוטפות בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 1,619 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות שוטפות בסך של כ- 1,465 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 11%. הגידול בפרמיות השוטפות נובע ממכירות חדשות ומגידול בהפקדות הנובע מתיקון מספר 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות הגמל) אשר הביא להגדלת שיעורי ההפקדה בפוליסות ביטוחי מנהלים.

הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 565 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 684 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 17%. הירידה בפרמיות החד פעמיות נובעת בעיקר מהפקדה חד-פעמית גדולה בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו ברבעון השלישי של השנה לסך של כ- 749 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 784 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ- 5%. ברבעון השלישי של השנה הסתכמו הפרמיות השוטפות בביטוח חיים בסך של כ- 552 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 514 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 7%. הגידול בפרמיות השוטפות נובע ממכירות חדשות ומגידול בהפקדות הנובע מתיקון מספר 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות הגמל) אשר הביא להגדלת שיעורי ההפקדה בפוליסות ביטוחי מנהלים.

הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 196 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 271 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ- 28%. הקיטון בפרמיות החד פעמיות נובע מהפקדה חד-פעמית גדולה בתקופה המקבילה אשתקד ומקיטון בפרמיות בגין לקוחות הגיל השלישי.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 707 מיליוני ש"ח לעומת כ- 807 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 12%. ברבעון השלישי של השנה התקבלו תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 220 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 263 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ- 16%.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 553 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 438 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 3% לעומת שיעור של כ- 2.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

הפדיונות ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 178 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 163 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת ברבעון השלישי של השנה הינו כ- 2.8% בדומה לרבעון המקביל אשתקד. פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 870 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 819 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וברבעון השלישי של השנה הסתכמו הפדיונות בסך של כ- 238 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 306 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 57 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מעליה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הקטינה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגינן ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 35 מיליוני ש"ח, מגידול בדמי הניהול בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח (מתוכם גידול בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים אשר נגבו בתקופת הדוח כתוצאה מתשואה חיובית גבוהה יותר בפוליסות תלויות התשואה, בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד), ומנגד מירידה ברווח הכולל, לפני מס, כתוצאה משינוי בהפרשות ובאומדנים האקטואריים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הסתכם בכ- 4 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים ברבעון השלישי של השנה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו מירידה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגינן ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 90 מיליוני ש"ח, ומנגד, מגידול בדמי הניהול בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח (מתוכם גידול בסך של כ- 27 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים אשר נגבו ברבעון השלישי כתוצאה מתשואה חיובית גבוהה יותר בפוליסות תלויות התשואה בהשוואה לרבעון מקביל אשתקד) ומגידול בהכנסות מהשקעות ובמרווח הפיננסי, בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 30 בספטמבר 2017, הסתכמו בסך של כ- 24,404 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 22,335 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2016, עלייה של כ- 2,069 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 9%. הגידול נובע בעיקר מהכנסות מפרמיות בניכוי פדיונות ופירעונות של אותן פוליסות וכן מתשואה חיובית שהושגה בתקופת הדוח.

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (ק"ן י')

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
3.98%	1.25%	2.66%	1.62%	4.73%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.85%	0.93%	2.13%	0.99%	3.62%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
3.66%	1.65%	2.15%	1.62%	4.94%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.54%	1.34%	1.63%	0.99%	3.83%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (ק"ן י' החדשה)

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
3.98%	1.25%	2.66%	1.62%	4.73%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.90%	0.96%	2.40%	0.83%	3.93%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
3.66%	1.65%	2.15%	1.62%	4.94%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.59%	1.36%	1.89%	0.83%	4.14%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול (במיליוני ש"ח)

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	במיליוני ש"ח
502.9	250.1	390.1	204.1	850.2	רווחי ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
177.4	46.4	47.9	131.6	141.6	דמי ניהול קבועים
57.5	18.8	45.6	20.2	75.8	דמי ניהול משתנים
234.8	65.2	93.5	151.7	217.4	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 217 מיליוני ש"ח לעומת כ- 151 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 66 מיליוני ש"ח. העלייה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח בסך של כ- 76 מיליוני ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה גביית דמי ניהול משתנים הסתכמה בכ- 20 מיליוני ש"ח.

הכנסות מדמי הניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 94 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 65 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח

בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה גביית דמי ניהול משתנים הסתכמה בכ- 19 מיליוני ש"ח.

בתקופת הדוח וברבעון השלישי של השנה הושגה תשואה ריאלית חיובית גבוהה יותר לעומת זו שהושגה בתקופות המקבילות אשתקד, בהתאמה.

תוצאות פעילות הפנסיה

באלפי ש"ח	1-9/2017	1-9/2016	% שינוי	7-9/2017	7-9/2016	% שינוי	1-12/2016
הכנסות מדמי ניהול	358,226	348,767	2.7%	124,193	113,103	9.8%	466,085
הכנסות אחרות	78	269	(71.0%)	22	87	(74.7%)	292
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	1,462	1,012	44.5%	449	278	61.5%	1,283
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	93,653	89,459	4.7%	28,012	27,826	0.7%	117,402
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	164,923	159,823	3.2%	55,481	52,214	6.3%	223,267
רווח לפני מס	101,190	100,766	0.4%	41,171	33,428	23.2%	126,991
רווח כולל לפני מס	101,105	100,737	0.4%	41,125	33,439	23.0%	127,112

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 99,122 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 84,621 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2016, גידול של כ- 17%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 7,871 מיליוני ש"ח לעומת גבייה בסך של כ- 6,967 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 2,814 מיליוני ש"ח לעומת גבייה של כ- 2,483 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 13%.

בתקופת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 101 מיליוני ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בתקופת הדוח חל גידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח ומנגד חלה עליה בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בהוצאות שיווק, הוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות ואחרות הנובע מגידול בהיקפי הפעילות. ברבעון השלישי של השנה, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 41 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 33 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח ומנגד, מגידול בהוצאות שיווק, הוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות ואחרות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח הנובע מגידול בהיקפי הפעילות.

תוצאות פעילות קופות הגמל

תוצאות הפעילות בענף הגמל המתבצעת בחברות מאוחדות, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים.

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
106,150	6.7%	26,960	28,779	5.3%	79,707	83,892	הכנסות מדמי ניהול רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
224,226	(42.5%)	74,559	42,862	6.1%	178,211	189,027	הכנסות אחרות
-		-	635		-	635	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
203,071	(57.9%)	72,932	30,721	5.6%	162,635	171,785	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
25,867	32.0%	6,107	8,060	25.5%	18,278	22,932	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
72,218	(4.9%)	18,964	18,033	1.7%	54,623	55,546	הוצאות מימון
311	(28.0%)	55	40	(6.6%)	145	135	
28,909	345.6%	3,461	15,422	4.1%	22,237	23,155	רווח לפני מס
28,989	344.5%	3,467	15,412	4.1%	22,223	23,140	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 24,203 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ- 4,695 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים בסך של כ- 21,523 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,705 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 30 בספטמבר, 2016, גידול של כ- 12%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 1,565 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,193 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 31%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 568 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 438 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה של כ- 30%.

בתקופת הדוח נרשם רווח כולל לפני מס בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של השנה נרשם רווח בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר מעליה במרווח בין ההכנסות מהשקעות לבין ההתחייבות לעמיתים בקופות גמל מבטיחות תשואה.

3.4.2 תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לארבעה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה ביטוח רכוש ואחרים וביטוחי חבויות אחרים.

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
3,386,598	2.0%	846,915	864,157	1.5%	2,672,391	2,711,521	פרמיות ברוטו
111,597	(30.1%)	33,888	23,682	28.4%	83,655	107,433	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
97,673	23.8%	24,718	30,593	20.8%	72,508	87,614	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוץ ביטוח בשייר
2,422,944	(6.5%)	556,135	520,119	(14.3%)	1,849,991	1,586,134	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
659,213	1.9%	165,799	168,876	1.6%	486,058	494,029	הוצאות הנהלה וכלליות
122,213	9.9%	30,220	33,200	9.7%	87,501	95,984	
(210,302)	166.6%	17,331	46,198		(200,105)	131,433	רווח (הפסד) לפני מס
(180,740)	955.6%	5,213	55,029		(168,335)	141,366	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הכנסות מפרמיה ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 2,711 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 2,672 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 2%. הגידול נובע מעלייה בפרמיה בתחום רכב רכוש בסך של כ- 62 מיליוני ש"ח, מעליה בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח ומירידה בפרמיה בענפי רכוש ואחרים בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח.

הכנסות מפרמיה ברוטו ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בכ- 864 מיליוני ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של כ- 847 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 2%. הגידול נובע מעלייה בפרמיה בתחום רכב רכוש בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, מעלייה בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים, מעלייה בסך של כמיליון ש"ח בענפי רכוש ואחרים, ומנגד, מירידה בפרמיות בתחום רכב חובה בסך של כמיליון ש"ח. לפירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה להלן.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 141 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 168 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה ברווח נובעת מעלייה ברווח הכולל בתחום פעילות רכב חובה בסך של כ- 119 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב רכוש בסך של כ- 139 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים, בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח ומקטון בהפסד בענפי חבויות אחרים, בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי ברבעון השלישי של השנה הסתכם בכ- 55 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווח נובעת מעלייה ברווח הכולל בתחום פעילות רכב רכוש בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב חובה בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, ומנגד, מעלייה בהפסד הכולל בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח.

לפירוט השינוי ברווח הכולל בענפי הביטוח הכללי ראה להלן.

3.4.2.1 פרמיות ברוטו והרווח הכולל לפי תחומי פעילות בביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב רכוש	רכב חובה	(באלפי ש"ח)
סה"כ פרמיות ברוטו					
2,711,521	272,422	462,682	1,328,700	647,717	1-9/2017
2,672,391	266,577	491,474	1,266,880	647,460	1-9/2016
864,157	88,298	167,655	406,732	201,472	7-9/2017
846,915	80,005	166,503	398,214	202,193	7-9/2016
3,386,598	323,974	613,996	1,612,729	835,899	1-12/2016
רווח (הפסד) כולל					
141,366	(24,100)	52,853	107,094	5,519	1-9/2017
(168,335)	(67,880)	45,127	(31,434)	(114,148)	1-9/2016
55,029	(13,107)	20,347	43,231	4,558	7-9/2017
5,213	(203)	14,575	(10,640)	1,481	7-9/2016
(180,740)	(77,556)	49,789	(25,419)	(127,554)	1-12/2016

3.4.2.2 עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
835,899	(0.4%)	202,193	201,472	0.0%	647,460	647,717	פרמיות ברוטו
48,177	(36.3%)	15,516	9,883	48.0%	35,239	52,162	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
888,131	(4.7%)	181,601	173,012	(21.1%)	685,577	540,633	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
80,023	8.5%	20,083	21,788	4.1%	58,494	60,920	הוצאות הנהלה וכלליות
32,390	21.1%	8,168	9,895	23.8%	23,220	28,736	
(146,369)		8,352	(1,899)	(99.9%)	(134,208)	(201)	רווח (הפסד) לפני מס
(127,554)	207.8%	1,481	4,558		(114,148)	5,519	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 648 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 647 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מפרמיות ברוטו ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 201 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 202 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל של כ- 114 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מקיטון בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח לפני מס וכתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, ומנגד מהתפתחות שלילית בתביעות, ומעדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כמיליון ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקר מגידול בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח וכתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון, בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח ומנגד, מהתפתחות חיובית בתביעות, ומעדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים.

3.4.2.3 עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב רכוש

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
1,612,729	2.1%	398,214	406,732	4.9%	1,266,880	1,328,700	פרמיות ברוטו
27,993	(40.8%)	8,589	5,085	24.4%	21,355	26,567	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,457	70.6%	1,052	1,795	51.7%	2,368	3,593	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,164,938	(11.9%)	304,199	268,058	(7.1%)	875,751	813,320	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
347,119	4.2%	87,986	91,671	5.0%	254,993	267,621	הוצאות הנהלה וכלליות
47,702	14.9%	11,155	12,817	9.6%	34,351	37,641	רווח (הפסד) לפני מס
(31,355)		(8,525)	41,507		(37,239)	105,175	רווח (הפסד) כולל לפני מס
(25,419)		(10,640)	43,231		(31,434)	107,094	מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 1,329 מיליוני ש"ח לעומת כ- 1,267 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 5%. הפרמיות ברוטו הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 407 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 398 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 2%. הגידול בפרמיות נובע בעיקר כתוצאה מעליה בתעריפים.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 107 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות, מהתפתחות תביעות, ומעדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים, ביחס לתקופה מקבילה אשתקד. מנגד, חל גידול בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח כתוצאה מגידול בהיקפי הפרמיות.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 11 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות, ומהתפתחות תביעות, עדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים ביחס לרבעון המקביל אשתקד. מנגד, חל גידול בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח כתוצאה מגידול בהיקפי הפרמיות.

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
ברוטו שייר	ברוטו שייר	ברוטו שייר	ברוטו שייר	ברוטו שייר	Loss Ratio
75%	76%	64%	77%	65%	66%
104%	104%	91%	105%	93%	93%
					Combined Loss Ratio

3.4.2.4 עיקרי תוצאות הפעילות בתחום ביטוח רכוש ואחרים

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
613,996	0.7%	166,503	167,655	(5.9%)	491,474	462,682	פרמיות ברוטו
11,254	(34.2%)	3,599	2,367	(9.3%)	9,033	8,194	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
85,053	(4.7%)	21,678	20,650	1.3%	64,093	64,908	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חווי ביטוח בשייר
104,393	(28.7%)	25,892	18,470	(13.1%)	77,032	66,916	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
163,359	(4.2%)	41,201	39,470	(4.3%)	121,428	116,252	הוצאות הנהלה וכלליות
28,037	(10.1%)	7,301	6,563	(10.9%)	19,863	17,695	
48,537	35.7%	14,919	20,244	18.4%	44,315	52,478	רווח לפני מס
49,789	39.6%	14,575	20,347	17.1%	45,127	52,853	רווח כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 463 מיליוני ש"ח לעומת כ- 491 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 6%. הפרמיות ברוטו הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בכ- 168 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 167 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ- 1%. הירידה בפרמיות נובעת מקיטון בתיק הלקוחות ומהפרשי עיתוי בהפקת הפוליסות.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 53 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר מקיטון בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 15 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות, ומנגד מעדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים ביחס לרבעון המקביל אשתקד.

ענפי ביטוח רכוש אחרים

1-12/2016		7-9/2016		7-9/2017		1-9/2016		1-9/2017		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
39%	45%	35%	64%	31%	8%	37%	52%	36%	54%	Ratio Loss
85%	78%	82%	97%	71%	37%	81%	83%	75%	84%	Combined Loss Ratio

3.4.2.5 עיקרי תוצאות הפעילות בתחום ענפי חבויות אחרים

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
323,974	10.4%	80,005	88,298	2.2%	266,577	272,422	פרמיות ברוטו
24,173	2.6%	6,184	6,347	13.8%	18,028	20,510	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,805	70.3%	1,879	3,200	54.0%	5,836	8,985	הכנסות מעמלות
265,482	36.3%	44,443	60,579	(21.9%)	211,631	165,265	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
68,712	(3.5%)	16,529	15,947	(3.7%)	51,143	49,236	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
14,084	9.1%	3,596	3,925	18.3%	10,067	11,912	הוצאות הנהלה וכלליות
(81,115)		2,585	(13,654)	(64.3%)	(72,973)	(26,019)	רווח (הפסד) לפני מס
(77,556)	6356.7%	(203)	(13,107)	(64.5%)	(67,880)	(24,100)	הפסד כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 272 מיליוני ש"ח לעומת כ- 267 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 2%. הפרמיות ברוטו הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בכ- 88 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 80 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ- 10%. השינוי בפרמיות נובע מקיטון בתיק הלקוחות עקב אי חידוש פוליסות הפסדיות ומנגד מגידול בפוליסות אחריות מקצועית של עורכי דין.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 68 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מקיטון בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח, משיפור חיתומי, ומהתפתחות תביעות, עדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים.

ההפסד הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 0.2 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקר התפתחות תביעות, ומעדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים.

3.4.3 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
626,790	12.4%	159,395	179,226	12.5%	463,453	521,197	פרמיות שהורווחו ברוטו
27,006	(27.7%)	8,117	5,870	10.1%	21,548	23,731	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
8,307	34.2%	2,401	3,222	46.5%	7,576	11,101	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי
283,848	46.3%	51,679	75,632	(0.3%)	226,139	225,496	בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
205,618	16.6%	51,662	60,248	14.0%	153,877	175,478	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
34,911	1.8%	9,213	9,383	6.8%	25,591	27,324	הוצאות הנהלה וכלליות
14,529	(60.9%)	26,329	10,299		(5,685)	29,664	רווח (הפסד) לפני מס
13,909	(48.9%)	24,302	12,410		(7,114)	27,940	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 521 מיליוני ש"ח לעומת כ- 463 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13%. ההכנסות מפרמיות שהורווחו ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בכ- 179 מיליוני ש"ח לעומת כ- 159 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 12%. העלייה בפרמיות נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 24 מיליון ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. השינויים ברווח נובעים בעיקר משיפור חיתומי ומעליה בריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד, ומנגד, מעליה בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

4. תזרים מזומנים

1-12/2016	% שינוי	7-9/2016	7-9/2017	% שינוי	1-9/2016	1-9/2017	באלפי ש"ח
תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):							
1,357,367	(90.2%)	1,077,805	105,652	(88.9%)	1,635,131	181,184	שוטפת
(529,825)	(95.4%)	(124,573)	(5,776)	(48.7%)	(262,499)	(134,634)	השקעה
187,099		97,587	(186,504)		90,977	(246,559)	מימון
(4,096)		(6,724)	18,331	142.7%	(9,358)	(22,712)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
1,010,545		1,044,095	(68,297)		1,454,251	(222,721)	גידול (קטון) ביתרת המזומנים
2,727,555	(21.0%)	3,171,261	2,504,834	(21.0%)	3,171,261	2,504,834	יתרת מזומנים לתום תקופה

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה כ- 1,737 מיליוני ש"ח לעומת 2,089 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,913 מיליוני ש"ח. לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 667 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שלוש סדרות אג"ח ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 10 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים שוטפים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 303 מיליוני ש"ח לעומת התחייבויות שוטפות בסך של כ- 160 מיליוני ש"ח.

לעניין דיבידנדים מחברות מוחזקות ראה סעיפים 1.3.8 לעיל וסעיף 11.3 להלן.

לעניין דיבידנדים ששולמו בחודשים אפריל וספטמבר 2017, ראה סעיף 1.3.7 לעיל.

במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב.

לעניין תשלום קרן בתקופת הדוח, ראה סעיף 1.3.9 לעיל.

חלק ב' - דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכוני שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכוני שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות ביטוח. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 לא חל שינוי מהותי בחשיפות החברה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2016.

חלק ג' - היבטי ממשל תאגידי

7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה, ובכלל זה, ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ וי"ר ועדת מאזן), אורלי ירקוני (דירקטורית בלתי תלויה), שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים, ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג וירקוני הינם חברים במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 22 בנובמבר 2017. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה יהודה בן אסאייג, מנכ"ל; אילן שגב, מנהל הכספים; יוני טל, מנהל אגף השקעות, רותי יהודיף כהן, מנהלת הסיכונים; דן בר-און, האקטואר הראשי; זיו כהן, מנהל תחום חשבות וכספים, אסנת אופיר שדה, ראש מטה מנכ"ל ונציגת מזכירות חברה.

טיוות הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 30 בספטמבר 2017, לרבות דוח הדירקטוריון, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורות הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2017.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

בהמשך לאמור בסעיף 1.3.12 לעיל, בדבר החלפת נאמן אגרות חוב (סדרה א'), לא חל שינוי מהותי ביחס לאמור בסעיף 8 לדוח הדירקטוריון בדוח התקופתי.

חלק ה'- הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2016.

10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 30 בספטמבר, 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

11. אירועים לאחר תאריך המאזן

11.1 מינוי דירקטורים והקמת וועדת אסטרטגיה

ביום 27 בנובמבר 2017, החליט הדירקטוריון על מינויים של ה"ה יונל כהן ויואב קרמר כדירקטורים בחברה, וזאת כתוספת לדירקטוריון, בתוקף החל מיום 1.12.17, ועד לתום האסיפה השנתית הבאה של בעלי המניות של החברה. לאור פרטי ניסיונם, השכלתם, כישוריהם, וידעוניהם של הדירקטורים הנ"ל, כפי שהוצגו בפניו, ולאחר בדיקת מיומנותיהם בהתאם לתנאים ולמבחנים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו-2005, העריך וסיווג הדירקטוריון את ה"ה יונל כהן כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ואת ה"ה יואב קרמר, כבעל כשירות מקצועית. בנוסף, החליט הדירקטוריון על הקמתה של וועדת דירקטוריון שחבריה ה"ה ערן גריפל (יו"ר דירקטוריון החברה), יונל כהן (דירקטור) וארי קלמן (מנכ"ל), ואשר תפקידה לייעץ לדירקטוריון או להמליץ לו בלבד, וזאת בנושאי גיבוש האסטרטגיה ומדיניותה הכוללת של הקבוצה, והכוונת פעילותה לטווח ארוך. הוועדה תכונה "ועדת אסטרטגיה", היא תתכנס לשיבות מעת לעת לפי צרכי החברה. הוועדה תדווח לדירקטוריון, מעת לעת, על פעילותה והמלצותיה.

11.2 אסיפה כללית שנתית ומיוחדת

בחדש אוקטובר 2017, התכנסה אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של החברה בה נדונו ואושרו העניינים הבאים: (1) דיון בדוח התקופתי לשנת 2016; (2) מינוי מחדש של משרד רוח"ח המבקר; (3) מינוי מחדש של ה"ה ערן גריפל, גדליה דורון, שלמה מילוא ואורלי ירקוני לדירקטוריון החברה; (4) אישור גמול דירקטורים שאינם דח"צים או בעלי שליטה בחברה; (5) מינוי מחדש של ה"ה חיים אהרון כדח"צ בחברה, לתקופת כהונה נוספת (שלישית) בת 3 שנים; (6) אישור הארכת תוקף תנאי כהונתו והעסקתו של ה"ה ערן גריפל כיו"ר דירקטוריון החברה. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידים מיום 31 באוגוסט 2017 (אסמכתאות: 2017-01-088659, 2017-01-088668), וכן דיווח תוצאות האסיפה מיום 17 באוקטובר 2017 (אסמכתא: 2017-01-099720).

11.3 דיבידנד מחברות מוחזקות

בחדש נובמבר חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, אמפא קפיטל ואי.אר.אן דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח, 0.9 מיליוני ש"ח ו-1.6 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביום 27 בנובמבר 2017, הסמיך דירקטוריון החברה את ה"ה גדליה דורון, שהינו דירקטור בחברה, לחתום בשם החברה על דוח הדירקטוריון לרבעון השלישי של שנת 2017, במקומו של יושב ראש הדירקטוריון, ה"ה ערן גריפל, השוהה בחו"ל.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן
מנהל כללי

גדליה דורון
דירקטור

תל אביב, 27 בנובמבר, 2017

פרק ב':
דוח בדבר אפקטיביות
הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי
ועל הגילוי

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;

2. שאר חברי ההנהלה:

שי קומפל, מנהל כספים

יוני טל, מנהל השקעות ראשי

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחכונן במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח הרבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח הרבעוני לתקופה שנסתיימה ביום 30.06.17 (להלן - "הדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), נמצאה הבקרה הפנימית כאפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון וההנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שנמצאה בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על האמור בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2017 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכת העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 27 בנובמבר, 2017

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2017 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 27 בנובמבר, 2017

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 11	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
12 - 15	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
16 - 102	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
103 - 107	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר, 2017 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלה לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים של חברות מאוחדות אשר נכסיהן הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר, 2017 והכנסותיהן הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל הכנסות המאוחדות לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלה של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 122,576 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2017, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכמו לסך של 8,667 אלפי ש"ח ולסך של 5,178 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום	ליום 30 בספטמבר		באור	
	31 בדצמבר	2016		
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
1,043,546	1,047,952	959,498		נכסים בלתי מוחשיים
12,185	12,652	2,094		נכסי מסים נדחים
1,448,492	1,437,718	1,521,063		הוצאות רכישה נדחות
1,142,520	1,122,477	943,749		רכוש קבוע
295,916	309,901	497,180		השקעות בחברות כלולות
76,211	75,965	76,585		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
280,572	238,761	280,877		נדל"ן להשקעה אחר
1,796,354	1,892,221	1,935,661		נכסי ביטוח משנה
120,890	125,787	96,751		נכסי מסים שוטפים
278,554	173,322	177,768		חייבים ויתרות חובה
767,181	857,478	914,823		פרמיות לגבייה
21,145,651	20,317,703	22,511,828		השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות:
4,643,223	4,448,295	4,344,300		נכסי חוב סחירים
11,053,578	10,755,371	11,805,570		נכסי חוב שאינם סחירים
273,436	254,837	325,009		מניות
1,369,036	1,300,481	1,377,345		אחרות
17,339,273	16,758,984	17,852,224		סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,832,444	2,189,385	2,053,349		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
895,111	981,876	441,730		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	348,710	8	נכסים המוחזקים למכירה
48,474,900	47,542,182	50,613,890		סך כל הנכסים
23,229,398	22,703,327	24,816,046		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום 30 בספטמבר		באור	
	31 בדצמבר	2016		
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
99,429	99,429	99,429		הון מניות
332,985	332,985	332,985		פרמיה על מניות
326,966	294,486	327,175		קרנות הון
2,617,601	2,508,185	2,760,324		יתרת עודפים
3,376,981	3,235,085	3,519,913		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
10,948	11,257	11,646		זכויות שאינן מקנות שליטה
3,387,929	3,246,342	3,531,559		סך כל ההון
<u>התחייבויות</u>				
18,108,011	18,091,923	18,639,837		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
22,860,214	22,397,893	24,468,345		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
180,307	158,405	216,721		התחייבויות בגין מסים נדחים
145,689	147,950	145,475		התחייבויות בשל הטבות לעובדים
9,290	6,641	2,728		התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,595,537	1,464,561	1,598,549		זכאים ויתרות זכות
2,187,923	2,028,467	1,779,637		התחייבויות פיננסיות
-	-	231,039	8	התחייבויות המתייחסות לנכסים המוחזקים למכירה
45,086,971	44,295,840	47,082,331		סך כל ההתחייבויות
48,474,900	47,542,182	50,613,890		סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

27 בנובמבר, 2017			
שי קומפל מנהל כספים	ארי קלמן מנהל כללי	גדליה דורון דירקטור (*)	תאריך אישור הדוחות הכספיים

(*) ראה באור 9 להלן.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]
	2016	2017	2016	2017	
	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	מבוקר		מבוקר		
6,844,204	1,790,789	1,803,793	5,094,243	5,279,668	פרמיות שהורווחו ברוטו
793,516	198,062	222,686	597,020	655,193	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
6,050,688	1,592,727	1,581,107	4,497,223	4,624,475	פרמיות שהורווחו בשייר
1,470,639	558,103	651,379	891,205	1,728,261	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
863,144	219,184	246,932	623,380	669,345	הכנסות מדמי ניהול
155,862	40,163	44,924	115,046	142,660	הכנסות מעמלות
30,834	18,452	17,131	19,856	44,573	הכנסות אחרות
8,571,167	2,428,629	2,541,473	6,146,710	7,209,314	סך כל ההכנסות
6,826,825	1,904,657	1,948,684	5,102,467	5,603,566	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(558,095)	(167,308)	(70,766)	(515,191)	(462,568)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6,268,730	1,737,349	1,877,918	4,587,276	5,140,998	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,362,668	341,760	350,317	1,014,426	1,049,214	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
724,559	193,075	177,207	537,082	530,697	הוצאות הנהלה וכלליות
63,402	16,343	12,310	27,016	36,290	הוצאות אחרות
80,121	27,635	18,150	61,344	75,108	הוצאות מימון
8,499,480	2,316,162	2,435,902	6,227,144	6,832,307	סך כל ההוצאות
1,715	3,717	1,052	5,795	8,251	חלק ברווחי חברות כלולות
73,402	116,184	106,623	(74,639)	385,258	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
26,454	33,368	35,110	(12,578)	139,702	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
46,948	82,816	71,513	(62,061)	245,556	רווח נקי (הפסד)
43,580	81,458	70,538	(65,103)	242,503	מיוחס ל:
3,368	1,358	975	3,042	3,053	בעלי המניות של החברה
46,948	82,816	71,513	(62,061)	245,556	זכויות שאינן מקנות שליטה
0.69	1.29	1.11	(1.03)	3.83	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		רווח נקי (הפסד) רווח (הפסד) כולל אחר: <u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u> התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לפריטים אחרים של רווח (הפסד) כולל אחר סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד <u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד</u> הערכה מחדש בגין רכוש קבוע רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד מסים על ההכנסה (הטבת מס) פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו לרווח והפסד רווח (הפסד) כולל אחר, נטו סך-הכל רווח כולל מיוחס ל: בעלי המניות של החברה זכויות שאינן מקנות שליטה		
	2016		2017			2016	2017
	מבוקר		בלתי מבוקר			בלתי מבוקר	
			אלפי ש"ח				
46,948	82,816	71,513	(62,061)	245,556			
(5,970)	(4,805)	1,765	(10,362)	(16,604)			
104,532	(550)	77,969	84,200	76,277			
(57,504)	(16,787)	(32,905)	(50,922)	(64,987)			
10,088	1,798	2,504	7,769	3,310			
5,321	589	518	3,748	1,213			
56,467	(19,755)	49,851	34,433	(791)			
14,318	(5,580)	16,415	12,064	4,759			
(3,082)	(2,358)	943	(4,406)	(5,880)			
45,231	(11,817)	32,493	26,775	330			
141,042	-	-	126,322	-			
(579)	1,604	(1,119)	(2,368)	338			
140,463	1,604	(1,119)	123,954	338			
32,618	562	(378)	30,754	118			
107,845	1,042	(741)	93,200	220			
153,076	(10,775)	31,752	119,975	550			
200,024	72,041	103,265	57,914	246,106			
196,826	70,741	102,130	54,930	242,932			
3,198	1,300	1,135	2,984	3,174			
200,024	72,041	103,265	57,914	246,106			

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת משלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
בלתי מבוקר											
אלפי ש"ח											
99,429	332,985	40,161	175,300	(11,941)	116,789	6,657	2,617,601	3,376,981	10,948	3,387,929	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
-	-	-	-	-	-	-	242,503	242,503	3,053	245,556	רווח נקי
-	-	-	-	(16,725)	-	-	-	(16,725)	121	(16,604)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
-	-	-	76,277	-	-	-	-	76,277	-	76,277	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	(64,987)	-	-	-	-	(64,987)	-	(64,987)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	3,310	-	-	-	-	3,310	-	3,310	רווח ממידידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	-	1,213	-	-	-	1,213	-	1,213	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
-	-	-	(4,759)	5,880	-	-	(118)	1,003	-	1,003	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	9,841	(9,632)	-	-	220	429	121	550	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	9,841	(9,632)	-	-	242,723	242,932	3,174	246,106	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
-	-	-	-	-	-	-	(100,000)	(100,000)	(2,476)	(102,476)	דיבידנד שחולק
99,429	332,985	40,161	185,141	(21,573)	116,789	6,657	2,760,324	3,519,913	11,646	3,531,559	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264
-	-	-	-	-	-	-	(65,103)	(65,103)	3,042	(62,061)
-	-	-	-	(10,304)	-	-	-	(10,304)	(58)	(10,362)
-	-	-	84,200	-	-	-	-	84,200	-	84,200
-	-	-	(50,922)	-	-	-	-	(50,922)	-	(50,922)
-	-	-	7,769	-	-	-	-	7,769	-	7,769
-	-	-	-	-	126,322	-	-	126,322	-	126,322
-	-	-	-	-	-	-	(2,368)	(2,368)	-	(2,368)
-	-	-	-	3,748	-	-	-	3,748	-	3,748
-	-	-	(12,064)	4,406	(31,580)	-	826	(38,412)	-	(38,412)
-	-	-	28,983	(2,150)	94,742	-	(1,542)	120,033	(58)	119,975
-	-	-	28,983	(2,150)	94,742	-	(66,645)	54,930	2,984	57,914
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2,569)	(2,569)
99,429	332,985	40,161	161,485	(16,694)	102,877	6,657	2,508,185	3,235,085	11,257	3,246,342

יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
רווח נקי (הפסד)
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה
דיבידנד שחולק
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
בלתי מבוקר											
אלפי ש"ח											
99,429	332,985	40,161	153,988	(22,753)	116,789	6,657	2,740,527	3,467,783	10,990	3,478,773	יתרה ליום 1 ביולי, 2017
-	-	-	-	-	-	-	70,538	70,538	975	71,513	רווח נקי
-	-	-	-	1,605	-	-	-	1,605	160	1,765	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
-	-	-	77,969	-	-	-	-	77,969	-	77,969	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	(32,905)	-	-	-	-	(32,905)	-	(32,905)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	2,504	-	-	-	-	2,504	-	2,504	הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	-	-	-	-	(1,119)	(1,119)	-	(1,119)	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
-	-	-	-	518	-	-	-	518	-	518	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	(16,415)	(943)	-	-	378	(16,980)	-	(16,980)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	31,153	1,180	-	-	(741)	31,592	160	31,752	סה"כ הרווח הכולל
-	-	-	31,153	1,180	-	-	69,797	102,130	1,135	103,265	דיבידנד שחולק
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	(479)	(50,479)	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
99,429	332,985	40,161	185,141	(21,573)	116,789	6,657	2,760,324	3,519,913	11,646	3,531,559	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	171,444	(14,894)	102,877	6,657	2,425,685	3,164,344	7,740	3,172,084
-	-	-	-	-	-	-	81,458	81,458	1,358	82,816
-	-	-	-	(4,747)	-	-	-	(4,747)	(58)	(4,805)
-	-	-	(550)	-	-	-	-	(550)	-	(550)
-	-	-	(16,787)	-	-	-	-	(16,787)	-	(16,787)
-	-	-	1,798	-	-	-	-	1,798	-	1,798
-	-	-	-	-	-	-	1,604	1,604	-	1,604
-	-	-	-	589	-	-	-	589	-	589
-	-	-	5,580	2,358	-	-	(562)	7,376	-	7,376
-	-	-	(9,959)	(1,800)	-	-	1,042	(10,717)	(58)	(10,775)
-	-	-	(9,959)	(1,800)	-	-	82,500	70,741	1,300	72,041
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(516)	(516)
99,429	332,985	40,161	161,485	(16,694)	102,877	6,657	2,508,185	3,235,085	11,257	3,246,342

יתרה ליום 1 ביולי, 2016

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264
-	-	-	-	-	-	-	43,580	43,580	3,368	46,948
-	-	-	-	(5,800)	-	-	-	(5,800)	(170)	(5,970)
-	-	-	104,532	-	-	-	-	104,532	-	104,532
-	-	-	(57,504)	-	-	-	-	(57,504)	-	(57,504)
-	-	-	10,088	-	-	-	-	10,088	-	10,088
-	-	-	-	-	141,042	-	-	141,042	-	141,042
-	-	-	-	-	-	-	(579)	(579)	-	(579)
-	-	-	-	5,321	-	-	-	5,321	-	5,321
-	-	-	(14,318)	3,082	(32,388)	-	(230)	(43,854)	-	(43,854)
-	-	-	42,798	2,603	108,654	-	(809)	153,246	(170)	153,076
-	-	-	42,798	2,603	108,654	-	42,771	196,826	3,198	200,024
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3,092)	(3,092)
99,429	332,985	40,161	175,300	(11,941)	116,789	6,657	2,617,601	3,376,981	10,948	3,387,929

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

רווח נקי
 התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
 רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
 הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
 הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
 הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
 חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח הכולל

זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		נספח	
	2016	2017	2016	2017		
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח					
1,357,367	1,077,805	105,652	1,635,131	181,184	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
						<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(34,904)	6,548	(21,527)	(53,411)	(122,957)		השקעות בחברות כלולות מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה
(33,949)	(33,949)	-	(33,949)	-		מזומנים שנגרעו בגין איבוד שליטה בחברה מאוחדת
-	-	-	-	(4,201)	(ד)	השקעה ברכוש קבוע
(125,556)	(27,619)	(42,710)	(93,799)	(128,756)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(134,800)	(32,972)	(31,608)	(92,319)	(95,301)		תמורות ממימוש (השקעות פיננסיות) על ידי חברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
(211,761)	(38,854)	84,203	7,992	209,458		מתן הלוואות לחברות כלולות
(3,153)	(3,142)	(1,110)	(9,183)	(7,077)		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
8,906	2,073	6,619	7,884	11,406		תמורה ממימוש רכוש קבוע
5,392	3,342	357	4,286	2,794		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
(529,825)	(124,573)	(5,776)	(262,499)	(134,634)		<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
327,288	228,140	-	227,994	-		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה)
(137,097)	(130,037)	(136,025)	(134,448)	(144,083)		פירעון התחייבויות פיננסיות
-	-	(50,000)	-	(100,000)		דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
(3,092)	(516)	(479)	(2,569)	(2,476)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
187,099	97,587	(186,504)	90,977	(246,559)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(4,096)	(6,724)	18,331	(9,358)	(22,712)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
1,010,545	1,044,095	(68,297)	1,454,251	(222,721)		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
1,717,010	2,127,166	2,573,131	1,717,010	2,727,555	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
2,727,555	3,171,261	2,504,834	3,171,261	2,504,834	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
	ביום 31 בדצמבר		ביום 30 בספטמבר		
	2016	2017	2016	2017	
	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח					
46,948	82,816	71,513	(62,061)	245,556	רווח נקי (הפסד) לתקופה
					התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(1,715)	(3,717)	(1,052)	(5,795)	(8,251)	חלק ברווחי חברות כלולות
(808,793)	(324,724)	(554,221)	(381,760)	(1,216,920)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(75,142)	(18,866)	(46,013)	(70,052)	(98,971)	נכסי חוב סחירים
(453,997)	(129,930)	(41,444)	(328,600)	(278,568)	נכסי חוב שאינם סחירים
(25,501)	(9,686)	(1,024)	(13,206)	(21,734)	מניות
19,870	(36,262)	(8,912)	(47,926)	(147,493)	אחרות
(534,770)	(194,744)	(97,393)	(459,784)	(546,766)	
68,997	22,518	17,111	52,354	66,879	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
(499)	(626)	135	(846)	98	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
928	1,344	2,482	1,344	2,482	ירידת ערך רכוש קבוע
250	-	-	-	-	ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(45,286)	(681)	-	(2,542)	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(1,436)	(1,436)	(633)	(1,436)	(633)	רווח מצירוף עסקים - ראה באור 7ד'
29,751	-	-	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
					פחת והפחתות:
49,222	14,909	13,389	35,505	42,519	רכוש קבוע
145,976	41,320	26,971	119,247	83,067	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (המשך)
	ביום 31 בדצמבר		ביום 30 בספטמבר		
	2016	2017	2016	2017	
	מבוקר		בלתי מבוקר		
					אלפי ש"ח
1,506,569	523,140	688,905	1,044,248	1,608,131	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,201,774	266,061	63,109	1,185,686	531,826	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(111,270)	(66,451)	32,304	(207,137)	(139,307)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(69,642)	(10,254)	(5,431)	(58,868)	(72,571)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
26,454	33,368	35,110	(12,578)	139,702	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
					שינויים בסעיפים מאזניים אחרים: השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(1,524)	(304)	(46)	(1,028)	(373)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(700,532)	399,149	(54,010)	(168,580)	(628,825)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(3,750)	(174)	(141)	(3,503)	(304)	השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
136,330	136,330	-	136,330	-	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(371,891)	1,883	(244,296)	14,794	(712,213)	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(22,969)	(4,738)	(4,657)	(113,266)	(147,642)	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(60,639)	77,490	(23,640)	37,884	77,867	פרמיות לגבייה
(120,172)	(94,842)	(48,067)	(241,643)	18,554	חייבים ויתרות חובה
12,493	3,550	3,534	12,965	123	זכאים ויתרות זכות
323,856	818,371	(150,537)	981,591	(902,557)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
					סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
					מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
(76,926)	(35,716)	(35,412)	(60,134)	(66,709)	ריבית ששולמה
991,807	197,380	201,285	719,223	800,358	ריבית שהתקבלה
(189,760)	(28,884)	(42,255)	(166,920)	(153,831)	מסים ששולמו
90,218	4,035	459	89,931	55,711	מסים שהתקבלו
171,224	39,803	60,599	133,501	202,656	דיבידנד שהתקבל
986,563	176,618	184,676	715,601	838,185	
1,357,367	1,077,805	105,652	1,635,131	181,184	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה		אלפי ש"ח		
ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016	ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016	ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017
מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה (ב)				
1,245,185	1,358,526	1,693,467	1,245,185	1,832,444
471,825	768,640	879,664	471,825	895,111
<u>1,717,010</u>	<u>2,127,166</u>	<u>2,573,131</u>	<u>1,717,010</u>	<u>2,727,555</u>
מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה (ג)				
1,832,444	2,189,385	2,053,349	2,189,385	2,053,349
895,111	981,876	441,730	981,876	441,730
-	-	9,755	-	9,755
<u>2,727,555</u>	<u>3,171,261</u>	<u>2,504,834</u>	<u>3,171,261</u>	<u>2,504,834</u>
מזומנים שנגרעו בגין איבוד שליטה בחברה מאוחדת (ד)				
-	-	-	-	97,110
-	-	-	-	5,966
-	-	-	-	(8,422)
-	-	-	-	(2,202)
-	-	-	-	92,452
-	-	-	-	(96,653)
-	-	-	-	(4,201)
מזומנים שנגרעו בשל רכישתן של חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה (ה)				
23,015	23,015	-	23,015	-
6,256	6,256	-	6,256	-
9,180	9,180	-	9,180	-
341,268	341,268	-	341,268	-
10,598	10,598	-	10,598	-
(12,011)	(12,011)	-	(12,011)	-
(321,965)	(321,965)	-	(321,965)	-
<u>56,341</u>	<u>56,341</u>	-	<u>56,341</u>	-
פעולות בצירוף עסקים שאינן במזומן				
2,432	2,432	-	2,432	-
34	34	-	34	-
2,733	2,733	-	2,733	-
17,193	17,193	-	17,193	-
<u>22,392</u>	<u>22,392</u>	-	<u>22,392</u>	-
33,949	33,949	-	33,949	-
<u>9,179</u>	-	-	-	-
פעילות שלא במזומן (ו)				
רכישת נכס לא מוחשי כנגד זכאים ויתרות זכות				

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בנות בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבות חיתומית ובפעילות סולארית. כמו כן עוסקת החברה בהשקעות בנדל"ן בחו"ל, במימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים, במתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום וניהול פעילות קרנות נאמנות באמצעות חברות כלולות.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה אלנבי 115, תל אביב-יפו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2017 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2016 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של הנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17. חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסם ה-IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש).

התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ויחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש, יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום בחוזי הביטוח יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס על פני תקופת הכיסוי, אך אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה, יש להכיר בהפסד באופן מיידי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

ג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח (המשך)

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד תקני הדיווח הכספי IFRS 9 - מכשירים פיננסיים וכן IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם ורק אם יישום למפרע אינו מעשי, הישות תבחר באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

חברות הביטוח המאוחדות החלו בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

2. IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 - מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי הודאות.

הפרשנות תיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. אימוץ מוקדם אפשרי. במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

- א. יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של העודפים.
- ב. יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של הפרשנות, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתה, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

ד. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום:

(8.2)	0.2	0.3	30 בספטמבר, 2017
(3.7)	-	-	30 בספטמבר, 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

0.9	(0.5)	0.3	30 בספטמבר, 2017
(2.3)	0.4	-	30 בספטמבר, 2016

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (0.2) (0.3) (1.5)

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות הממונה על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שייט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות השקעות בנדל"ן, פעילות סולארית, מתן התחייבויות חיתומיות, פעילות של תיווך ביטוחי, מימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים ומתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום, ניהול פעילות קרנות נאמנות והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שהפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
5,279,668	-	-	2,574,544	521,197	2,183,927
655,193	-	-	461,787	96,131	97,275
4,624,475	-	-	2,112,757	425,066	2,086,652
1,728,261	(16,080)	83,324	107,433	23,731	1,529,853
669,345	(888)	10,693	-	-	659,540
142,660	(30,296)	55,668	87,614	11,101	18,573
44,573	(45)	43,899	-	-	719
7,209,314	(47,309)	193,584	2,307,804	459,898	4,295,337
5,603,566	-	-	1,879,729	315,778	3,408,059
(462,568)	-	-	(293,595)	(90,282)	(78,691)
5,140,998	-	-	1,586,134	225,496	3,329,368
1,049,214	(30,308)	23,982	494,029	175,478	386,033
530,697	(16,476)	59,888	95,984	27,324	363,977
36,290	-	22,740	-	-	13,550
75,108	(525)	68,522	1,657	1,126	4,328
6,832,307	(47,309)	175,132	2,177,804	429,424	4,097,256
8,251	-	12,878	1,433	(810)	(5,250)
385,258	-	31,330	131,433	29,664	192,831
(453)	-	2,712	9,933	(1,724)	(11,374)
384,805	-	34,042	141,366	27,940	181,457

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2017					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
18,639,837	-	-	6,958,418	1,138,334	10,543,085
24,468,345	-	-	-	64,291	24,404,054

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016					
ס"ה כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
5,094,243	-	-	2,481,901	463,453	2,148,889
597,020	-	-	415,744	91,301	89,975
4,497,223	-	-	2,066,157	372,152	2,058,914
891,205	(15,824)	61,952	83,655	21,548	739,874
623,380	(1,162)	44,328	-	-	580,214
115,046	(32,450)	53,239	72,508	7,576	14,173
19,856	(88)	19,656	-	-	288
6,146,710	(49,524)	179,175	2,222,320	401,276	3,393,463
5,102,467	-	-	2,168,609	348,599	2,585,259
(515,191)	-	-	(318,618)	(122,460)	(74,113)
4,587,276	-	-	1,849,991	226,139	2,511,146
1,014,426	(32,612)	43,872	486,058	153,877	363,231
537,082	(16,349)	73,755	87,501	25,591	366,584
27,016	-	12,841	-	-	14,175
61,344	(563)	55,570	2,059	873	3,405
6,227,144	(49,524)	186,038	2,425,609	406,480	3,258,541
5,795	-	5,419	3,184	(481)	(2,327)
(74,639)	-	(1,444)	(200,105)	(5,685)	132,595
158,387	-	134,420	31,770	(1,429)	(6,374)
83,748	-	132,976	(168,335)	(7,114)	126,221

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2016					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
18,091,923	-	-	6,633,346	1,143,197	10,315,380
22,397,893	-	-	-	63,155	22,334,738

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
1,803,793	-	-	875,832	179,226	748,735	פרמיות שהורווחו ברוטו
222,686	-	-	161,962	31,931	28,793	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,581,107	-	-	713,870	147,295	719,942	פרמיות שהורווחו בשייר
651,379	(5,374)	13,834	23,682	5,870	613,367	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
246,932	(269)	733	-	-	246,468	הכנסות מדמי ניהול
44,924	(9,905)	19,438	30,593	3,222	1,576	הכנסות מעמלות
17,131	(23)	16,495	-	-	659	הכנסות אחרות
2,541,473	(15,571)	50,500	768,145	156,387	1,582,012	סך כל ההכנסות
1,948,684	-	-	531,623	103,329	1,313,732	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(70,766)	-	-	(11,504)	(27,697)	(31,565)	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,877,918	-	-	520,119	75,632	1,282,167	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
350,317	(9,906)	6,455	168,876	60,248	124,644	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
177,207	(5,493)	17,742	33,200	9,383	122,375	הוצאות הנהלה וכלליות
12,310	-	7,788	-	-	4,522	הוצאות אחרות
18,150	(172)	17,812	348	75	87	הוצאות מימון
2,435,902	(15,571)	49,797	722,543	145,338	1,533,795	סך כל ההוצאות
1,052	-	6,006	596	(750)	(4,800)	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
106,623	-	6,709	46,198	10,299	43,417	רווח לפני מסים על ההכנסה
48,732	-	20,966	8,831	2,111	16,824	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
155,355	-	27,675	55,029	12,410	60,241	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,790,789	-	-	846,896	159,395	784,498
198,062	-	-	137,525	30,381	30,156
1,592,727	-	-	709,371	129,014	754,342
558,103	(5,266)	39,598	33,888	8,117	481,766
219,184	(475)	14,385	-	-	205,274
40,163	(9,435)	18,474	24,718	2,401	4,005
18,452	(21)	18,381	-	-	92
2,428,629	(15,197)	90,838	767,977	139,532	1,445,479
1,904,657	-	-	670,978	74,885	1,158,794
(167,308)	-	-	(114,843)	(23,206)	(29,259)
1,737,349	-	-	556,135	51,679	1,129,535
341,760	(9,487)	14,350	165,799	51,662	119,436
193,075	(5,525)	32,644	30,220	9,213	126,523
16,343	-	11,616	-	-	4,727
27,635	(185)	24,862	868	519	1,571
2,316,162	(15,197)	83,472	753,022	113,073	1,381,792
3,717	-	2,111	2,376	(130)	(640)
116,184	-	9,477	17,331	26,329	63,047
(18,151)	-	5,483	(12,118)	(2,027)	(9,489)
98,033	-	14,960	5,213	24,302	53,558

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מבוקר					
אלפי ש"ח					
6,844,204	-	-	3,333,177	626,790	2,884,237
793,516	-	-	554,084	121,391	118,041
6,050,688	-	-	2,779,093	505,399	2,766,196
1,470,639	(21,269)	114,991	111,597	27,006	1,238,314
863,144	(1,223)	57,283	-	-	807,084
155,862	(42,171)	68,482	97,673	8,307	23,571
30,834	(110)	30,631	-	-	313
8,571,167	(64,773)	271,387	2,988,363	540,712	4,835,478
6,826,825	-	-	2,806,132	358,765	3,661,928
(558,095)	-	-	(383,188)	(74,917)	(99,990)
6,268,730	-	-	2,422,944	283,848	3,561,938
1,362,668	(42,385)	57,480	659,213	205,618	482,742
724,559	(21,640)	87,769	122,213	34,911	501,306
63,402	-	44,498	-	-	18,904
80,121	(748)	72,187	2,971	1,040	4,671
8,499,480	(64,773)	261,934	3,207,341	525,417	4,569,561
1,715	-	2,594	8,676	(766)	(8,789)
73,402	-	12,047	(210,302)	14,529	257,128
196,930	-	176,159	29,562	(620)	(8,171)
270,332	-	188,206	(180,740)	13,909	248,957

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2016

מבוקר					
אלפי ש"ח					
18,108,011	-	-	6,646,666	1,073,170	10,388,175
22,860,214	-	-	-	60,677	22,799,537

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
647,717	1,328,700	462,682	272,422	2,711,521
102,013	50,374	278,708	99,298	530,393
545,704	1,278,326	183,974	173,124	2,181,128
21,856	(84,640)	(3,325)	(2,262)	(68,371)
567,560	1,193,686	180,649	170,862	2,112,757
52,162	26,567	8,194	20,510	107,433
10,128	3,593	64,908	8,985	87,614
629,850	1,223,846	253,751	200,357	2,307,804
594,219	845,849	249,171	190,490	1,879,729
(53,586)	(32,529)	(182,255)	(25,225)	(293,595)
540,633	813,320	66,916	165,265	1,586,134
60,920	267,621	116,252	49,236	494,029
28,736	37,641	17,695	11,912	95,984
501	348	466	342	1,657
630,790	1,118,930	201,329	226,755	2,177,804
739	259	56	379	1,433
(201)	105,175	52,478	(26,019)	131,433
5,720	1,919	375	1,919	9,933
5,519	107,094	52,853	(24,100)	141,366
3,495,942	1,221,019	640,823	1,600,634	6,958,418
3,240,496	1,171,684	183,265	1,118,760	5,714,205

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
647,460	1,266,880	491,474	266,577	2,672,391
20,001	52,202	296,148	75,846	444,197
627,459	1,214,678	195,326	190,731	2,228,194
(30,861)	(110,671)	(5,337)	(15,168)	(162,037)
596,598	1,104,007	189,989	175,563	2,066,157
35,239	21,355	9,033	18,028	83,655
211	2,368	64,093	5,836	72,508
632,048	1,127,730	263,115	199,427	2,222,320
727,581	914,973	249,394	276,661	2,168,609
(42,004)	(39,222)	(172,362)	(65,030)	(318,618)
685,577	875,751	77,032	211,631	1,849,991
58,494	254,993	121,428	51,143	486,058
23,220	34,351	19,863	10,067	87,501
644	419	613	383	2,059
767,935	1,165,514	218,936	273,224	2,425,609
1,679	545	136	824	3,184
(134,208)	(37,239)	44,315	(72,973)	(200,105)
20,060	5,805	812	5,093	31,770
(114,148)	(31,434)	45,127	(67,880)	(168,335)
3,269,238	1,183,816	643,551	1,536,741	6,633,346
3,111,522	1,137,742	181,015	1,043,885	5,474,164

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
201,472	406,732	167,655	88,298	864,157
34,458	12,546	105,306	34,913	187,223
167,014	394,186	62,349	53,385	676,934
20,683	12,953	(510)	3,810	36,936
187,697	407,139	61,839	57,195	713,870
9,883	5,085	2,367	6,347	23,682
4,948	1,795	20,650	3,200	30,593
202,528	414,019	84,856	66,742	768,145
195,203	277,726	4,757	53,937	531,623
(22,191)	(9,668)	13,713	6,642	(11,504)
173,012	268,058	18,470	60,579	520,119
21,788	91,671	39,470	15,947	168,876
9,895	12,817	6,563	3,925	33,200
39	73	133	103	348
204,734	372,619	64,636	80,554	722,543
307	107	24	158	596
(1,899)	41,507	20,244	(13,654)	46,198
6,457	1,724	103	547	8,831
4,558	43,231	20,347	(13,107)	55,029

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
202,193	398,214	166,503	80,005	846,915
7,267	13,377	103,503	21,351	145,498
194,926	384,837	63,000	58,654	701,417
6,740	118	1,140	(44)	7,954
201,666	384,955	64,140	58,610	709,371
15,516	8,589	3,599	6,184	33,888
109	1,052	21,678	1,879	24,718
217,291	394,596	89,417	66,673	767,977
193,717	314,262	105,048	57,951	670,978
(12,116)	(10,063)	(79,156)	(13,508)	(114,843)
181,601	304,199	25,892	44,443	556,135
20,083	87,986	41,201	16,529	165,799
8,168	11,155	7,301	3,596	30,220
340	186	206	136	868
210,192	403,526	74,600	64,704	753,022
1,253	405	102	616	2,376
8,352	(8,525)	14,919	2,585	17,331
(6,871)	(2,115)	(344)	(2,788)	(12,118)
1,481	(10,640)	14,575	(203)	5,213

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016					
ס"ח כ	ענפי		רכב רכוש	רכב חובה	
	חבוי	ענפי רכוש			
	אחרים (**)	ואחרים (*)			
		מבוקר			
		אלפי ש"ח			
3,386,598	323,974	613,996	1,612,729	835,899	פרמיות ברוטו
551,670	93,817	369,544	61,432	26,877	פרמיות ביטוח משנה
2,834,928	230,157	244,452	1,551,297	809,022	פרמיות בשייר
(55,835)	3,295	4,034	(56,165)	(6,999)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
2,779,093	233,452	248,486	1,495,132	802,023	פרמיות שהורווחו בשייר
111,597	24,173	11,254	27,993	48,177	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
97,673	7,805	85,053	4,457	358	הכנסות מעמלות
2,988,363	265,430	344,793	1,527,582	850,558	סך כל ההכנסות
2,806,132	357,521	288,719	1,222,607	937,285	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(383,188)	(92,039)	(184,326)	(57,669)	(49,154)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,422,944	265,482	104,393	1,164,938	888,131	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
659,213	68,712	163,359	347,119	80,023	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
122,213	14,084	28,037	47,702	32,390	הוצאות הנהלה וכלליות
2,971	520	835	639	977	הוצאות מימון
3,207,341	348,798	296,624	1,560,398	1,001,521	סך כל ההוצאות
8,676	2,253	368	1,461	4,594	חלק ברווחי חברות כלולות
(210,302)	(81,115)	48,537	(31,355)	(146,369)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
29,562	3,559	1,252	5,936	18,815	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(180,740)	(77,556)	49,789	(25,419)	(127,554)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
6,646,666	1,562,863	597,291	1,153,394	3,333,118	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016 (מבוקר)
5,514,775	1,056,689	179,049	1,106,635	3,172,402	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016 (מבוקר)

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויים אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017				
סה"כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
2,183,927	2,183,927	-	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
97,275	97,275	-	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
2,086,652	2,086,652	-	-	פרמיות שהורווחו בשייר
1,529,853	1,339,364	1,462	189,027	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
659,540	217,422	358,226	83,892	הכנסות מדמי ניהול
18,573	18,573	-	-	הכנסות מעמלות
719	6	78	635	הכנסות אחרות
4,295,337	3,662,017	359,766	273,554	סך כל ההכנסות
3,408,059	3,236,274	-	171,785	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(78,691)	(78,691)	-	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,329,368	3,157,583	-	171,785	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
386,033	269,448	93,653	22,932	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
363,977	157,921	156,710	49,346	הוצאות הנהלה וכלליות
13,550	-	7,350	6,200	הוצאות אחרות
4,328	3,329	863	135	הוצאות מימון
4,097,256	3,588,281	258,576	250,399	סך כל ההוצאות
(5,250)	(5,250)	-	-	חלק בהפסדי חברות כלולות
192,831	68,486	101,190	23,155	רווח לפני מסים על ההכנסה
(11,374)	(11,274)	(85)	(15)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
181,457	57,212	101,105	23,140	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	2,148,889	2,148,889
-	-	89,975	89,975
-	-	2,058,914	2,058,914
178,211	1,012	560,651	739,874
79,707	348,767	151,740	580,214
-	-	14,173	14,173
-	269	19	288
257,918	350,048	2,785,497	3,393,463
162,635	-	2,422,624	2,585,259
-	-	(74,113)	(74,113)
162,635	-	2,348,511	2,511,146
18,278	89,459	255,494	363,231
47,798	152,354	166,432	366,584
6,825	7,350	-	14,175
145	119	3,141	3,405
235,681	249,282	2,773,578	3,258,541
-	-	(2,327)	(2,327)
22,237	100,766	9,592	132,595
(14)	(29)	(6,331)	(6,374)
22,223	100,737	3,261	126,221

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017				
ס"ח כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
748,735	748,735	-	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
28,793	28,793	-	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
719,942	719,942	-	-	פרמיות שהורווחו בשייר
613,367	570,056	449	42,862	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
246,468	93,496	124,193	28,779	הכנסות מדמי ניהול
1,576	1,576	-	-	הכנסות מעמלות
659	2	22	635	הכנסות אחרות
1,582,012	1,385,072	124,664	72,276	סך כל ההכנסות
1,313,732	1,283,011	-	30,721	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(31,565)	(31,565)	-	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,282,167	1,251,446	-	30,721	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
124,644	88,572	28,012	8,060	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
122,375	53,433	52,981	15,961	הוצאות הנהלה וכלליות
4,522	-	2,450	2,072	הוצאות אחרות
87	(3)	50	40	הוצאות מימון
1,533,795	1,393,448	83,493	56,854	סך כל ההוצאות
(4,800)	(4,800)	-	-	חלק בהפסדי חברות כלולות
43,417	(13,176)	41,171	15,422	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
16,824	16,880	(46)	(10)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
60,241	3,704	41,125	15,412	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	784,498	784,498
-	-	30,156	30,156
-	-	754,342	754,342
74,559	278	406,929	481,766
26,960	113,103	65,211	205,274
-	-	4,005	4,005
-	87	5	92
101,519	113,468	1,230,492	1,445,479
72,932	-	1,085,862	1,158,794
-	-	(29,259)	(29,259)
72,932	-	1,056,603	1,129,535
6,107	27,826	85,503	119,436
16,687	50,115	59,721	126,523
2,277	2,450	-	4,727
55	(351)	1,867	1,571
98,058	80,040	1,203,694	1,381,792
-	-	(640)	(640)
3,461	33,428	26,158	63,047
6	11	(9,506)	(9,489)
3,467	33,439	16,652	53,558

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק בהפסדי חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	2,884,237	2,884,237
-	-	118,041	118,041
-	-	2,766,196	2,766,196
224,226	1,283	1,012,805	1,238,314
106,150	466,085	234,849	807,084
-	-	23,571	23,571
-	292	21	313
330,376	467,660	4,037,442	4,835,478
203,071	-	3,458,857	3,661,928
-	-	(99,990)	(99,990)
203,071	-	3,358,867	3,561,938
25,867	117,402	339,473	482,742
63,122	213,227	224,957	501,306
9,096	9,808	-	18,904
311	232	4,128	4,671
301,467	340,669	3,927,425	4,569,561
-	-	(8,789)	(8,789)
28,909	126,991	101,228	257,128
80	121	(8,372)	(8,171)
28,989	127,112	92,856	248,957

סך כל ההכנסות

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק בהפסדי חברות כלולות

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017	
		משנת 2004				עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון		תשואה	תשואה
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר אלפי ש"ח							
2,183,927	-	21,034	336,917	1,291,711	79,357	407,076	47,832
706,846	-	-	-	706,829	-	18	-
263,818	17,215	-	-	89,367	11,180	127,383	18,673
3,048,931	-	18,872	188,616	1,607,224	98,194	948,620	187,405
359,128	171,785	-	-	187,027	50	131	135

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016	
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון			
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
בלתי מבוקר							
אלפי ש"ח							
2,148,889	-	20,663	303,479	1,160,071	205,986	406,808	51,882
807,261	-	-	-	807,186	-	75	-
198,510	15,265	-	-	80,897	9,461	70,282	22,605
2,348,950	-	11,467	143,219	1,238,751	216,460	535,296	203,757
236,309	162,635	-	-	73,642	40	(150)	142

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017	
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פוליסות ללא מרכיב חסכון	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר							
אלפי ש"ח							
748,735	-	7,626	115,399	384,392	64,867	161,677	14,774
220,162	-	-	-	220,157	-	5	-
136,430	12,279	-	-	30,359	8,172	62,903	22,717
1,194,287	-	4,714	64,625	564,749	78,131	398,851	83,217
119,445	30,721	-	-	88,604	21	78	21

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016	
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
		בלתי מבוקר					
		אלפי ש"ח					
784,498	-	6,302	105,431	426,703	90,721	138,052	17,289
262,614	-	-	-	262,609	-	5	-
62,771	1,538	-	-	29,265	3,231	35,752	(7,015)
1,043,080	-	6,884	55,910	524,967	88,108	301,224	65,987
115,714	72,932	-	-	42,585	(36)	190	43

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות ללא מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016	
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990		
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה			שאינו תלוי תשואה	
מבוקר									
אלפי ש"ח									
2,884,237	-	30,339	411,893	1,562,319	268,819	542,649	68,218	פרמיות ברוטו	
1,115,580	-	-	-	1,112,477	1,506	1,594	3	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח	
299,267	20,750	-	-	109,533	12,811	124,537	31,636	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)	
3,329,056	-	16,764	184,648	1,733,315	268,784	835,777	289,768	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
332,872	203,071	-	-	129,775	(15)	(170)	211	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה	

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2017

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
528,624	(* 57,849)	(* 412,612)	669	57,494	פרמיות ברוטו
315,778	37,023	217,085	338	61,332	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 362,162 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 50,450 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
(** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
471,561	(* 52,234)	(* 363,214)	765	55,348	פרמיות ברוטו
348,599	35,327	220,356	711	92,205	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 319,836 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 43,378 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
(** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2017

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
179,549	(* 18,743)	(* 141,306)	239	19,261	פרמיות ברוטו
103,329	12,437	72,707	305	17,880	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 123,443 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 17,863 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
(** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו דמי מחלה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	אחר (**)		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך בלתי מבוקר אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט
161,582	(* 17,771)	(* 125,043)	241	18,527
74,885	11,875	88,233	188	(25,411)

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 109,901 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 15,142 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
(** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו דמי מחלה.

נתונים לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	אחר (**)		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך מבוקר אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט
629,520	(* 62,222)	(* 492,143)	976	74,179
358,765	48,127	287,211	940	22,487

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין
חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 433,564 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 58,579 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
(** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

מכשירים פיננסיים - באור 4:

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
76,211	75,965	76,585	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
7,111,694	7,091,956	7,516,499	נכסי חוב סחירים
4,245,325	3,998,507	4,164,856	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
4,615,253	4,316,420	5,150,564	מניות
5,173,379	4,910,820	5,679,909	השקעות פיננסיות אחרות (**)
21,145,651	20,317,703	22,511,828	סך הכל השקעות פיננסיות
1,832,444	2,189,385	2,053,349	מזומנים ושווי מזומנים
175,092	120,274	174,284	אחר
<u>23,229,398</u>	<u>22,703,327</u>	<u>24,816,046</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
<u>470,246</u>	<u>459,652</u>	<u>492,685</u>	(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת
<u>534,537</u>	<u>518,702</u>	<u>548,793</u>	השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 30 בספטמבר, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,516,499	-	1,025,182	6,491,317
3,672,171	21,373	3,650,798	-
5,150,564	34,711	22,716	5,093,137
5,679,909	1,326,213	1,503,772	2,849,924
<u>22,019,143</u>	<u>1,382,297</u>	<u>6,202,468</u>	<u>14,434,378</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,091,956	-	1,009,617	6,082,339
3,538,855	23,421	3,515,434	-
4,316,420	47,931	16,807	4,251,682
4,910,820	1,200,382	1,526,910	2,183,528
<u>19,858,051</u>	<u>1,271,734</u>	<u>6,068,768</u>	<u>12,517,549</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,111,694	-	1,013,097	6,098,597
3,775,079	23,651	3,751,428	-
4,615,253	29,526	15,753	4,569,974
5,173,379	1,273,287	1,618,668	2,281,424
<u>20,675,405</u>	<u>1,326,464</u>	<u>6,398,946</u>	<u>12,949,995</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ	אחרות		
1,326,464	1,273,287	29,526	23,651
(50,876)	(59,729)	5,470	3,383
185,973	185,516	-	457
(76,497)	(72,861)	-	(3,636)
(1,793)	-	(285)	(1,508)
(974)	-	-	(974)
<u>1,382,297</u>	<u>1,326,213</u>	<u>34,711</u>	<u>21,373</u>
			יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
			סך רווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
			רכישות
			מכירות
			פדיונות
			העברות מתוך רמה 3
			יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
			סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017
(33,066)	(41,392)	5,511	2,815

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים		
	אחרות	מניות	סחירים	נכסי חוב סחירים	
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(65,158)	(54,093)	(2,107)	(8,883)	(75)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
141,338	118,647	22,691	-	-	רכישות
(65,242)	(65,242)	-	-	-	מכירות
(8,413)	(6,370)	-	(2,043)	-	פדיונות
35,551	3,556	-	31,995	-	העברות אל רמה 3
1,271,734	1,200,382	47,931	23,421	-	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
(48,098)	(34,931)	(2,107)	(10,985)	(75)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים
	אחרות	מניות	
1,323,353	1,270,984	34,363	18,006
24,125	18,948	491	4,686
66,127	65,773	-	354
(30,594)	(29,492)	-	(1,102)
(714)	-	(143)	(571)
<u>1,382,297</u>	<u>1,326,213</u>	<u>34,711</u>	<u>21,373</u>
<u>34,725</u>	<u>29,557</u>	<u>511</u>	<u>4,657</u>

יתרה ליום 1 ביולי, 2017
 סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד רכישות מכירות פדיונות
 יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017

סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ			
1,267,078	1,206,157	49,569	11,352
(38,416)	(33,079)	(1,638)	(3,699)
55,751	55,751	-	-
(28,447)	(28,447)	-	-
(1,546)	-	-	(1,546)
17,314	-	-	17,314
<u>1,271,734</u>	<u>1,200,382</u>	<u>47,931</u>	<u>23,421</u>
<u>(33,525)</u>	<u>(26,128)</u>	<u>(1,638)</u>	<u>(5,759)</u>

יתרה ליום 1 ביולי, 2016
 סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד רכישות מכירות פדיונות העברות אל רמה 3

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
 סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
סה"כ					
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
(6,107)	1,882	739	(8,653)	(75)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
220,430	197,739	22,691	-	-	רכישות
(119,419)	(96,125)	(21,251)	(2,043)	-	מכירות
(6,370)	(6,370)	-	-	-	פדיונות
35,551	3,556	-	31,995	-	העברות אל רמה 3
(31,279)	(31,279)	-	-	-	העברות מתוך רמה 3
<u>1,326,464</u>	<u>1,273,287</u>	<u>29,526</u>	<u>23,651</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
16,072	25,700	1,301	(10,854)	(75)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2016

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 30 בספטמבר, 2017

ערך בספרים שווי הוגן

בלתי מבוקר

אלפי ש"ח

8,702,261 6,725,630

5,446,731 5,079,940

14,148,992 11,805,570

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2016

ערך בספרים שווי הוגן

בלתי מבוקר

אלפי ש"ח

8,620,529 6,632,175

4,486,004 4,123,196

13,106,533 10,755,371

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2016

ערך בספרים שווי הוגן

מבוקר

אלפי ש"ח

8,628,465 6,753,281

4,630,274 4,300,297

13,258,739 11,053,578

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

ליום 30 בספטמבר, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,344,300	-	400,438	3,943,862
325,009	18,842	155	306,012
1,377,345	272,047	490,858	614,440
6,046,654	290,889	891,451	4,864,314
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
			סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,448,295	-	415,945	4,032,350
254,837	15,002	-	239,835
1,300,481	228,843	582,722	488,916
6,003,613	243,845	998,667	4,761,101
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
			סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,643,223	-	411,973	4,231,250
273,436	17,054	-	256,382
1,369,036	257,942	569,435	541,659
6,285,695	274,996	981,408	5,029,291
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			אחרות
			סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
מניות	אחרות	סה"כ	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
17,054	257,942	274,996	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
706	(6,785)	(6,080)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
1,225	(3,071)	(1,846)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
-	39,463	39,463	רכישות
-	(15,502)	(15,502)	מכירות
(143)	-	(143)	פדיונות
18,842	272,047	290,888	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
726	(2,029)	(1,303)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
				נכסי חוב
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
				בלתי מבוקר
				אלפי ש"ח
235,213	231,218	3,942	53	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(3,968)	(4,216)	301	(53)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(3,702)	(3,114)	(588)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
35,619	24,272	11,347	-	רכישות
(18,533)	(18,533)	-	-	מכירות
(2,560)	(2,560)	-	-	פדיונות
1,776	1,776	-	-	העברות אל רמה 3
<u>243,845</u>	<u>228,843</u>	<u>15,002</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016
<u>617</u>	<u>369</u>	<u>301</u>	<u>(53)</u>	

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
מניות	אחרות	סה"כ	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
18,727	266,977	285,704	יתרה ליום 1 ביולי, 2017
35	(2,720)	(2,685)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
152	8,431	8,583	סך הרווחים שהוכרו ברווח כולל אחר
-	6,413	6,413	רכישות
-	(7,054)	(7,054)	מכירות
(72)	-	(72)	פדיונות
18,842	272,047	290,889	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
44	(96)	(52)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
15,129	225,948	241,077
340	(1,526)	(1,186)
(467)	(4,727)	(5,194)
-	15,881	15,881
-	(6,733)	(6,733)
15,002	228,843	243,845
340	131	471

יתרה ליום 1 ביולי, 2016
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
 סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
 רכישות
 מכירות
 יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו
 ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום
 30 בספטמבר, 2016

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
נכסי חוב סחירים	מניות	אחרות	סה"כ
מבוקר			
אלפי ש"ח			
53	3,942	231,218	235,213
יתרה ליום 1 בינואר, 2016			
(53)	750	(2,516)	(1,819)
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד			
-	1,016	6,584	7,600
ברוח כולל אחר רכישות			
-	-	49,169	60,515
מכירות פדיונות			
-	-	(2,560)	(2,560)
העברות אל רמה 3			
-	-	1,776	1,776
-	17,054	257,942	274,996
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016			
(53)	750	3,203	3,900
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2016			

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר	
	2016	2017		2016	2017
	שווי הוגן		ערך בספרים		
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
130,578	245,161	87	130,287	245,161	79
798,646	799,547	718,270	764,655	759,212	678,561
1,164,866	1,095,634	1,171,954	1,078,400	982,651	1,039,531
6,293	7,480	-	2,698	3,199	-
109,250	8,813	15,644	109,318	8,813	14,964
3,690	3,795	3,966	3,614	3,795	3,783
2,213,323	2,160,430	1,909,921	2,088,972	2,002,831	1,736,917
24,066	25,636	42,719	24,066	25,636	42,719
74,885	-	-	74,885	-	-
98,951	25,636	42,719	98,951	25,636	42,719
2,312,274	2,186,066	1,952,640	2,187,923	2,028,467	1,779,636
1,068,488	999,460	1,076,718	975,369	876,681	933,404

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים

אגרות חוב

כתבי התחייבויות נדחים (*)

פיקדון צובר ריבית

התחייבויות בגין חכירה מימונית

הלוואות מזכויות שאינן מקנות שליטה

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים

מכירה בחסר

סך התחייבויות פיננסיות

(*) מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני והון שלישוני

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

30 בספטמבר, 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
42,719	3,200	39,519	-	נגזרים

30 בספטמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
25,636	-	25,628	8	נגזרים

31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
24,066	-	23,203	863	נגזרים
74,885	-	-	74,885	מכירה בחסר
98,951	-	23,203	75,748	סה"כ

באור 5: - הון ודרישות הון

ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על הביטוח (להלן - הממונה).

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות ולקבוע הון אשר לדעתן יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. מנורה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון. שומרה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) כ-105% מדרישות ההון כפי שהוגדרו על ידי הממונה בתקנות ההון. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שחברות הביטוח המאוחדות תשאפנה לשמור עליו, וכי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה בהון יעד זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל), מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) והחברה לניהול קופת גמל מפעלית ליד קופת התגמולים לעובדים האקדמאים של אוניברסיטת תל אביב (1965) בע"מ (להלן - חברת האוניברסיטה) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012.

2. בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פרעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס SOLVENCY II (להלן - "חוזר סולבנסי"), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פרעון כלכלי בהתאם להוראות כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998 (להלן - "תקנות ההון"). כמו כן, צויין כי הממונה תפעל לתיקון תקנות ההון, כך שלאחר שחברת ביטוח תקבל את אישור הממונה כי בוצעה ביקורת על יישום ההוראות החדשות בדוחותיה הכספיים, תקנות ההון לעניין הון עצמי מינימלי נדרש לא יחולו עליה. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח ביצעו ביקורת רואה החשבון המבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי, אשר ממצאיה הוגשו לממונה תוך עמידה בדרישותיה.

יש לקרוא את המידע לעניין דרישות ההון על פי תקנות ההון וחוזר הסולבנסי יחד עם המידע הכלול בבאור 15 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2016.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה.

מנורה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,392,359	2,509,355	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (א1)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,568,509	1,659,538	הון ראשוני בסיסי
267,459	267,791	הון ראשוני מורכב (ב)
1,835,968	1,927,329	סך הכל הון ראשוני
505,212	505,757	הון משני מורכב (ג)
172,120	129,415	הון משני נחות (ד)
677,332	635,172	סך הכל הון משני
298,037	298,232	הון שלישוני מורכב
2,811,337	2,860,733	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
418,978	351,378	עודף לתאריך הדוח (*)
		(א1) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
388,317	408,013	פעילות בביטוח כללי
8,905	11,130	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
929,622	967,073	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
8,696	10,144	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
30,792	27,511	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
514,736	582,927	נכסי השקעה ונכסים אחרים
134,426	126,130	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
176,592	182,923	סיכונים תפעוליים
58,915	52,146	ערבויות
2,392,359	2,509,355	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(*) ראה סעיף 5 להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה. (המשך)

שומרה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
345,924	337,940	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (2א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
359,083	423,030	הון ראשוני בסיסי
36,773	36,555	הון משני נחות (ד)
395,856	459,585	סך הכל ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
49,932	121,645	עודף לתאריך הדוח (*)
36,361	40,643	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות הממונה, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
		(2א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
192,197	194,415	פעילות בביטוח כללי
1,421	458	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
95,126	85,873	נכסי השקעה ונכסים אחרים
19,274	18,135	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
37,906	39,059	סיכונים תפעוליים
345,924	337,940	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(*) ראה סעיף 5 להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה. (המשך)

- (ב) כולל מכשירי הון ראשוני מורכב שהונפקו עד ליום 30 ביוני, 2017.
- (ג) כולל מכשירי הון משני מורכב שהונפקו עד ליום 30 ביוני, 2017.
- (ד) כולל כתבי התחייבות נדחים / שטרי הון שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר, 2011.

4. משטר כושר פרעון כלכלי מבוסס Solvency II

כאמור לעיל, בחודש יוני 2017 פורסם חוזר הסולבנסי המכונן משטר כושר פרעון חדש לחברות ביטוח בישראל, זאת בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה Solvency II (להלן - "הדירקטיבה"), אשר אומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פרעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פרעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל והוא מיושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון").

בהתאם לחוזר סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני המינימלי הנדרש מחברת הביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות הביטוח והפרמיות (כהגדרתן בחוזר סולבנסי), המצוי בטווח שבין 25% ל-45% מה-SCR.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פרעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר, 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

על פי חישוב שביצעו חברות הביטוח המאוחדות ליום 31 בדצמבר, 2016, למנורה ביטוח עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר ולשומרה ביטוח עודף הון בהתחשב בהוראות המעבר.

לפירוט נוסף, בלתי מבוקר, ראה סעיף 2.1.3. בדוח הדירקטוריון.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים, ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

4. משטר כושר פרעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, אשר הטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש (להלן - "חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטוארים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

הוראות נוספות בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בטיטת חוזר שפורסמה בחודש ספטמבר 2017, (להלן - "הטייטה") נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו או סקירתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

5. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי כאמור לעיל.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

6. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 30 בספטמבר, 2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	אלפי ש"ח
158,949	178,906	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים
314,895	382,699	עודף
155,946	203,793	פעולה הוגנית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז (*)
(15,000)	(50,000)	עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
140,946	153,793	הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
61,760	68,324	היקף נכסים מנוהלים
97,906	101,287	הוצאות שנתיות
-	10,000	תוספת בגין חברה מנהלת נשלטת
(717)	(705)	הקלות בהתאם לחוזר הממונה
158,949	178,906	

(* לאחר תאריך הדיווח, ביום 21 בנובמבר, 2017, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 27 בנובמבר, 2017.

בתקופת הדיווח עומדת מבטחים פנסיה וגמל בדרישת הנכסים הנזילים כמפורט בתקנות ההון.

7. דרישת ההון בחברת האוניברסיטה עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2017, ההון העצמי של חברת האוניברסיטה מסתכם ב- 10.25 מיליוני ש"ח.

8. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2017, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 22 בנובמבר, 2017 שילמה מנורה מהנדסים דיבידנד לבעלי המניות בסך של כמיליון ש"ח.

9. ביום 27 במרס 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליון ש"ח, המהווה כ- 0.79 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.ג מההון המונפק והנפרע של החברה. הדיבידנד שולם ביום 19 באפריל 2017.

10. ביום 31 באוגוסט, 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליון ש"ח, המהווה כ- 0.79 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.ג מההון המונפק והנפרע של החברה. הדיבידנד שולם ביום 18 בספטמבר 2017.

1. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברת ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות (ראה סעיף ב' ס"ק 7-29, סעיף ג' ס"ק 1-13 וסעיף ד' ס"ק 1 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או לחברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 1-6, להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות", בנסיונות ובסכום החורגים מהוראות הדין.	ביום 19 ביולי 2016, החליט בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. עילת התביעה העיקרית שאושרה היא עשיית עושר ולא במשפט, תוך דחיית עילות נטענות נוספות. הסעד המבוקש הינו החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה וצו עשה המורה לנתבעת לתקן את התנהלותה. ביום 26 בספטמבר 2016, הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון בדבר דחיית הטענה הפרטנית כנגד חלק מהמשיבות (ובכללן מנורה ביטוח), שעניינה גביית "תת שנתיות" בשיעור העולה (לפי הטענה) על המותר בדין. הערעור, כאמור, מצוי בשלב הסיכומים. ביום 3 בנובמבר 2016, הגיש המבקש כתב תביעה מתוקן. ביום 15 בדצמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. ביום 8 בינואר 2017, הגישו המשיבות כתב הגנה. ביום 29 במרץ, 2017 ובהמשך לבקשת עיכוב ביצוע שהגישה מנורה ביטוח, קבע בית המשפט העליון כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבר"ע ובערעור.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח
כ- 229	מיליון ש"ח.					

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 בי"ד אזורי לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים מבוקשים: קביעה כי: (א) ההפליה בה נהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; (ב) (1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או (2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק קבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלטה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב. ביום 23 בפברואר, 2016, החליט ביה"ד לבקש עמדת הפיקוח בנוגע לתובענה. ביום 22 בדצמבר 2016, ניתנה עמדת הממונה, לפיה הוא מתנגד לבקשת האישור ובעד קבלת הערעור.	מאות מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
3.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסת ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה מנורה ביטוח תוך קביעה כי שמורות לה כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה. ביום 23 ביוני, 2016, הגישה התובעת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את התובענה. ביום 19 ביולי, 2017, קבע בית המשפט העליון, כי בהסכמת הצדדים (שהתקבלה בעקבות המלצת בית המשפט), תתקבל בקשת מנורה ביטוח לצירוף ראייה נוספת בערעור, ומשכך הוחזר הדיון בקשר עם הראייה הנוספת לבית המשפט המחוזי לצורך מתן פסק דין משלים. כן נקבע כי זכויות הצדדים שמורות להם בהתייחס לפסק דינו המשלים של בית המשפט המחוזי.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
4.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. ביום 29 בספטמבר 2016, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה. ביום 14 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט, במסגרתה הורה בית המשפט על מינוי בודק (ר"ח) לבדיקת הסכם הפשרה.	כ- 225 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
5.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא מבוטח של המשיבות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 – 2003, ושגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט ("הסדר הפשרה"). ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבדוק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי, בית המשפט ציין כי לאחר קבלת עמדת הנתבעות ועמדת בא כח היועץ המשפטי לממשלה, תינתן החלטה ביחס להסדר הפשרה וככל שיידחה ביחס לבקשות האישור. ביום 25 בפברואר, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 21 באפריל, 2016 הגישו הנתבעות תגובתן לעמדת היועץ המשפטי לממשלה ולהצעת בית המשפט. ביום 21 בנובמבר, 2016, דחה בית המשפט את הסדר הפשרה וכן אישר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. ביום 12 בינואר, 2017, הגישו המבקשים כתב תביעה בתובענה הייצוגית. ביום 16 במאי 2017, הגישו המשיבות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור ועל דחיית הסדר הפשרה. ביום 12 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט העליון בבקשה לעיכוב ביצוע, לפיה ההליך המתנהל בבית המשפט המחוזי יותלה עד להחלטה אחרת. לפרטים נוספים, ראה דיווחים מיידיים של החברה מיום 11 ביוני, 2015, מיום 19 באוקטובר, 2015 מיום 28 בפברואר, 2016, מיום 22 בנובמבר, 2016, ומיום 16 במאי 2017 (אסמכתאות: 2015-01-045768, 2015-01-137070, 2016-01-035551, 2016-01-080712 ו- 2017-01-041311).	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	06/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עיכוב תשלום תגמולי ביטוח, בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: תשלום הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה הנ"ל לאחר עיכוב מחמת עיקול ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העיכוב.	ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית, תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגין אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העיכוב בשל העיקול. בהמשך להודעת ב"כ התובע הייצוגי הופסקו הליכי הגישור ובית המשפט הורה על הגשת כתב הגנה וכתב תשובה על ידי הצדדים. התובענה מצויה בשלב ההוכחות. ביום 13 באוקטובר 2016, הגישו הצדדים הסכם פשרה לאישור בית המשפט.	כ- 43 מיליון ש"ח מתוך סך כולל של כ- 350 מיליון ש"ח, המיוחס לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
7.	04/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	גביית דמי ביטוח ביתר ושלא כדין בגין הצמדה לא סימטרית של דמי הביטוח למדד, רק בעליית המדד ולא כאשר המדד יורד מתחת למדד הבסיס. עוד נטען, כי המשיבה נוקבת במדד בסיס נמוך ממדד הבסיס שאמור להיות וכי ערכי מדד הבסיס שבפירוט החיובים שונים מאלו שבהם נוקבת מנורה ביטוח בפוליסות. עילות תביעה: הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב לפי סעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת הוראות הממונה, הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח והפרת סעיף 58 לחוק זה, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (איסור גביית תוספת לדמי הביטוח), התשמ"ג-1983 והפרת חובה חקוקה. סעדים מבוקשים: (1) להורות לנתבעת להשיב לכל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, את הכספים שנגבו מהם ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית מיוחדת ולחילופין ריבית כדין; (2) לפסוק פיצוי לקבוצה או לציבור בגין הפירות שנצברו לטובת המשיבה על הכספים שנגבו ביתר שלא כדין; (3) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחיובי יתר בגין הצמדת דמי הביטוח למדד וליישם את הוראות הדין המורות על הצמדה סימטרית של דמי הביטוח; (4) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחישוב הפרשי הצמדה על פי מדד בסיס שאיננו המדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח ו/או תחילת תקופת השינוי שגרר תשלום של דמי ביטוח נוספים.	כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוטחו על ידי מנורה ביטוח בפוליסות ביטוח ו/או תוספות לפוליסות, בענפי הביטוח הכללי, אשר שילמו למנורה ביטוח בשבע השנים שקדמו לתובענה, הפרשי הצמדה בגין דמי ביטוח, מבלי שמנורה ביטוח הפחיתה את תשלום דמי הביטוח, עקב מדדים שליליים, כאשר המדד היה נמוך ממדד הבסיס בפוליסה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. בית המשפט מינה מומחה מטעמו בתיק. ביום 7 בדצמבר 2016, הוגשה לבית המשפט חוות דעת המומחה. ביום 8 במרס 2017, הגיש המומחה חוות דעת משלימה. בהתבסס על חוות דעת המומחה ובהמלצת בית המשפט, הגישו הצדדים לבית המשפט, ביום 25 ביולי 2017, בקשה לאישור הסדר הפשרה.	כ- 31 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים נ' מבטחים פנסיה וגמל וחברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי הניהול שמשלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבוי" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובות הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה ואי משלוח לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי הניהול בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וזכאים לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
9.	10/2014 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי הניהול מרביים עקב סיום עבודה אצל מעסיק, ללא מתן הודעה מוקדמת בכתב למבקשת. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה (תקנה 53ב(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964); הפרת חובת הנאמנות והשליחות; הפרת חובת הגילוי הרחבה המוטלת על המשיבה מכוח חובת תום הלב; עשיית עושר שלא במשפט; רשלנות; הפרת חוזה; הפרת חובת תום הלב והטעיה. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין; (ב) פיצוי חברי הקבוצה בסכום הפסד התשואה בגין דמי הניהול שנגבו ביתר; (ג) פיצוי של כל אחד מחברי הקבוצה בגין פגיעה באוטונומיה בסך של 100 ש"ח; (ד) פיצוי מיוחד לתובעת ושכר טרחה לעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהמשיבה העלתה לו את דמי הניהול ללא משלוח הודעה מוקדמת בדבר אותה העלאה, וזאת החל ממועד הצטרפותו כעמית ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 26 בפברואר 2017, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה.	לא כומת.
10.	12/2014 בי"ד אזורי לעבודה- ב"ש	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	השבת כספי פיצויים למעסיק לאחר מתן הודעה למבקשת, אשר לא הגישה תביעה לבית הדין לעבודה, שכן סברה שהיא זכאית לכספי הפיצויים לאור היותה כפופה, לטענתה, לצו הרחבה פנסיית חובה, אשר בהתאם לסעיף 8 בו, כספי רכיב הפיצויים לא ניתנים להחזר למעביד למעט במקרים חריגים, שלא התקיימו לטענתה בעניינה. עילות תביעה: הפרת צו הרחבה פנסיה חובה והפרת חוזר גמל 2003/5 (ויוזכר שעסקינן בעמיתה בקרן פנסיה). סעדים מבוקשים: (א) תשלום מלוא רכיב סכום הפיצויים שהושב על ידי המשיבה למעסיקים, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ב) להורות על פסיקת שכר טרחה למבקשת ולעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהיו מבוטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בהתאם לצו הרחבה פנסיה חובה, בתקופה שמיום 1 בינואר, 2008 ואילך, שלא חל עליהם הסכם קיבוצי, שסיימו את עבודתם במועד כלשהו בשבע השנים האחרונות ושעונים על התנאים המצטברים הבאים: מעסיקם דרש להחזיר לו את רכיב הפיצויים; מעסיקם לא הציג בפני המשיבה פסק דין השולל את זכאותם לפיצויים; המשיבה דרשה מהם להמציא פסק דין על זכאותם או הוכחה על הגשת התביעה על ידם בתוך 60 ימים מיום פנייתה אליהם; הם לא המציאו כתב תביעה שכזה או פסק דין; המשיבה השיבה למעסיק את רכיב הפיצויים.	ביום 11 בדצמבר 2016, החליט בית הדין האזורי, לדחות את בקשת האישור כתובענה ייצוגית. תובענה הוגשה כמפורט בסעיף 12 להלן והדיון בהן אוחד. בימים 3 בינואר 2017 ו-17 בינואר 2017, הוגשו לבית הדין הארצי לעבודה, בקשות ערעור על ידי שני התובעים הייצוגיים, בגין דחיית בקשות האישור, כאמור.	לא כומת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
11.	01/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת תאונות אישיות וביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	אי תשלום תגמולי ביטוח למבוטחים, בפוליסות תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים הכוללות נספח "נכות מתאונה", מקום בו נגרמה למבוטחים נכות צמיתה כתוצאה מתאונה, לרבות ובמיוחד מסוג צלקת אסתטית ואשר המשיבה מוצאת אותה כנכות בלתי תפקודית. עילות תביעה: הפרת חוזי הביטוח והפוליסות, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חוק הפיקוח והטעיה. סעדים מבוקשים: קביעה כי יש לשלם לחברי הקבוצה תגמולי ביטוח, בהתאם לאחוז הנכות שנקבע להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, גם בגין פגיעות אסתטית כאמור.	מבוטחים בפוליסת תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים: נספח נכות מתאונה, אצל מנורה ביטוח, שנפגעו בתאונה ואשר נקבעה להם בגינה נכות לצמיתות בעטייה של פגיעה, אשר מנורה ביטוח מגדירה כבלתי תפקודית.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב הסיכומים.	לא כומת. מוערך במיליוני ש"ח.
12.	01/2015 ב"ד אזורי לעבודה-ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	עילת התובענה דומה לעילה שבתובענה המפורטת בסעיף 10 לעיל. יצוין כי המבקש אינו אומד את הנזק הצפוי לקבוצה המיוצגת ו/או את גודלה של הקבוצה.	כל מי שהיו מבוטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בשבע השנים שלפני מועד הגשת התובענה, אשר המשיבה החזירה כספי פיצויים מקופת הפנסיה שלהם, למעסיקם, בניגוד לדין.	הדיון בתובענה אוחד עם התובענה שבסעיף 10 לעיל. ביום 11 בדצמבר 2016, החליט בית הדין האזורי, לדחות את בקשת האישור כתובענה ייצוגית. בימים 3 ו-17 בינואר 2017, הוגשו לבית הדין הארצי לעבודה, בקשות ערעור על ידי שני התובעים הייצוגיים, בגין דחיית בקשות האישור, כאמור.	כ-3 מיליון ש"ח בגין חברי הקבוצה שהועסקו על ידי המעסיק של המבקש; ביחס ליתרת חברי הקבוצה, לא הוערך.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
.13	03/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה "מבטחים החדשה" נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי ניהול מרביים מבלי שנוהל עמו מר"מ ו/או הוצע לו לנהל מר"מ ביחס לגובה דמי הניהול שייגבו ממנו. זאת, בשעה שבתקנון קרן הפנסיה נקבע רק שיעור דמי הניהול המרביים ולא נקבעו בו קריטריונים לעניין דמי הניהול שייגבו בפועל, מתי יגבו דמי ניהול נמוכים יותר מהממוצע או דמי ניהול מרביים. עילות תביעה: הפרת חובת הנאמנות והזהירות שחבה המשיבה כלפי חברי הקבוצה מכוח חוק הפיקוח על מוצרים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קביעת דמי ניהול שרירותיים ללא הסמכה בתקנון הקרן, הפרת תקנון הקרן, הפרת חוזר הממונה, עשיית עושר שלא במשפט, רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין, הפרת סעיף 46 לחוק החוזים, הפרת חובת תום הלב המוגברת. סעדים המבוקשים: להורות על שינוי דמי הניהול בכל הקופות המנוהלות על ידי המשיבה לדמי הניהול הממוצעים הנגבים על ידי המשיבה, השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה לפי השיעור הממוצע שגבתה הקופה, חיוב המשיבה לקבוע בתקנון את גובה דמי הניהול בהם יחויבו העמיתים בהתקיים אחד מהמקרים המתוארים בחוזר הממונה או בהיעדר מר"מ, חיוב המשיבה להודיע מראש לעמיתים מה יהיו דמי הניהול במצב של היעדר מר"מ.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי המשיבה, שנגבו מהם דמי ניהול הגבוהים מן הממוצע, בהתקיים אחד מהתנאים המופיעים בחוזר גופים מוסדיים-2012-9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני" או במצב שבו שונו דמי הניהול בלא לקיים עמם מר"מ טרם ההעלאה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתנים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור. ביום 14 באוגוסט 2017, ניתן פסק דין לפיו דין בקשת האישור להידחות, בשל העדר עילת תביעה. ביום 29 באוקטובר 2017, הגיש התובע הייצוגי ערעור לבית המשפט העליון על דחיית בקשת האישור.	כ-20 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. סעדים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28א לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב ההוכחות.	כ- 45 מיליון ש"ח

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
15.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח	התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות הממונה על הביטוח והפרת חובה חקוקה. הסעדים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מיידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית הצמודה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ייצוין, כי על פי הנטען בבקשה, תובענות בגין אותה עילה וכן בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות הוגשו כנגד חברות ביטוח נוספות ואושרו כייצוגיות ובשלן הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. ביום 3 באוגוסט 2016, התקיים דיון בפני בית המשפט העליון בו הסכימו החברות הנוספות על מחיקת בקשת רשות הערעור תוך שמירה על זכויותיהן. בהמשך לאמור, הגישו המבקשות ביום 21 במרס 2017, בקשה לאישור התובענה כייצוגית ללא צורך בחקירות וסיכומים. מנורה ביטוח הגישה התנגדות לבקשה.	כ- 50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
16.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחייב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. מנורה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 3 באפריל 2017 קבע בית המשפט כי התביעה נגד מנורה מבטחים פנסיה וגמל תמחק ובמקומה תבוא מנורה מבטחים ביטוח.	לפי הערכה כ - 2 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.
17.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבוטחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתנים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ- 550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
.18	10/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה והסעדים המבוקשים בגינה דומים לאלה המפורטים בסעיף 16 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדן.	שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ראה פירוט בסעיף 15 לעיל.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
19.	12/2015 בית דין אזורי לעבודה - ת"א	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה"). עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט בשל גביית דמי הניהול שלא כדין, רשלנות, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת תום הלב והפרת חוזה. סעדים מבוקשים: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה, פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק הנוסף שנגרם להם כאמור עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ופסיקת גמול למבקשים ושכ"ט לעורכי-דינם.	עמיתי קרנות פנסיה וקופות המנוהלות הנתבעות בתקופה שמיום 1 בינואר, 2009 ועד ליום 4 ביולי, 2012.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 24 בנובמבר 2016, קיבל בית המשפט את עמדת הנתבעות, ואישר העברת התובענה לבית הדין האזורי לעבודה.	לא כומת.
20.	02/2016 מחוזי - מרכז	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובות הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת. לפי הערכה כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
21.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה המבקשים ביקשו לאחד את הדיון בתביעה דנן, עם הדיון הקבוע בהליך שבסעיף 14 לעיל, אשר על פי הנטען בבקשה, השאלות המשותפות בו, דומות בעיקרן לאלו העולות בהליך דנן. טרם התקבלה הכרעת בית המשפט בשאלה זו.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
22.	08/2016 - בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בקרן פנסייה נ' מנורה מבטחים פנסייה וגמל.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") מסך הצבירה שבחיסכון בנוסף לדמי הניהול, וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לגבותו ובניגוד לתקנות קרן הפנסייה, לכאורה. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר כל זכות חוזית לביצועה ותוך הפרת תקנון קרן הפנסייה, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת הגילוי והפרת חובות תום הלב במו"מ. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו קבוע האוסר על החברה לגבות הוצאות ישירות כל עוד לא שונה תקנון קרן הפנסייה כדין ו-(ג) פסיקת גמול מיוחד למבקש ושכ"ט לעורכי-דינו.	עמיתי קרנות פנסייה המנוהלות על ידי הנתבעת, בעבר ובהווה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסייה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 30 באפריל, 2017, קבע בית המשפט כי אינו מוסמך לדון בתובענה והעביר את הדיון בה לביה"ד האזורי לעבודה בת"א.	כ-478.6 מיליוני ש"ח.
23.	09/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת "טופ פייננס" נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") וזאת מעבר לדמי הניהול, בהיעדר, לכאורה, הוראה בפוליסה המאפשרת לגבותו. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר זכות חוזית לביצועה תוך הפרת הפוליסה, תוך הטעיה, אי גילוי, חוסר תום לב והפרת חובת הנאמנות. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו האוסר על החברה לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו.	כל בעלי פוליסת "טופ פייננס" של הנתבעת, בעבר ובהווה והשנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-23.6 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
24.	09/2016 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית פרמיות, לכאורה, מן המבוטחים בביטוח בריאות, בגין כיסויים מיותרים שהמבוטחים אינם זקוקים להם, וכן מכירה, לכאורה, במודע ובמכוון, פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטח אין כל צורך בהם, שכן הוא מחזיק בביטוח בריאות משלים מטעם קופת החולים אליה הוא משתייך. עילות התביעה: הטעייה, התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, הפרה של הוראות הדין לרבות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרה של הוראות חוזר הממונה מס' 6-1-2007 וכן תניה מקפחת בחוזה אחיד בניגוד לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו לכאורה שלא כדין; (ב) צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן כפי המתואר בתובענה; (ג) תשלום גמול למבקשים ושכר טרחה לבא כוחם בשיעור יחסי לשווי הסעד ממנו יהנו חברי הקבוצה; (ד) כל סעד נוסף כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כלל מבוטחי הנתבעת בשבע השנים האחרונות, בפוליסת בריאות הכוללת כיסויים חופפים באופן מלא או חלקי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-4.45 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-314 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
25.	11/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות נוספות.	אי תשלום על ידי הנתבעות למבוטחים בפוליסות ביטוח חיים, אגב הלוואה לדיור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה (הלוואות גישור), בעת קרות מקרה הביטוח את מלוא יתרת סכום ההלוואה הרשומה בספרי הבנק המוטב וזאת תוך הטעיה בוטה, לכאורה, בכיסוי הביטוחי הניתן. עילות התביעה: עילות בהתאם לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 כגון - הטעיה, הפרת חובת הגילוי, הפרת הוראות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חובה חקוקה, רשלנות מכח פקודת הנזיקין, חוסר תום לב והפרת הוראות הפוליסה. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) להורות לנתבעות לשנות את התנהלותן ביחס לכיסוי הביטוחי כך שבכל מקרה ביטוחי תשולם מלוא יתרת ההלוואה הרשומה בספרי הבנק, בלי קשר למסלול שבו נטל הלקוח את ההלוואה וכן להורות לנתבעות לבצע אבחנה בין סוגי ההלוואות כבר במעמד מילוי טופס ההצעה; (ב) פיצוי בסך מלוא יתרת ההלוואה שהופיעה בספרי הבנק במועד קרות מקרה ביטוח בשבע השנים האחרונות על דרך אומדן הנתונים ששולמו לאורך השנים על ידי הנתבעות או באמצעות מינוי מומחה; (ג) פסיקת גמול לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם.	לקוחות (א) יורשיהם), שנטלו הלוואה לדיור ("משכנתא"), שבה קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה, אשר רכשו פוליסות חיים אגב משכנתא מהנתבעות ("הפוליסות") שלא באמצעות סוכנויות הביטוח של הבנקים, ובכללם אלו שבקרות אירוע ביטוח מזכה לא קיבלו מהנתבעות את מלוא יתרת חוב המשכנתא כפי שהופיע בספרי הבנק; לקוחות המחזיקים כיום בפוליסות מהסוג האמור.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 17 באוקטובר 2017, הוגשה בקשה מוסכמת להסתלקות התובעים מהתובענה ומבקשת האישור תוך דחיית תביעתם האישית. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.	כ-75 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-15 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
26.	12/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	פירעון חלקי של יתרת חוב הלוואת דיור הנותר למבוטח בבנק במסגרת הלוואת משכנתא ואיננה כוללת בתגמולי הביטוח המשולמים את עמלת הפירעון המוקדם, העולים על סכום הביטוח בפוליסה. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה; הטעיית המבוטחים והפרת חובת הגילוי על-פי סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשמ"א-1981; הפרת סעיף 3 לחוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981; רשלנות והפרת חובה חקוקה על-פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) להורות לנתבעת להשיב את מלוא הפער בין הסכום ששולם לחלק מחברי הקבוצה לבין יתרת החוב של אותם חברים בספרי הבנק; (ב) להורות לנתבעת לחדול מהתנהלותה המתוארת בתובענה כלפי חלק מחברי הקבוצה ולפצותם בגין נזק לא ממוני כמפורט לעיל; (ג) לפסוק גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל לקוחות החברה המחזיקים או שהחזיקו בפוליסה לביטוח חיים אגב נטילת משכנתא ("ביטוח חיים"), במהלך שבע השנים שקדמו להגשת הבקשה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	כ-53.85 מיליון ש"ח.

באור 6 - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
27.	01/2017 בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות"), בפוליסות ביטוחי מנהלים המשוקקות על ידי הנתבעת, וזאת, לפי הטענה, מעבר לדמי הניהול ו/או דמי הביטוח ובהיעדר הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה, הפרת חובת האמון, הפרת חובת הגילוי והפרת חובת תום הלב במשא ומתן, מסירת תיאור מטעה תוך הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) פיצוי של חברי הקבוצה בגין הנזקים שנגרמו להם לכאורה תוך השבת כלל הסכומים שנגבו לכאורה בניגוד לפוליסה כנטען לעיל, והעברתם ישירות ליתרת הכספים הצבורה בפוליסה; (ב) צו האוסר על הנתבעת לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות כאמור; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל המבוטחים בביטוחי ששווקו על ידי הנתבעת (משתתף ברוחים, "מרב", "סטטוס" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות השקעות הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לגבות הוצאות אלו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ש"ח.	כ-185 מיליון ש"ח.
28.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	הפרה חוזית וברשלנות של הנתבעת אשר נמנעת מלגלות למבוטחיה, כי על פי פרקטיקה הנהוגת אצלה, הינם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגות אצלה. עילות התביעה: תביעה חוזית שעניינה אי גילוי קיומה של פרקטיקה כאמור; עוולת רשלנות; הטעייה; והתעשרות שלא כדין. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר סכום הפיצוי/השבה העודפים שנגבו מחברי הקבוצה כמפורט לעיל; (ב) צו עשה המורה לנתבעת לשנות את דרך פעולתה כמתואר לעיל.	מבוטחי הנתבעת בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף, בתקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגות הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה, על פי דין וכן על פי הפרקטיקה הנתענת, בהפחתת דמי הביטוח, ואשר הנתבעת נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין ועל פי הפרקטיקה הנהוגה אצלה, לפי הטענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. ש"ח.	כ-50 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
29.	02/2017 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל וחברות נוספות	גביית תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, הטעיה, מצג שווא, והפרת חובות תום הלב במשא ומתן. סעדים עיקריים מבוקשים: השבה של התשלומים שנגבו כאמור; מתן פסק דין הצהרתי או צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן; פסיקת גמול מיוחד למבקשים ושכר טרחה לעורכי-דינם.	כל עמיתי הנתבעות אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי הנתבעות, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	חלקה היחסי של מנורה מבטחים פנסיה וגמל הוערך בכ- 31 מיליון ש"ח.

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי הממונה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	לפחות 3 מיליון ש"ח.
3.	03/2016 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למנ ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבנה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. ביום 13 במרס 2017, הוגש על ידי הצדדים הסדר פשרה ("ההסדר") לאישור בית המשפט.	כ- 14 מיליון ש"ח.
4.	01/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברה נוספת.	גביית יתר על ידי הנתבעות, תוך הימנעות מלנהוג כלפי המבוטחים על פי פרקטיקה נוהגת, לפי הטענה, של הפחתה בדמי הביטוח בעת חציית מדרגת גיל ו/או ותק נהיגה המזכה בהפחתה בפרמיית הביטוח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענות המפורטות בסעיפים ב(28) לעיל ו- ג(5) להלן.	חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ- 12.25 מיליון ש"ח.
5.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	אי גילוי באופן יזום, מצד הנתבעת למבוטחיה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', כי הינם עתידים, במהלך תקופת הביטוח, להגיע למדרגות הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח וזאת, לטענת התובע, בניגוד לפרקטיקה הנהוגה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענות המפורטות בסעיפים ב(28) ו- ג(4) לעיל.	12.25 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
6.	06/2017 מחוזי - ירושלים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	פרקטיקה בו נוהגת הנתבעת, לכאורה שלא כדין, לפיה היא מעכבת הוראות חיוב של רכישת פוליסה באמצעות כרטיס אשראי עד לסוף אותו חודש בו ביצע המבוטח בפועל את הרכישה ("הפרקטיקה"), כאשר במרווח הזמן עד מועד העברת הוראת החיוב לחברת כרטיס האשראי, מתמלאת מסגרת האשראי כך שהתשלום בגין הפוליסה נדחה, תוך חיוב המבוטח ב- "דמי טיפול" בגין החיוב שחזר.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 3 מיליון ש"ח.
7.	06/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	השבתם של דמי הפגיעה ששילמו מעסיקים/מעבידים למוסד לביטוח לאומי (להלן: "דמי הפגיעה" ו-"המל"ל", בהתאמה) בגין תקופת הזכאות לדמי פגיעה כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 בעקבות תאונות דרכים שנגרמו לעובדיהם ואשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 14.5 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
8.	6/2017 בית דין אזורי לעבודה ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה קרן הפנסיה משלמת לנכים, שהוכרו במקביל כנכי תאונת עבודה על ידי המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל), פנסיה בגובה פנסיית הנכות המחושבת בהתאם לתקנון בניכוי קצבת הנכות המשולמת על ידי המל"ל, במקום את הגבוה מבין פנסיית נכות המחושבת בהתאם לתקנון הקרן בניכוי קצבת הנכות המשולמת על ידי המל"ל או 30% מפנסיית הנכות שהיה זכאי לה לפי התקנון אלמלא היה זכאי לקצבה מהמל"ל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	נזק לתובע הייצוגי מוערך בסך של 12.8 אלפי ש"ח. התובע אינו יכול להעריך הנזק לכלל הקבוצה. יצוין, כי לתובענה אין השלכה על החברה המנהלת אלא, אם וככל שתאושר, על קופת הקרן.
9.	7/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' שומרה ביטוח	עניינה של התובענה, על פי הטענה, הינה גבייה ביתר של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים, וזאת לכאורה בניגוד לדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית שהוצגו בפוליסות.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	9.7 מיליון ש"ח.
10.	7/2017 מחוזי - מרכז	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות מעלות את דמי הניהול בהודעה במועד שאינו בהתאם להוראות חוזר 2012-9-22 שעניינו דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני ("החוזר") ו/או בנסיבות שבהן הסיבה להפסקת ההפקדות אינה אחת הסיבות המפורטות בחוזר. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת החוזר, הפרת חובות תום הלב במשא ומתן, הפרת חובה חקוקה, רשלנות ועשיית עושר שלא במשפט.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ-2.5 מיליון ש"ח.

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
11.	9/2017	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	עניינה של התובענה, בטענה לפיה הנתבעות מפרות את הוראות סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק"), בכך שאינן מוסיפות לסכומי הכסף ששילמו למבקשים וחברי הקבוצה הנטענת כפי שנפסקו על ידי רשות שיפוטית, הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה, במקרים בהם הן שילמו סכומים כאמור במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרתו בחוק). על פי הטענה, הנתבעות נוהגות דרך קבע לשלם חובות פסוקים באיחור משמעותי, ולאחר מועד הפירעון, ובנוסף, בכל מקרה בו הנתבעות משלמות את חובן הפסוק לאחר מועד הפירעון, הן נוהגות לשלם את הסכום הפסוק בלבד, ללא הפרשי הצמדה, ריבית וריבית פיגורים, ובכך הן מפרות את הוראות סעיף 5(ב) לחוק.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	מוערך על ידי התובעים בעשרות מיליוני ש"ח.
12.	9/2017	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	עניינה של התובענה, בטענה לפיה הנתבעת גובה הוצאות גביה לכאורה שלא כדין במסגרת גביית חובות מלקוחותיה החייבים לה כספים. על פי הטענה, הנתבעת התעשרה ומתעשרת לכאורה שלא כדין על חשבון המבוטחים הצרכנים, ללא ידיעתם וללא הסכמתם, בכך שאלה נדרשו לשלם ו/או שילמו לנתבעת הוצאות בגין מכתבי התראה שנשלחו אליהם, לרבות שכר טרחת באי כוחה והוצאות מסירה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	5 מיליוני ש"ח (על דרך האומדן).
13.	11/2017	ויצו נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעות גובות פרמיות ביטוח, הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, וזאת למרות העובדה שמבוטחים אלו כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי או הפסיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה את גביית תוספת הסיכון.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	מיליוני ש"ח רבים.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	06/2016 מחוזי - מרכז	סוכן נ' מנורה ביטוח	לטענת הסוכן (התובע) בשל הפרת ההסכם בינו לבין מנורה ביטוח ובשל הפרת חובת הזהירות שלה כלפיו, בוטלו פוליסות ביטוח שתוכו על ידו בשיעורים ניכרים וסוכנות הביטוח שבבעלותו קרסה. במקביל מתנהל הליך בהוצאה לפועל אגב בקשה לביצוע שטר שהוגשה על ידי מנורה ביטוח.	ביום 19 ביוני 2016, הגיש הסוכן תביעה כנגד מנורה ביטוח. ביום 1 בספטמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 6 באפריל 2017, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הצדדים לאיחוד הליך התובענה של הסוכן עם ההליך לביצוע שטר שהוגש על ידי מנורה ביטוח.	כ- 35 מיליון ש"ח.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2012 מחוזי - מרכז	מבוטח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה להפליה בשל כך שהמשיבות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו המשיבות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים. עילות תביעה: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול למבקשים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכר טרחה לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור.	ביום 24 באפריל 2017, דחה בית המשפט את בקשת האישור, ובכך באה התובענה לידי סיום.	כ-72 מיליון ש"ח.
2.	02/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	התובענה דומה בעיקרה, מבחינת עילות וסעדים, לתובענה שהוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמפורט בסעיף 1 לעיל.	ביום 24 באפריל 2017, דחה בית המשפט את בקשת האישור, ובכך באה התובענה לידי סיום.	כ-33 מיליון ש"ח.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
3.	06/2016 מחוזי-מרכז	מבוטח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	בביטוח פגיעה, לכאורה, בזכויות המבוטחים עקב מחדלה של הנתבעת בקליטת הכספים המופרשים על ידי המעסיקים לטובת פוליסות ביטוחי המנהלים וקופות הגמל ואי שיוכם במועד כגון: פגיעה בתשואה לה המבוטח זכאי בפוליסה, פגיעה בזכות המבוטח לניוד הפוליסה לחברת ביטוח אחרת ופגיעה בכיסויים הביטוחיים להם זכאי המבוטח. כמו כן, נטען כי למרות שלכאורה הסיבה לאי הפקדת הפרמיה בפוליסה נעוצה במחדלה של הנתבעת, הנתבעת חייבה לכאורה את התובע בריבית פיגורים עקב איחור בתשלום הפרמיה. עילות התביעה: הפרת הסכם הביטוח; רשלנות; הטעיה; קיום חוזה בחוסר תום לב; הפרת חובה חקוקה; ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: צו עשה לחברה להסיר את מחדלה הנטען ולחייב אותה לקלוט את כספי המבוטחים והעמיתים ולשייכם לפוליסות הרלוונטיות; להורות לחברה שלא לפגוע במקדם החישוב של זכויות העמיתים; לקבוע, כי חברי הקבוצה לא יחויבו בריבית פיגורים בגין החודשים בהם תגמולי הפנסיה שהופרשו על-ידי מעסיקהם לא נקלטו על-ידי החברה, ולחלופין להשיב לחברי הקבוצה את סכומי ריבית הפיגורים שנגבתה מהם.	ביום 15 ביוני 2017, הוגשה לבית המשפט בקשה בהסכמה להסתלקות התובע מבקשת האישור ולדחיית התביעה האישית של התובע/המבקש כלפי הנתבעת. ביום 26 ביולי 2017, ניתן פסק דין במסגרתו קיבל בית המשפט את בקשת ההסתלקות והורה על דחיית התביעה האישית ובכך באה התובענה לידי סיום.	לא כומת.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
4.	06/2014 מחוזי - י-ם	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית תשלומי פרמיה עודפים, כביכול, בפוליסות לביטוח חיים המונפקות לצורך ביטוח משכנתא, באמצעות קביעת סכומי ביטוח שהינם גבוהים מסכום ההלוואה בבנק המלווה וזאת תוך התעלמות, בין היתר, ממסלולי המשכנתא השונים בעלי הריביות השונות. עילות תביעה: רשלנות והפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשכ"ח-1968; הפרת סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח; הפרת חובת תום הלב וכן התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: (א) השבה של הפרשי הפרמיות (לפי הטענה) בין הפרמיות אותן היו אמורים לשלם, בהתאם ליתרת הלוואה בבנק המלווה, לפרמיות ששולמו בפועל, בתוספת פיצוי בגין עוגמת נפש; (ב) להורות למשיבות לשנות את אופן פעולתן, כך שתחשיב סכום הביטוח, וכנגזרת - סכום הפרמיה, יתבסס על נתונים מדויקים של הלווים, ויעודכן באופן יזום על ידי המשיבות מידי חצי שנה, לפחות; (ג) להורות לנתבעות למסור למבוטחים מידע מפורט בדבר אופן חישוב סכום הביטוח והפרמיה, לרבות אפשרות עדכון אודות גובה יתרת הלוואה על ידי הלווים.	ביום 23 באוגוסט 2017, הגישו הצדדים לתובענה בקשה להסתלקות התובעים מהתובענה ומבקשת האישור. ביום 13 בספטמבר 2017, אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות והורה על מחיקת הבקשה לאישור. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ- 114 מיליון ש"ח.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
5.	11/2015 מחו-י - מרכז	העמותה למען משרתי המילואים נ' מנורה ביטוח וכנגד 5 חברות ביטוח נוספות.	גבייה פסולה, לפי הטענה, של פרמיות ביטוח ממבוטחים המשרתים במילואים, אשר מחויבים בפרמיית ביטוח מלאה גם במהלך תקופת שירות המילואים, למרות שהכיסוי הביטוחי שניתן בפוליסה בתקופה כאמור חלקי וחסר, ושוויו נמוך משמעותית מהפרמיות הנגבות ממנו בפועל. עילות התביעה: עשיית עושר ולא במשפט; תנאי מקפח בחוזה אחיד; אפליה פסולה; הפרת חובה חקוקה; הפרת חובת הגילוי היזום וקיום חוזה בחוסר תום לב. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד גבייתם ועד למועד השבתם בפועל; להורות למשיבות, מכאן ואילך על התאמת גביית פרמיית הביטוח של המבוטחים בתקופת שירות המילואים וכן להורות על ידוע המבוטחים בדבר המגבלות החלות על מימוש הפוליסה מכח הדין הצבאי.	ביום 20 ביוני 2017, הוגשה לבית המשפט בקשה בהסכמה להסתלקות התובעים מבקשת האישור ולדחיית התביעה האישית של התובעים כלפי הנתבעות. ביום 22 באוגוסט 2017, אישר בית המשפט המחוזי (מרכז) את בקשת ההסתלקות המוסכמת והורה על מחיקת בקשת האישור ודחיית תביעותיהם האישיות של המבקשים. בנוסף, קבע כי יש להעמיד את הגמול ושכר הטרחה שהינם בסכומים לא מהותיים על שני שלישים מהסכומים שהוסכמו. בכך באה התובענה לידי סיום.	עשרות מיליוני ש"ח.
6.	02/2014 04/2014 מחוזי - ת"א	חברי קופ"ח כללית ומכבי נ' קופות החולים, מנורה ביטוח, חברות ביטוח נוספות.	אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לקופות החולים, לכאורה, מכוח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינן לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית. עילת התביעה: התעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש: מימוש זכות ההשתתפות של קופות החולים כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם להן לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הקופות קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה.	ביום 23 באוקטובר 2017, ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין, לפיו, חבר קופת חולים אינו רשאי להגיש תביעה נגזרת בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם קיבל בית המשפט את הערעורים ואת הבקשות לסילוק הבקשות לאישור התביעות הנגזרות על הסף, שהוגשו על ידי קופות החולים, ללא צו להוצאות. בכך באה התובענה לידי סיום.	3.5 מיליארד ש"ח, ביחס לכללית. 1.7 מיליארד ש"ח, ביחס למכבי.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ה. תובענות שהסתיימו: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
7.	12/2014 מחוזי - ת"א	מחזיק יחידות בקרנות מנוהלות נ' מנורה קרנות נאמנות וחברות נוספות.	הפרת חובת הנאמנות וחובות נוספות כלפי מחזיקי יחידות בקרנות מנוהלות, בכך שלא ננקטו מאמצים כלשהם להוזיל עמלות ברוקראז' ששולמו מנכסי הקרנות.	ביום 2 באוגוסט 2017 אישר ביהמ"ש הסתלקות. ובכך באה התובענה לידי סיום.	9.72 מיליון ש"ח.

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	אלפי ש"ח
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:		
535,254	4	צוין סכום המתייחס לקבוצה
225,000	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:		
1,399,978	22	צוין סכום המתייחס לקבוצה
2,598,000	3	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	11	לא צוין סכום התביעה
35,000	1	תביעות מהותיות אחרות *

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר בגין התביעות שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 28 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016, כ- 25 מיליוני ש"ח).

(* ראה סעיף ד' לעיל

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזי הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזי הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעיתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם. הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות הממונה, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

א. שינויים בריבית

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. להלן מפורטים השינויים כתוצאה משינוי בריבית חסרת סיכון:

לשנה					
שהסתיימה					
ביום 31 בדצמבר	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2016	2017	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח					
(37,685)	12,503	(64,462)	(73,319)	(27,752)	עדכון העתודה המשלימה לגמלאות בעקבות השינוי בשיעור ריבית ההיוון המשמש לחישובה
					עדכון בעקבות בחינת נאותות העתודות:
(12,804)	(4,366)	(18,510)	(4,366)	(15,601)	בביטוח חיים
(3,348)	26,156	-	(20,190)	3,348	בביטוח בריאות
(16,152)	21,790	(18,510)	(24,556)	(12,253)	סך הכל השפעה בעקבות בחינת נאותות העתודות
(16,036)	8,936	(5,421)	(12,874)	(6,268)	שינוי בהתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי
(69,873)	43,229	(88,393)	(110,749)	(46,273)	סך הכל לפני מס

ב. בהמשך לבאור 41 א' בדוחות הכספיים השנתיים של החברה לשנת 2016, ביום 12 בינואר, 2017 הושלמה עסקת הרכישה של 40% ממניות אי.אר.אן. ישראל בע"מ (להלן: "אי.אר.אן"), שעיקר עיסוקה במתן התחייבויות לפרעון אמצעי תשלום, תמורת כ- 100 מיליוני ש"ח. סכום התמורה כפוף להתאמות מחיר מסוימות (בהתבסס על נתונים הכספיים של אי.אר.אן לשנים 2017 ו-2018), ככל שתהיינה, זאת כקבוע בהסכם. בנוסף, במועד ההשלמה העמידו בעלי המניות של אי.אר.אן הלוואות בעלים באופן יחסי לשיעור החזקותיהן באי.אר.אן של כ- 32 מיליוני ש"ח (חלקה של החברה כ- 14 מיליוני ש"ח). כמו כן הוקנתה לחברה אופציית Call (להלן: "אופציית הרכש") לרכוש מניות נוספות באי.אר.אן בשיעור של 10% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייגזר מרווחיותה של אי.אר.אן בתקופה שתקדם למועד מימוש אופציית הרכש. אופציית הרכש תעמוד בתקופה למשך תקופה של 12 חודשים שתחילתה ביום 25 בפברואר, 2022, או במועד מוקדם יותר במקרה של התקיימות אירועים מסוימים כקבוע בהסכם. אם וככל שהחברה תממש את אופציית הרכש, תקנה החברה למוכרת אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של המוכרת") למכור לחברה את כל מניות המוכרת באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייקבע בהתאם להערכות שווי של אי.אר.אן שייערכו למטרה זו. אופציית המכר של המוכרת תעמוד בתקופה למשך תקופה של 36 חודשים שתחילתה במועד השלמת מימוש אופציית הרכש. בנוסף, המוכרת הקנתה לחברה אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של החברה") למכור למוכרת את כל מניות החברה באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש בהתאם להערכות שווי שייערכו למטרה זו בהפחתה מסוימת.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ב. (המשך):

אופציית המכר של החברה תעמוד בתוקפה החל ממועד ההשלמה ועד ליום 25 בפברואר, 2023, ובלבד שעד לאותו מועד, החברה לא מימשה את אופציית הרכש. האופציות הכלולות בהסכם הרכש נמדדו לתקופת הדוח בהתאם לשווין ההוגן על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי. במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לגבי ההסדרים בין הצדדים בהתייחס למסכת היחסים המשפטיים ביניהם במעמדן של בעלי מניות באי.א.ר.אן לאחר מועד ההשלמה, ובכלל זה, ההסדרים הבאים: הגבלת מכירת מניות באי.א.ר.אן לצד שלישי עד למועד השלמת מימוש אופציית הרכש, מתן זכות סירוב ראשונה, מתן זכות הצטרפות לחברה (והחל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש), מתן זכות קדימה לחברה ולמוכרת בהקצאת זכויות, הוראות לענין השקעה, מינוי דירקטורים (כאשר החל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, ימונה דירקטור נוסף מטעם החברה באופן שיקנה לה רוב בדירקטוריון), הצבעה בנושאים מסוימים, מדיניות חלוקת רווחים, הוראות לענין דיווחים וממשל תאגידי והוראות לענין עיסוקי הצדדים. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות לענין זכות החברה לקבלת שיפוי בתנאים מסוימים, כקבוע בהסכם.

ג. בהמשך לאמור בבאור 41 ב' בדוחות הכספיים השנתיים של החברה לשנת 2016 ביום 20 בפברואר, 2017, הושלם הסכם המיזוג בין מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים קרנות") לבין אלטשולר שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ, חברה בת של אלטשולר שחם העוסקת בניהול קרנות נאמנות (להלן: "אלטשולר שחם קרנות"), לפיו מנורה מבטחים קרנות, תתמזג לתוך אלטשולר שחם קרנות, במיזוג פטור ממס, כך שלאחר השלמת המיזוג תחזיק מנורה מבטחים פיננסים 20% מהון המניות המונפק והנפרע של אלטשולר שחם קרנות. בנוסף, נקבע בהסכם כי יינתנו אופציות לכל אחד מהצדדים לרכישת או מכירת חלקה של הקבוצה באלטשולר קרנות אשר ימומשו בהתאם לדוחות זמנים שנקבעו בהסכם. האופציות הכלולות בהסכם הרכש נמדדו לתקופת הדוח בהתאם לשווין ההוגן על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי.

ד. ביום 31 באוגוסט, 2017 השלימה חברה מאוחדת מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה) את רכישת מלוא מניות "החברה לניהול קופת גמל מפעלית ליד קופת התגמולים לעובדים אקדמאיים של אוניברסיטת תל-אביב (1965) בע"מ" (להלן - החברה הנרכשת), שהינה החברה המנהלת של קופת התגמולים לעובדים אקדמאיים של אוניברסיטת תל אביב (1965) בע"מ (להלן - הקופה הנרכשת), בהתאם להסכם שנחתם ביום 9 באפריל, 2017 (להלן - ההסכם). סך נכסי הקופה הנרכשת ביום השלמת העסקה הסתכם בכ- 336 מיליוני ש"ח. בגין רכישת מניות החברה הנרכשת לא שולמה תמורה, ובמקביל התחייבה מבטחים פנסיה כי שיעור דמי הניהול שישלמו עמית הקופה הנרכשת במהלך התקופה הנקובה בהסכם לא יעלה על השיעורים הקבועים בהסכם. בסמוך לאחר מועד השלמת העסקה, הזרימה מבטחים פנסיה לחברה הנרכשת סך של כ- 10.25 מיליון ש"ח כנגד פרמיה על מניות, על מנת שהחברה הנרכשת תעמוד בדרישות ההון העצמי המזעריות הקיימות מחברה מנהלת, שכן ההקלה שממנה נהנתה החברה הנרכשת, בתוקף היותה חברה מנהלת של קופת גמל ענפית, התבטלה במועד השלמת העסקה. בד בבד עם השלמת העסקה, החלו מבטחים פנסיה והחברה הנרכשת בביצוע הליך שינוי מבני, אשר במסגרתו תתמזג החברה הנרכשת לתוך מבטחים פנסיה, באופן שמבטחים פנסיה תהפוך להיות החברה המנהלת של הקופה הנרכשת ואילו החברה הנרכשת תחוסל ללא פירוק. הליך שינוי מבני זה אושר על ידי דירקטוריון מבטחים פנסיה והחברה הנרכשת, והוא כפוף לקבלת אישור הממונה ורשם החברות. המיזוג צפוי להיות מושלם לצרכי מס ביום 31 בדצמבר, 2017. כתוצאה מצירוף העסקים האמור, רשמה מבטחים פנסיה רווח בסך של כ- 633 אלפי ש"ח.

ה. בחודש אוגוסט 2017, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה התקשרות בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, לרבות עבור בעל השליטה בחברה, בגבול אחריות מצטבר לקבוצת מנורה מבטחים כולה בגובה של 110 מיליון דולר, המורכב מפוליסת בסיס בסך 15 מיליון דולר לחברה ולחברות הבנות שלה, וכיסוי משותף בפוליסת מטריה, לכלל החטיבות בקבוצת מנורה מבטחים בגבול אחריות כולל של 95 מיליון דולר נוספים. וזאת בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות") ובהתאם למדיניות התגמול בחברה.

ו. ביום 30 ביולי 2017, חתמה מנורה ביטוח על הסכם קיבוצי עם ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ועם וועד העובדים היציג של מנורה ביטוח (להלן: "ההסכם"). ההסכם אושר על ידי דירקטוריון מנורה ביטוח ביום 31 ביולי, 2017. עיקרי ההסכם הינם כדלקמן: תקופת ההסכם הינה מיום 1 באוגוסט, 2017 ועד ליום 31 בדצמבר, 2020 (להלן: "תקופת ההסכם"), בהתאם להסכמת הצדדים, בתקופת תוקפו של ההסכם הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי לגבי העניינים והנושאים המוסדרים בו. ההסכם יחול על כל עובדי מנורה ביטוח, למעט עובדים בתפקידים ספציפיים שהוגדרו בהסכם ומנהלים בדרג שהוגדר בהסכם.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

1. (המשך)

בהסכם נקבעו הסדרים לעניין קבלת עובדים, תקופת ניסיון והענקת קביעות, איוש משרות, ניווד עובדים, ביטוח פנסיוני וזכויות סוציאליות ונלוות, חופשה והבראה, סדרי ושעות עבודה, נהלים וכללי התנהגות בעבודה, הודעה מוקדמת והליכי סיום העסקתם של עובדים. החל משכר החודש העוקב למועד חתימת ההסכם, יעמוד שכר המינימום למשרה מלאה לעובדים, כפי שהוגדרו בהסכם ונכללים בו, על סך של 6,000 ש"ח ברוטו לחודש. במהלך תקופת ההסכם, תהיינה 4 פעימות של תוספות שכר לעובדים, כאשר בשנת 2017 יעמוד התקציב לצורך תשלום תוספות השכר על 4% משכר הבסיס של חודש דצמבר בשנה שקדמה למועד חלוקת תוספות השכר (להלן: "שכר הבסיס לתוספות השכר") עבור ה"עובדים הזכאים לתוספת שכר", כפי שהוגדרו בהסכם (להלן: "העובדים הזכאים לתוספת שכר"), ובשנה השנייה, השלישית והרביעית על 3% משכר הבסיס לתוספות שכר, כאשר החלוקה של תוספות השכר כאמור, תתבצע בחלקה כתוספת שכר קבועה ואחידה לכל העובדים הנכללים בהסכם ובחלקה כתוספת שכר דיפרנציאלית, בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם. יצוין, כי ככל שבשנים 2017 עד 2019, מנורה ביטוח לא תעמוד לכל הפחות ב- 50% מ"יעד הרווח" כהגדרתו בהסכם (להלן: "יעד הרווח"), אזי "התקציב לצורך תשלום תוספות השכר" בשנה העוקבת כהגדרתו בהסכם, לעובדים הזכאים לתוספת שכר, יעמוד על 1.5% בלבד (ובמקרה של הפסד, על 1% בלבד) משכר הבסיס לתוספות שכר, כהגדרתו לעיל, ויחולק על פי מנגנון, בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם. בסמוך לחתימת ההסכם, יוקצה תקציב לצורך תשלום בונוס שנתי בשיעור של 3.33% מ"שכר שנתי לבונוס" כהגדרתו בהסכם (להלן: "השכר השנתי לבונוס"), ובשנים 2018-2020 תקצה מנורה ביטוח תקציב לתשלום בונוסים ל"עובדים הזכאים לבונוס שנתי", כהגדרתם בהסכם (להלן: "העובדים הזכאים לבונוס"), בשיעור משתנה, בהתאם לשיעור העמידה ביעד הרווח ובטווח שבין 2.66% מהשכר השנתי לבונוס כהגדרתו בהסכם לעמידה ב- 80% מיעד הרווח ועד לשיעור של 4.33% לעמידה ב- 130% מיעד הרווח. יצוין, כי בגין עמידה ביעד הרווח בשיעור הנמוך מ- 80%, לא ישולם כל בונוס ובגין עמידה ביעד הרווח בשיעור של למעלה מ- 150% יעמוד התקציב על שיעור של 4.66% מהשכר השנתי לבונוס. החלוקה של תקציב הבונוס השנתי כאמור, תתבצע בחלקה בסכום קבוע ואחיד ובחלקה כרכיב דיפרנציאלי, וזאת בשיעורים בתנאים ובמועדים כמפורט בהסכם. בנוסף על רובד ביטוח הבריאות הבסיסי הקיים לעובדים במועד החתימה על הסכם זה, מנורה ביטוח תרכוש עבור העובדים, כיסוי לביטוח תרופות בהתאמה אישית בהתאם לתנאי הפוליסה ולסייגיה. תקציב פעילות הרווחה (כמשמעותו בהסכם) לכל עובדי ומנהלי מנורה ביטוח יהיה בסך של כ- 5.7 מיליוני ש"ח לכל שנה משנות ההסכם, בממוצע, ובסה"כ למלוא תקופת ההסכם סך של כ- 23 מיליוני ש"ח; ההסכם מהווה מיצוי מלא ומוחלט של כל תביעות הצדדים ו/או יחידיהם לתקופת תוקפו, בנושאים ועניינים שהוסדרו בו, לרבות מעבר עובדי מנורה ביטוח לבית מנורה מבטחים ברמת גן, המוקם בימים אלו, ושמעבר מנורה ביטוח ועובדיה אליו צפוי בחודשים הקרובים; אומדן הגידול הממוצע בעלות הכוללת של הוצאות השכר של מנורה ביטוח (בהנחת עמידה ב- 100% מיעד הרווח שיקבע בכל שנה) לכל שנה משנות ההסכם, הוא כ- 16.5 מיליוני ש"ח. מובהר, כי אומדן הגידול בעלויות הנ"ל הינו בהתחשב באומדן עליות שכר ומענקים שהיו משולמים לולא נחתם ההסכם.

2. ביום 31 ביולי 2017, הודיע ה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל מנורה ביטוח על רצונו לסיים את תפקידו, וזאת לאחר כ- 7 שנים בהן כיהן בתפקיד האמור ובתפקידים נוספים בקבוצת מנורה מבטחים. בהמשך לאמור, החליט דירקטוריון מנורה ביטוח למנות לתפקיד את ה"ה יהודה בן אסאייג, וזאת בתוקף מיום 1 בספטמבר, 2017, ולאחר שהתקבל אישור הממונה למינוי.

3. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח - הסכם עם שלטונות המס

ביום 2 באוגוסט, 2017 נחתם ההסכם הענפי לשנת 2016 בין התאחדות חברות הביטוח לבין רשות המיסים. במסגרת ההסכם נקבע כי הגדלת העודפים או הקטנתם, בשל יישום הנוהג המיטבי, תוכר כהכנסה או כהוצאה לצרכי מס בשנת היישום בספרים. פרט לכך ההסכם הענפי לשנת 2016 הינו ללא שינוי ביחס להסכמים משנים קודמות. לאמור לעיל לא היתה ולא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הקבוצה. הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם.

באור 8: - קבוצת מימוש המוחזקת למכירה

בחודש אוגוסט 2017, חתמה סולנגיה בע"מ, חברה נכדה של החברה, על הסכם למכירת מרבית האתרים הסולאריים שבבעלותה בתמורה כוללת של כ- 29.35 מיליוני יורו. על פי ההסכם, כ- 13 מיליוני יורו ישולמו במועד השלמת העסקה, כ- 12.25 מיליוני יורו נוספים ישולמו תוך 18 חודשים מתום השלמת העסקה והיתרה תיפרס בתשלומים שנתיים עד לתום שנת 2022. כתוצאה מהעסקה האמורה, רשמה חברה מאוחדת מנורה נדל"ן בתקופת הדוח הפסד בסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 16 בנובמבר 2017, הושלמה העסקה.

להלן סעיפי הנכסים וההתחייבויות שסווגו כמיועדים למכירה:

30 בספטמבר 2017	בלתי מבוקר אלפי ש"ח	נכסים
9,755		מזומנים ושווי מזומנים
32,486		חייבים ויתרות חובה
9,527		מסים שוטפים לקבל
288,032		רכוש קבוע
8,910		נכסי מיסים נדחים
348,710		נכסים המוחזקים למכירה
		התחייבויות
128,096		הלוואות מתאגידים בנקאיים
538		מסים שוטפים לשלם
8,943		זכאים ויתרות זכות
92,055		התחייבויות בגין חכירה מימונית
1,407		התחייבויות מיסים נדחים
231,039		התחייבויות המתייחסות לנכסים המוחזקים למכירה
117,671		נכסים נטו המוחזקים למכירה

באור 9: - חתימה על הדוחות הכספיים

ביום 27 בנובמבר, 2017, הסמיך דירקטוריון החברה את ה"ה גדליה דורון, שהינו דירקטור בחברה, לחתום בשם החברה על הדוחות הכספיים ביניים לרבעון השלישי של שנת 2017, במקומו של י"ר הדירקטוריון, ה"ה ערן גריפל, השוהה בחו"ל.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2017				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,003,692	-	3,982,005	21,687	ב	נכסי חוב סחירים
7,111,186	7,111,186	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
283,097	-	266,612	16,485	ד	מניות
1,227,597	-	1,110,625	116,972	ה	אחרות
<u>12,625,572</u>	<u>7,111,186</u>	<u>5,359,242</u>	<u>155,144</u>		סה"כ
ליום 30 בספטמבר, 2016				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,044,621	-	4,028,441	16,180	ב	נכסי חוב סחירים
6,097,164	6,097,164	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
218,974	-	204,355	14,619	ד	מניות
1,188,467	-	984,652	203,815	ה	אחרות
<u>11,549,226</u>	<u>6,097,164</u>	<u>5,217,448</u>	<u>234,614</u>		סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2016				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,162,343	-	4,148,228	14,115	ב	נכסי חוב סחירים
6,294,464	6,294,464	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
230,642	-	214,620	16,022	ד	מניות
1,222,638	-	1,048,086	174,552	ה	אחרות
<u>11,910,087</u>	<u>6,294,464</u>	<u>5,410,934</u>	<u>204,689</u>		סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2017		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,512,665	2,561,497	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,378,655	1,428,811	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
13,113	13,384	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>3,904,433</u>	<u>4,003,692</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>6,466</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,351,884	2,405,380	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,584,316	1,639,005	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
272	236	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>3,936,472</u>	<u>4,044,621</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>6,727</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,482,134	2,531,846	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,603,758	1,630,261	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
237	236	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,086,129</u>	<u>4,162,343</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>7,572</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2017	
שווי הוגן	ערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח
3,411,621	2,602,977
4,817,843	4,508,209
8,229,464	7,111,186
	101,718

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2016	
שווי הוגן	ערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח
3,335,208	2,530,300
3,872,880	3,566,864
7,208,088	6,097,164
	93,279

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2016	
שווי הוגן	ערך בספרים
	מבוקר
	אלפי ש"ח
3,272,460	2,532,409
4,040,730	3,762,055
7,313,190	6,294,464
	94,627

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 30 בספטמבר, 2017		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
268,130	226,550	מניות סחירות
14,967	16,841	מניות שאינן סחירות
283,097	243,391	סך הכל מניות
35,227		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
206,693	188,714	מניות סחירות
12,281	17,801	מניות שאינן סחירות
218,974	206,515	סך הכל מניות
44,137		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
216,757	187,680	מניות סחירות
13,885	17,620	מניות שאינן סחירות
230,642	205,300	סך הכל מניות
47,046		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2017		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
872,460	762,837	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
355,137	320,663	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,227,597	1,083,500	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
42,715		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
803,008	736,623	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
385,459	369,662	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,188,467	1,106,285	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
41,328		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
835,222	755,893	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
387,416	360,557	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,222,638	1,116,450	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
41,746		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד':
הצגת נתונים כספיים
מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים
לחברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

תקנה 38'ד

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

תקנה 'ד38

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 'ד38 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 30 בספטמבר, 2017 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 171,277 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2017 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 7,961 אלפי ש"ח ולסך של 3,610 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוחות הסקירה שלהם הומצא לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970.

ליום	ליום 30 בספטמבר		
	31 בדצמבר		
	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
180,670	276,536	19,134	נכסים שוטפים
378,708	247,132	225,948	מזומנים ושווי מזומנים
1,227	406	1,008	השקעות פיננסיות
2,817	2,009	2,150	מסים שוטפים לקבל
38,052	21,128	55,068	חייבים ויתרות חובה
601,474	547,211	303,308	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
			סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים לא שוטפים
9,797	10,439	10,562	הלוואות וחייבים
2,822,986	2,838,614	3,140,387	השקעות בחברות מוחזקות
705,549	715,217	727,467	הלוואות לחברות מוחזקות
8,703	9,025	9,042	נכסים בשל הטבות לעובדים
1,748	1,821	1,382	רכוש קבוע
119,270	93,150	119,270	נדל"ן להשקעה
3,668,053	3,668,266	4,008,110	סה"כ נכסים לא שוטפים
4,269,527	4,215,477	4,311,418	
			התחייבויות שוטפות
85,157	85,415	138,747	חלויית שוטפות של אגרות חוב
650	-	-	חוזים עתידיים
20,190	13,476	19,694	זכאים ויתרות זכות
1,577	123,511	1,197	יתרה שוטפת עם חברה מוחזקת
107,574	222,402	159,638	סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות לא שוטפות
666,040	667,783	527,943	אגרות חוב
17,205	17,327	17,971	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
81,412	59,923	67,885	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
20,315	12,957	18,068	מסים נדחים
784,972	757,990	631,867	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
			הון המיוחס לבעלי מניות החברה
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
326,966	294,486	327,175	קרנות הון
2,617,601	2,508,185	2,760,324	יתרת עודפים
3,376,981	3,235,085	3,519,913	סה"כ הון
4,269,527	4,215,477	4,311,418	

27 בנובמבר, 2017

שי קומפל
מנהל כספים

ארי קלמן
מנהל כללי

גדליה דורון
דירקטור (*)

תאריך אישור הדוחות הכספיים

(*) ראה באור 4 להלן.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
	ביום 31 בדצמבר 2016	ביום 30 בספטמבר 2016	ביום 30 בספטמבר 2016	ביום 30 בספטמבר 2017
מבוקר		בלתי מבוקר	בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח		

<u>הכנסות</u>					
15,985	84,063	71,101	(65,095)	249,882	רווח (הפסד) מחברות מוחזקות
20,840	4,349	(6,121)	9,436	1,772	הכנסות (הפסדים) מהשקעות ומימון
11,705	1,681	10,056	10,222	11,950	הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות
26,120	-	-	-	-	עליית ערך נדל"ן להשקעה
1,128	282	282	846	850	הכנסות מהשכרת נכסים
13,683	5,547	3,578	12,210	11,082	הכנסות מדמי ניהול מחברות מוחזקות
<u>89,461</u>	<u>95,922</u>	<u>78,896</u>	<u>(32,381)</u>	<u>275,536</u>	סך-הכל הכנסות
<u>הוצאות</u>					
24,239	7,957	4,415	18,422	22,834	הוצאות מימון
15,074	7,295	3,717	14,925	12,139	הוצאות הנהלה וכלליות
<u>39,313</u>	<u>15,252</u>	<u>8,132</u>	<u>33,347</u>	<u>34,973</u>	סך-הכל הוצאות
50,148	80,670	70,764	(65,728)	240,563	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
6,568	(788)	226	(625)	(1,940)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
<u>43,580</u>	<u>81,458</u>	<u>70,538</u>	<u>(65,103)</u>	<u>242,503</u>	רווח נקי (הפסד)

לשנה שהסתיימה ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2016	2017	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
43,580	81,458	70,538	(65,103)	242,503	רווח נקי (הפסד) המיוחס לחברה
					רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה
					לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר
					לרווח והפסד
45,400	(11,759)	32,333	26,833	209	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
					רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד
(3,470)	204	(141)	(129)	(167)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(868)	51	(34)	(32)	(40)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(2,602)	153	(107)	(97)	(127)	
110,448	889	(634)	93,297	347	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
107,846	1,042	(741)	93,200	220	סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח הפסד
153,246	(10,717)	31,592	120,033	429	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
196,826	70,741	102,130	54,930	242,932	סה"כ רווח כולל המיוחס לחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2016	2017	2016	2017
	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
מבוקר	אלפי ש"ח			

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

43,580	81,458	70,538	(65,103)	242,503
4,575	3,634	12,328	9,126	20,193
378	99	84	299	258
(26,120)	-	-	-	-
11	-	-	13	13
(15,985)	(84,063)	(71,101)	65,095	(249,882)
6,568	(788)	226	(625)	(1,940)
(30,573)	(81,118)	(58,463)	73,908	(231,358)
1,555	3,306	181	4,696	260
(2,033)	(929)	(2,336)	(1,225)	667
(901)	1,397	585	(141)	49
(1,379)	3,774	(1,570)	3,330	976
(26,547)	(14,564)	(11,011)	(26,547)	(23,090)
6,002	975	720	4,795	9,944
(3,353)	(180)	(206)	(3,233)	(463)
-	-	336	-	666
238,378	45,907	3,791	86,841	22,233
214,480	32,138	(6,370)	61,856	9,290
226,108	36,252	4,135	73,991	21,411
(17,631)	146,447	(38,860)	119,406	(11,029)
208,477	182,699	(34,725)	193,397	10,382

רווח נקי (הפסד)

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

הפסדים מהשקעות ומימון, נטו

פחת

עליית ערך נדל"ן להשקעה

הפסד ממימוש רכוש קבוע

הפסדים (רווחים) מחברות מוחזקות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:

שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים

ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה

עלייה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

המיוחסים לחברה כחברה אם

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו

לפעילות) שוטפת בגין עסקאות

עם חברות מוחזקות

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו

לפעילות) שוטפת

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		
	ביום 31 בדצמבר 2016	ביום 30 בספטמבר 2016	ביום 30 בספטמבר 2017	ביום 30 בספטמבר 2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
(550)	-	-	(550)	-	<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(66)	-	-	-	-	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
102	-	-	40	95	רכישת רכוש קבוע
(129,526)	(101,857)	119,436	(7,695)	148,825	תמורה ממימוש (רכישות) ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו
9,087	405	70	8,437	(4,952)	פרעון הלוואות (מתן הלוואות) לזמן ארוך מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם
(120,953)	(101,452)	119,506	232	143,968	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
(77,108)	(11,869)	(13,947)	(87,678)	(129,922)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
(198,061)	(113,321)	105,559	(87,446)	14,046	<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
227,797	228,140	-	228,140	-	הנפקת אגרות חוב (בניכוי הוצאות הנפקה)
(85,070)	(85,070)	(85,753)	(85,070)	(85,753)	פרעון אגרות חוב
-	-	(50,000)	-	(100,000)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
142,727	143,070	(135,753)	143,070	(185,753)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
36	(6)	216	24	(211)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
153,179	212,442	(64,703)	249,045	(161,536)	<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
27,491	64,094	83,837	27,491	180,670	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
180,670	276,536	19,134	276,536	19,134	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2016 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2016.

2. אירועים בתקופת הדוח

א. ביום 23 במרס, 2017, הכריז דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 15 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 26 במרס, 2017.

ב. ביום 27 במרס, 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח, המהווה כ- 0.79 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.ג. מההון המונפק והנפרע של החברה. הדיבידנד שולם ביום 19 באפריל 2017.

ג. ביום 31 באוגוסט, 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח, המהווה 0.79 ש"ח לכל מניה. הדיבידנד שולם ביום 18 בספטמבר 2017.

3. אירוע לאחר תאריך הדיווח

לאחר תאריך הדיווח, ביום 21 בנובמבר, 2017, הכריז דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 27 בנובמבר, 2017.

4. חתימה על המידע הכספי הנפרד

ביום 27 בנובמבר, 2017, הסמיך דירקטוריון החברה את ה"ה גדליה דורון, שהינו דירקטור בחברה, לחתום בשם החברה על המידע הכספי הביניים הנפרד לרבעון השלישי של שנת 2017, במקומו של יו"ר הדירקטוריון, ה"ה ערן גריפל, השוהה בחו"ל.
